ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ - ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΟΥ ΓΕΝ. ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3

ΜΑΡΤΗΣ 1948

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ Α' ■ ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 3 ■ ΜΑΡΤΗΣ 1948

ΝΑ ΜΑΘΟΥΜΕ ΝΑ ΠΟΛΕΜΑΜΕ

Τά γεγονότα πού τόν τελευταίο καιρό διαδραματίζονται στή χώρα μας, άναπτύσσονται μέσα σέ εὐνοϊκές γιά τό λαϊκο-δημοκρατικό κίνημά μας συνθῆκες. Τό χαραχτηριστικό τους γνώρισμα εἶναι τοῦτο δῶ: ὁ μοναρχοφασισμός, παρ' ὅλη τήν ὁλόπλευρη βοήθεια καί ὑποστήριξη πού ἔχει ἀπ' τόν ἀμερικανοαγγλικό ἰμπεριαλισμό, παραπαίει μέσα στόν κυκεῶνα τῶν ἀντιθέσεων, πού ὁ ἴδιος δημιουργεῖ μέ τήν ἀπόλυτα ἀντεθνική καί ἀντιλαϊκή πολιτική του. 'Απ' τήν ἄλλη μεριά ὁ Δ.Σ.Ε., παρά τίς ἀναμφισβήτητες σοβαρές δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζει, προχωρεῖ ἀποφασιστικά πρός τό σκοπό του καί γίνεται ἀπό μῆνα σέ μῆνα πιό μεγάλος καί πιό δυνατός.

Ἔκλεισε ἕνας χρόνος ἀπό τότε πού μπροστά στήν ὁλοφάνερη χρεωκοπία τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς στήν Ἑλλάδα, ὁ Τροῦμαν μέ τό ἰμπεριαλιστικό δόγμα του ἐγκαινίασε τήν ἀνοιχτή ἰμπεριαλιστική ἐπέμβαση τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βόρειας 'Αμερικῆς στή χώρα μας. Οἱ ἀμερικάνοι ἰμπεριαλιστές ἀποφάσισαν νά «βοηθήσουν» τό μοναρχοφασισμό καί ὅσο πιό ἐντατική εἶναι ἡ «βοήθεια» πού τοῦ δίνουν, τόσο πιό πολύ τόν χαντακώνουν. Γιατί εἶναι φανερό ὅτι ἡ ἀντίδραση στή χώρα μας μπαίνει ὁλοένα καί περισσότερο σ' ἕνα ἀδιέξοδο ὁλοκληρωτικό, οἰκονομικό, πολιτικό, στρατιωτικό, ἰδεολογικό. Καί τό ξέρουν καί οἱ ἴδιοι οἱ μοναρχοφασίστες, ὅτι δίχως τήν ἰμπεριαλιστική συμπαράσταση—ὄχι τήν ὑλική βοήθεια—τό παιχνίδι ἀπό καιρό θά τὤχαν χαμένο, γιατί δέ δίνουν τίποτε στόν τόπο, ἔξω ἀπό ἐρείπια καί καταστροφές, γιατί δέν ἔχουν τό λαό μαζί τους, δέν μποροῦν νά κερδίσουν τήν ψυχή του, παρά τό γεγονός ὅτι ἡ ὁλόπλευρη πίεση καί ὁ πρωτάκουστος ἐκβιασμός, πού οἱ ξένοι ἰμπεριαλιστές καί οἱ ντόπιοι ὑποταχτικοί τους ἐξασκοῦν πάνω στίς πλατειές λαϊκές μάζες δημιουργοῦν, σέ ὁρισμένα ἐργαζόμενα κοινωνικά στρώματα, ταλαντεύσεις καί δισταγμούς ἀπέναντι στόν ἔνοπλο λαϊκο-δημοκρατικό ἀγώνα. Ὁ μοναρχοφασισμός στήν ἔνοπλη ἀντιπαράθεσή του μέ τό λαό, τὤδειξε μέ τά ἔργα του δυό τώρα χρόνια, ὅτι δέν ἔχει καμμιά δυνατότητα νά νικήσει. Διαθέτει ὁλόκληρο τόν κρατικό μηχανισμό μέ τίς ἔνοπλες δυνάμεις του, πού ἀριθμοῦν ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄνδρες. Ἔχει τήν πιό χειροπιαστή ὑλική ὑποστήριξη ἀπ' τόν ἀμερικανοαγγλικό ἰμπεριαλισμό καί ἀπ' τήν παγκόσμια ἀντίδραση. Ἡ ντόπια πλουτοκρατία τόν συντρέχει μέ ὅλα τά μέσα πού διαθέτει. Καί ὅμως δέ νίκησε οὔτε μπορεῖ νά νικήσει, παρά τό γεγονός ὅτι πολεμᾶ ἐνάντια σέ στρατό, πού συχνά εἶναι πεινασμένος καί ξυπόλυτος καί τίς περισσότερες φορές δέ διαθέτει οὔτε καί τόν πιό στοιχειώδικο ὁπλισμό. Τό μόνο ὑπέρτερο καί ἀκαταμάχητο, πού κατέχει ὁ στρατός αὐτός εἶναι ὅτι παλεύει γιά τό δίκιο, γιά τό λαό, γιά τήν Ἑλλάδα.

Δυό χρόνια τώρα, ἀπ' τήν σύγκρουση στό Λιτόχωρο, οἱ ἕλληνες πατριῶτες πολεμᾶνε τό μοναρχοφασισμό καί τήν ξενική κατοχή. Μέσα στά δυό αὐτά χρόνια, οἱ μεμονωμένοι μαχητές καί οἱ μικρές ἀντάρτικες ὁμάδες, ἄνδρωσαν καί ἀναπτύχθηκαν στήν ἀκατανίκητη δύναμη πού ἀντιπροσωπεύει σήμερα ὁ Δ.Σ.Ε. Τά δυό αὐτά χρόνια μᾶς πλούτισαν μέ τεράστια πεῖρα καί μᾶς δίνουν ἐξαιρετικά διδάγματα. Ἡ πεῖρα καί τά διδάγματα αὐτά μᾶς λέν ὅτι παντοῦ ὅπου ὁ Δ.Σ.Ε., οἱ διοικητές, οἱ ἀξιωματικοί, οἱ ἄντρες του, ἀντάμωσαν ὑπό ἴσους ὅρους τά μοναρχοφασιστικά μπουλούκια, παντοῦ τά νίκησαν καί τά ἔτρεψαν σέ φυγή. Μᾶς λέν ὅτι ὁ Δ.Σ.Ε. τίς περισσότερες φορές κατατρόπωσε ὑπέρτερες ἀντίπαλες δυνάμεις καί ὅτι γιά τά ἀτυχήματα πού εἶχε ὁ στρατός μας στά δυό αὐτά χρόνια φταίνε ὄχι οἱ μαχητές του, μά ἡ στρατιωτικο-πολεμική ἀπειρία μας, τά λάθη μας, ἡ ἀνεπάρκεια καί ἡ ἀνικανότητα κακῶν διοικητῶν, ὅταν δέν εἴχαμε νά κάνουμε μέ προδοσίες πού διέπραξαν πράχτορες καί πουλημένα ὄργανα τοῦ ἐχθροῦ.

Σήμερα, πού ἡ ἀντιπαράθεση ἀνάμεσα στό λαό καί στό Δ.Σ.Ε. ἀπ' τή μιά καί τό μοναρχοφασισμό μέ τά ξένα ἀφεντικά του ἀπ' τήν ἄλλη, δυναμώνει ὁλοένα καί περισσότερο καί μπροστά στό κίνημα μπαίνουν ἀποφασιστικά καθήκοντα, τό πρωταρχικό συμπέρασμα πού πρέπει να βγάλουμε ἀπ' τό δίχρονο ἔνοπλο ἀγῶνα μας εἶναι ὅτι στήν Ἑλλάδα ὑπάρχουν ὅλες οἱ δυνατότητες νά νικήσουμε τούς ἐχθρούς μας καί ν' ἀπελευθερώσουμε τή χώρα μας, φτάνει μόνο νά μάθουμε νά τούς πολεμᾶμε λαϊκοδημοκρατικά, ἐπαναστατικά.

Ἡ βασική ἀδυναμία τοῦ Δ.Σ.Ε. εἶναι ὅτι ἐνῶ εἶναι στρατός ἐπαναστατικός, πού γιά ἀποστολή του ἔχει νά ἐξασφαλίσει γιά τό λαό τή λαϊκο-δημοκρατική ἀναδημιουργία τῆς πατρίδας του, στήν πολεμική του τέχνη παραμένει ἀκόμα αἰχμάλωτος ξένων, ἀστικῶν ἐπιδράσεων, πού στό μεγαλύτερο τους μέρος τοῦ ἔρχονται ἀπ' τόν ΕΛΑΣ. Πρέπει ν' ἀπαλλαχτοῦμε ἀπ' τή βλαβερή αὐτή κληρονομιά. Καί τό Δ.Σ.Ε. νά τόν ἀναδείξουμε στή δύναμη ἐκείνη πού ὄχι μόνο ἰδεολογικά μά καί στήν ὀργάνωση, τή στελέχωση, στήν πολεμική τέχνη καί στή στρατιωτική ἐπίδοση νἄναι στρατός λαϊκός, ἐπαναστατικός.

Γεγονός εἶναι ὅτι ὁ μοναρχοφασιστικός στρατός διαθέτει πιό «μορφωμένα» στελέχη, περισσότερα μέσα, καλύτερο καί πιό πλούσιο ὑλικό καί τεράστια ἀριθμητική ὑπεροχή. Ἐμεῖς ἔχουμε ἀπέναντί του μιά ἀναμφισβήτητη καί ἀνυπέρβλητη ἀνωτερότητα: τήν πολιτική καί ἠθική ὑπεροχή, πού ἀπορρέει ἀπ' τό γεγονός ὅτι παλεύουμε γιά τό λαό καί ἔχουμε τό λαό μαζί μας. Σ' αὐτό τό ἀτράνταχτο βάθρο πρέπει νά στηρίξουμε τή στρατιωτικο-πολεμική μας ἐπίδοση. Αὐτήν τήν ἀνωτερότητά μας πρέπει νά τήν ἀξιοποιήσουμε κατά τέτοιο τρόπο, πού νά ὑπερκαλύψουμε ὅλη τήν ἄλλη ὑπεροχή τοῦ ἐχθροῦ καί τελικά νά τόν συντρίψουμε. Διαθέτοντας μιά τέτοια πολιτική-ἠθική ὑπεροχή, διατηρώντας καί ἀναπτύσσοντας διαρκῶς τούς δεσμούς μας, τήν ἑνότητά μας μέ τό λαό, πρέπει νά κρατᾶμε παντοῦ τήν πρωτοβουλία, νά διατηροῦμε πάντα ἀκμαῖο τό ἐπιθετικό πνεῦμα στό στρατό μας, πρέπει νά χτυπᾶμε, νά αἰφνιδιάζουμε, νά ἀποσυνθέτουμε παντοῦ τόν ἐχθρό, νά τοῦ πέρνουμε τόν ὁπλισμό, τά πολεμοφόδια καί τά ἄλλα ὑλικά γιά τή διατροφή πού χρειαζόμαστε, τό ρουχισμό καί τά ἄρβυλα πού μᾶς εἶναι ἀπαραίτητα.

Ἔτσι μέσα στόν ἀγῶνα, μέ ἀφετηρία τήν πολιτική-ἠθική ὑπεροχή μας καί τήν ὑποστήριξη πού μᾶς δίνει ὁ λαός, μποροῦμε νά ἀνατρέψουμε τούς ὅρους, νά ἀλλάξουμε τό συσχετισμό δυ-

νάμεων πρός ὄφελός μας, ν' ἀποσυνθέσουμε τίς ἔνοπλες δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ καί νά τόν χτυπήσουμε ἀποφασιστικά μέχρι τήν τελική νίκη.

Αὐτός εἶναι ὁ δρόμος, ὁ δικός μας. Δρόμος λαϊκός καί ἐπαναστατικός. Εἶναι ὁ μοναδικός δρόμος πού θά μᾶς φέρει στή νίκη. Καί αὐτό πρέπει νά τό νοιώσουμε καί νά τό ἀφομοιώσουμε ὅλοι μας, ἀπ' τά στελέχη μέχρι τόν τελευταῖο μαχητή μας. Ὁ Δ.Σ.Ε. ἔχει πολλά καλά παραδείγματα ὅπου ἐφάρμοσε τήν ταχτική αὐτή καί πάντα πέτυχε. Τελευταῖα ἔχουμε τέτοια καλά παραδείγματα πρῶτ' ἀπ' ὅλα στή Θεσσαλία, τή Ρούμελη, τήν Πελοπόννησο. Τό «μυστικό» τῆς ταχτικῆς αὐτῆς εἶναι: κίνηση—δράση—χτύπημα—αἰφνιδιασμός—ἀποσύνθεση τοῦ ἐχθροῦ στά σημεία ὅπου τόν πονᾶ περισσότερο. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς ταχτικῆς αὐτῆς βάζει στήν ἡμερησία διάταξη τό χτύπημα καί τήν κατάληψη καί τῶν ἀστικῶν κέντρων τοῦ ἐχθροῦ ὅπου μαζεύει τόν πληθυσμό καί ὅπου ἐφαρμόζει αὐτός τή στατική ἄμυνα ταμπουρωμένος στό καβούκι του.

Ἡ ἐσωτερική μας ἐξέλιξη καί ἡ παγκόσμια ζύμωση γύρω ἀπ' τό ἑλληνικό πρόβλημα, προκαθορίζουν γιά τό ἄμεσο μέλλον πιό σοβαρές συγκρούσεις στή χώρα μας. Ὁ Δ.Σ.Ε. πρέπει πανέτοιμος καί μέ ὁρμητική πρωτοβουλία νά παλαίψει καί νά νικήσει στίς συγκρούσεις αὐτές. Ἀποφασιστικό ρόλο ἐδῶ θά παίξει δίπλα στό γερό ἀγωνιστικό πνεῦμα τοῦ μαχητῆ καί ἡ πολεμική τέχνη καί ἱκανότητα τοῦ ἀξιωματικοῦ μας, τοῦ διοικητῆ μας.

Ἐδῶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα χρειάζεται: καλή μελέτη τοῦ χάρτη μαζί μέ τήν ἀναγνώριση καί τήν ἐχτίμηση τοῦ ἐδάφους. Καλή προετοιμασία καί στίς πιό μικρές λεπτομέρειες τῆς μάχης. Καλή ἀνίχνευση καί ἀναγνώριση τοῦ ἐχθροῦ. Συνετή γνώση καί συνδυασμός τῶν διαφόρων ὅπλων. Καλή ἰδεολογική προετοιμασία καί κατατόπιση τοῦ μαχητῆ. Καί δίπλα σ' αὐτά ὁ διοικητής πρέπει νά δείχνει πνεῦμα πρωτοτυπίας καί πρωτοβουλίας, ἀποφασιστικότητα, εὐλυγισία, γοργή σύλληψη τῆς κατάστασης μέσα στή μάχη, ὅπως διαμορφώνεται καί ἀλλάζει κάθε φορά, πολεμική πονηριά, συγκέντρωση ἐφεδρειῶν καί χτύπημα τοῦ ἐχθροῦ στό πιό κρίσιμό του σημεῖο γιά νά ἐπιτευχθεῖ γρήγορο ἀποτέλεσμα, μέ τήν πιό μεγάλη συντριβή του καί μέ τήν μεγαλύτερη δυνατή κάθε φορά οἰκονομία δυνάμεών μας.

Ἔχοντας στρατό πολιτικά καί ἠθικά ἀσύγκριτα ἀνώτερο ἀπ' τό μοναρχοφασισμό, καθυστεροῦμε στήν κατάχτηση τῆς πολεμικῆς τέχνης. Καί ὑστεροῦμε σέ ἀριθμό καί σέ πολεμικό ὑλικό. Μποροῦμε νά νικήσουμε μόνο ὅταν, χρησιμοποιώντας σωστά τήν πολιτική καί ἠθική ἀνωτερότητά μας, πού πηγάζει ἀπ' τό γεγονός ὅτι τό δίκιο εἶναι μαζί μας γιατί παλεύουμε νά σώσουμε τήν Ἑλλάδα καί τό λαό μας ἀπ' τή σκλαβιά καί τήν ἀτίμωση, καταχτήσουμε τήν πολεμική τέχνη καί χτυπώντας τόν ἐχθρό ἀκατάπαυστα, τοῦ πέρνουμε τό πολεμικό καί τό ἄλλο ὑλικό, πού τόσο ἄφθονα τοῦ δίνει ὁ ἀμερικάνικος ἰμπεριαλισμός καί πού τόσο μᾶς χρειάζεται, ὅταν ἀποσυνθέτουμε τίς ἔνοπλες δυνάμεις του, πού ἔχουν τόσο σαραβαλιασμένο ἠθικό μέ τά ἀκούραστα σφυροκοπήματά μας καί ἔτσι δημιουργήσουμε τίς προϋποθέσεις γιά τήν τελική μας νίκη.

Γεγονός εἶναι καί πρέπει νά τό λέμε ντόμπρα καί ἀνοιχτά, ὅτι ὁ Δ.Σ.Ε συναντᾶ πολλές δυσκολίες στό ἔργο του. Οἱ δυσκολίες αὐτές εἶναι πρῶτο, δυσκολίες ὑλικές. Ὁ λαός ἐξαθλιωμένος ἀπ' τή μεταξική διχτατορία πολεμᾶ συνέχεια ὀχτώ τώρα χρόνια καί ἔχει ἐξαντληθεῖ τόσο, πού ἡ πεῖνα τόν παιδεύει καί τόν χτυπᾶ. Βοηθᾶ ἀπ' τό ὑστέρημά του, μά αὐτό δέ φτάνει. Ὕστερα ἡ ἀναγκαστική συγκέντρωση στίς πόλεις ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀ-

γροτών μᾶς δημιουργεῖ πρόσθετα ἐμπόδια στρατολογίας καί ἀνεφοδιασμοῦ. Αὐτή εἶναι ἡ μιά κατηγορία ἀπ' τίς δυσκολίες πού ἔχουμε. Δεύτερο, καί αὐτό εἶναι τό ἀποφασιστικό, πολλά ἐμπόδια μᾶς δημιουργεῖ ἡ ἀπειρία μας ἡ πολεμική, τό γεγονός ὅτι ἀντιγράφουμε τρόπους καί μέθοδες ὀργάνωσης τοῦ στρατοῦ καί πολέμου πού μᾶς ἔρχονται ἀπ' τόν ἀστικό στρατό καί ἀπ' τήν κακή πλευρά τῆς κληρονομιᾶς τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. Αὐτή ἡ νοοτροπία καί ἡ τέτοια πραχτική ἐπίδοση δέ μᾶς ἐπιτρέπουν νά ἀξιοποιήσουμε 100% τό πιό ἀκαταμάχητο ὅπλο πού ἔχουμε: τήν πολιτική-ἠθική ὑπεροχή, μᾶς ἐμποδίζουν νά δημιουργήσουμε ἕναν πραγματικά λαϊκό-ἐπαναστατικό στρατό, πού νά πολεμᾶ τόν ἐχθρό μαζί μέ τό λαό, σέ ἀδιάρρηχτη σύνδεση μαζί του, ἀπ' ὅπου ἀντλεῖ καί τήν ἀστείρευτη δύναμή του, τό ἀνίκητό του.

Τίς πρῶτες δυσκολίες θά τίς νικήσουμε μόνο ὅταν ξεπεράσουμε τίς δεύτερες καί ὅταν ὁ μαχητής καί πολύ περισσότερο τά στελέχη μας, οἱ στρατιωτικοί καί πολιτικοί διοικητές μας, ἀναπτύξουν μέ πρωτοβουλία καί ἀποφασιστικότητα τήν ἐπαναστατική πολεμική δραστηριότητα, ὅταν χτυπᾶν τόν ἐχθρό ἀκούραστα, ὅταν δέν τοῦ ἀφίνουν στιγμή ἡσυχίας, ἀνάπαυλας, περισυλλογῆς καί ἀνασύνταξης. Μέ τόν τέτοιο πόλεμο θά λύσουμε κι' ὅλες τίς ὑλικές δυσκολίες μας γιατί ὅ,τι μᾶς χρειάζεται θά τό πέρνουμε ἀπ' τόν ἐχθρό καί θά δίνουμε ἀκόμα καί στό λαό. Ἔτσι θά ξεσηκώσουμε ἀκόμα πιό πολύ τόν ἐνθουσιασμό του καί τήν ἀποφασιστικότητά του, θά μεγαλώνουμε τή δύναμη τοῦ στρατοῦ, θά ἀποσυνθέτουμε τόν ἐχθρό καί θά τόν ξυλώνουμε προοδευτικά ἀπό τά ἄντρα καί τίς σφηκοφωλῆές του.

Εὐνοϊκές γιά μᾶς εἶναι ὅλες οἱ πολιτικο-ἠθικές προϋποθέσεις γιά τή νίκη. Πρέπει μόνο νά μάθουμε νά πολεμᾶμε καλά, ἐπίμονα, μέ τέχνη, ἐπιστημονικά. Τότε ὁπωσδήποτε θ' ἀποσπάσουμε τή νίκη καί ἄς εἶναι ὁ ἐχθρός δέκα φορές πιό καλά ἁρματωμένος καί πιό πολύ χορτάτος.

Ὅταν ὁ κάθε μαχητής καί τό κάθε στέλεχος τοῦ Δ.Σ.Ε. νοιώσουν τήν ὑποχρέωσή τους αὐτή, καταχτήσουν τήν πολεμική τέχνη καί τό ὅπλο τους ἀκόμα πιό πολύ, τότε ὄχι μόνον ἐξασφαλίζουν τή νίκη μά καί τήν ἐπισπεύδουν, τήν κάνουν πιό γρήγορη καί μέ τίς μικρότερες θυσίες γιά τό Δ.Σ.Ε. καί τό λαό καί τίς λιγότερες καταστροφές γιά τόν τόπο.

Πρέπει νά μάθουμε νά πολεμᾶμε λαϊκά-ἐπαναστατικά. Καί τότε κανένα ἐμπόδιο δέ θά μπορέσει νά μᾶς σταματήσει.

Καί γιά ὅσους ἔχουν ἀκόμα δισταγμούς μποροῦμε νά τούς φέρουμε ἕνα ἄφθαστο παράδειγμα, πού τώρα γιορτάζουμε τήν ἐπέτειό του. Στά 1821 οἱ πρόγονοί μας νίκησαν τελικά γιατί ἔκαναν ἕνα λαϊκό-ἐπαναστατικό πόλεμο ἐνάντια σ' ἕναν ἀντίπαλο, τήν σουλτανοτουρκική αὐτοκρατορία, πού ὄχι μόνο διέθετε μιά κολοσσιαία ἀριθμητική καί ὑλική ὑπεροχή μά εἶχε καί τήν ὑποστήριξη ἀπό ὁλόκληρη τήν τότε Εὐρώπη τῆς Ἱερῆς συμμαχίας.

Τό παράδειγμά τους, λοιπόν, ἄς μᾶς φωτίζει καί ἄς μᾶς καθοδηγεῖ. Οἱ πατριῶτες τοῦ 1948 μποροῦν καί πρέπει νά φανοῦν ἄξιοι καί ἀνώτεροι ἀπ' τούς λαϊκούς ἥρωες τοῦ 1821. Αὐτή εἶναι ἡ ἐπιταγή τῆς Πατρίδας. Καί αὐτήν τήν ἐπιταγή θά τήν ἀκούσουμε ὅλοι.

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΟΥ

26/6/47 — 22/7/47

Ἀντιστράτηγου ΚΙΚΙΤΣΑ

Ὁ ἐχθρὸς πρὶν ἀρχίσει τὴ σοβαρὴ ἐπιθετικὴ του προσπάθεια στὸ Γράμμο, εἶχε ἐνεργήσει ἐπιθετικὲς ἐπιχειρήσεις στὰ Πιέρια—Ὄλυμπο ποὺ ἄρχισαν στὶς 13)6)47 καὶ τέλειωσαν στὶς 28 τοῦ ἴδιου μήνα. Μὲ τὶς ἐπιχειρήσεις αὐτές, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἐπεδίωξε νὰ ἐξασφαλίσει τὰ πλευρὰ καὶ νῶτα τῆς κύριας ἐπιθετικῆς διάταξής του (Κοζάνη—Γρεβενὰ—Καστοριά), ἀπελευθερώνοντας τὴ βασικὴ ὁδικὴ ἀρτηρία Λάρισσας—Κοζάνης, ποὺ τὴν ἀπειλοῦσε ἡ συγκέντρωση σοβαρῶν δυνάμεων τοῦ Δημ. στρατοῦ στὰ Πιέρρια—Ὄλυμπο. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, τὸ μοναρχοφασιστικὸ ἐπιτελεῖο προσπάθησε μ' αὐτὲς τὶς ἐπιχειρήσεις νὰ παραπλανήσει τὴν ἡγεσία τοῦ Δημ. στρατοῦ πάνω στὴν κατεύθυνση τῆς κύριας ἐπιθετικῆς του προσπάθειας καὶ νὰ τὸ παρασύρει σὲ μετατόπιση τοῦ κέντρου βάρους τῶν δυνάμεών του πρὸς Πιέρρια.

Τὸ μοναρχοφασιστικὸ ἐπιτελεῖο στὸ τρίτο δεκαήμερο τοῦ Ἰούνη συγκέντρωσε στὶς βάσεις ἐξόρμησης πρὸς τὰ ὀρεινὰ συγκροτήματα Ὄρλιακα — Σμόλια — Βόϊο— Γράμμο τὶς ἑξῆς δυνάμεις. Τὴν VIII μεραρχία ποὺ τὴ μετέφερε ἀπὸ τὰ Ἄγραφα καὶ Τζουμέρκα στὰ Γιάννενα. Τὴν IX μεραρχία ἀπὸ Ἄγραφα καὶ Κόζιακα στὰ Χάσια—Μέτσοβο. Τὴ XV μεραρχία τὴν προώθησε Γρεβενὰ—Ἄργος Ὀρεστικὸ Καστοριᾶς. Τὴ ΙΙ μεραρχία ἀπὸ Στερεὰ καὶ Θεσσαλία στὸ Ἄργος Ὀρεστικό. Ἐπὶ πλέον 3 τάγματα προκάλυψης ἀπὸ Φιλιάτες καὶ Πωγώνι πρὸς Κόνιτσα, (1) ἕνα τάγμα Γαλάνη. ΜΑΥ. ΜΑΔ. ΛΟΚ σύνολο 12 ταξιαρχίες πεζικοῦ, μηχανοκίνητα, πυροβολικὸ καὶ ἀεροπορία.

Μὲ τὴ δύναμη αὐτὴ ἐνισχύει τὰ τμήματα ποὺ εἶχαν συνεχῆ ἐπαφὴ μὲ τὰ τμήματα τοῦ Δ.Σ. καὶ ἐκδηλώνει στὶς 29)6)47 γενικὴ ἐπίθεση. 1) Ἀπὸ Μέτσοβο καὶ Δυτικὰ Ζαγόρια πρὸς τὰ Ἀνατολικὰ Ζαγόρια Ὄρλιακα, Γομάρα, Σμόλικα μὲ 5 τάγματα. 2) Ἀπὸ Ν. Κουτσούφλιανη πρὸς Κρανιά—Μοναχήτι Ὄρλιακα μὲ μιὰ ταξιαρχία. 3) Ἀπὸ Γρεβενὰ πρὸς Μαυρανάιους—Τρίκκομο—Νιτρούζι μὲ μιὰ ταξιαρχία ἐνισχυμένη μὲ δυὸ τάγματα καὶ πυροβολικό. 4) Ἀπὸ Γρεβενὰ πρὸς Μέγαρο—Κυπαρίσι—Νιτρούζι μὲ τάγμα. 5) Ἀπὸ Τσοτύλι πρὸς Αὐγερινὸ Πεντάλοφο μὲ μιὰ ταξιαρχία ἐνισχυμένη μὲ πυροβολικό. 6) Ἀπὸ Ἄργος Ὀρεστικὸ μιὰ ταξιαρχία ἐνισχυμένη μὲ πυροβολικὸ 7) Ἀπὸ Καστοριὰ πρὸς Νεστόρι, Βόλια, Ἀλιοβίτσα μὲ μιὰ ταξιαρχία ἐνισχυμένη μὲ πυροβολικό. 8) Ἀπὸ Κόνιτσα—Δίστρατο—Σμόλικα—Σαμαρίνα μὲ δυὸ τάγματα. 9) Ἀπὸ Κόνιτσα τρία τάγματα Φούρκα, Βούρμπιανη, Πυρσόγιαννη καὶ στὴν Κόνιτσα ταξιαρχία ἐνισχυμένη μὲ πυροβολικὸ καὶ θωρακισμένα.

Τὴ διοίκηση τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων τὴν ἔχει τὸ προωθημένο κλιμάκιο τῆς Βορείου στρατιᾶς. Ἕδρα Κοζάνη.

ΙΔΕΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ Κ. ΚΑΙ Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ἐνεργητικὴ ἄμυνα στὶς ὑποχρεωτικὲς διαβάσεις καὶ στρατηγικὰ σημεῖα, φθορά, τριβὴ καὶ καταπόνηση τοῦ ἐχθροῦ στὴν κίνηση. Νὰ κερδίσει χρόνο γιὰ συγκέντρωση ἐφεδρειῶν πρὸς ἀντενέργεια.

Τὰ τμήματα τοῦ Δ.Σ.Ε. δίνουν συνέχεια μάχες στὰ ὑψώματα Μοναχήτι, Τρίκκομο, Βερσίρα, Νιτρούζι, Ἀβδέλα, Πανόραμα, τρία σύνορα. Κρατᾶν τὸν ἐχθρὸ καρφωμένο καὶ διεκδικοῦν σὲ κάθε σπιθαμὴ τὸ ἔδαφος. Παρὰ τὰ μέσα καὶ τὴ δύναμη ποὺ διαθέτει ὁ ἐχθρὸς δὲν τὸν ἐπέτρεψαν νὰ προχωρήσει σύμφωνα μὲ τὶς προοπτικές του.

Μέχρι 6)7)47 ὁ ἐχθρὸς παραμένει στὸ ὕψος τοῦ Δουτσικοῦ. Τὰ τμήματα τοῦ Δ.Σ. κρατᾶν τὰ ὑψώματα Σκούρτζα, Λυκοκρέμασμα, Χοντρὰ Δέντρα, ὑψώματα Διλόφου, Βυθοῦ, Πενταλόφου. Το μέτωπο τώρα—γιατὶ πραγματικὰ μέτωπο δημιουργήθηκε—κρατιέται μὲ πεῖσμα ἀπὸ τὰ τμήματά μας. Στὴ Σκούρτζα τὸ τμῆμα Ἠπείρου δέχεται τὴν πίεση πεζικοῦ, πυροβολικοῦ ἀεροπορίας, ὅμως κρατάει καὶ τσακίζει κάθε προσπάθεια τοῦ ἐχθροῦ. Πρὸς τὴν πλευρὰ Δουτσικοῦ—Καλλονῆς—Πενταλόφου, Ὄρλια, τὰ τμήματα Β τοῦ Γράμμου δίνουν ἀποφασιστικὰ χτυπήματα στὸν ἐχθρό. Στὰ Ὄρλια ὁ ἐχθρὸς ἂν καὶ ρίχνει καὶ δεύτερη ταξιαρχία ἀπὸ Ἄργος Ὀρεστικό, Δαμασκηνιά, Πόρτες, δὲν καταφθώνει νὰ προχωρήσει.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔφτασαν στὸ Βόρ. Γράμμο τρία (3) τάγματα τοῦ Ἀρχηγείου Χασίων, μιὰ διλοχία Σινιάτσικο, μιὰ διλοχία Πιερρίων.

Συνολικές δυνάμεις του Δ.Σ. στό Βόϊο Γράμμο είναι 10 τάγματα άρχηγείου Κ. καί Δ. Μακεδονίας καί ένα τάγμα καί μιά διλοχία του άρχηγείου Ήπείρου, 90 άντρες του άρχηγείου Κόζιακα καί 80 ίππεῖς Θεσσαλίας καί Μακεδονίας. Όπλισμός τμημάτων: Μερικοί όλμοι όμαδικοί. Λίγα πολυβόλα καί όπλοπολυβόλα άγγλικά, ίταλικά, τουφέκια άγγλικά, γερμανικά, ίταλικά, έλληνικά μέ έλάχιστα πυρομαχικά. Μέ τελείως έλλειψη έκρηχτικών.

Ή έπισιτιστική κατάσταση δέν ήταν καθόλου καλή. Τό λιγοστό ψωμί πού ύπάρχει τό μοιράζονται οί άντάρτες μας μέ τά 2.500 γυναικόπαιδα, πού άποφεύγοντας τήν έγκληματική μανία του μοναρχοφασισμου άπ' τίς περιοχές Χασίων Γρεβενών, Βοΐου, Ζαγοριών, Κονίτσης συγκεντρώθηκαν στό Γράμμο.

Ό έχθρός βλέπει τή συγκέντρωση τών τμημάτων μας καί προσπαθεί νά τά σμπρώξει άκόμα πρός Βορράν. Άρχίζει σφοδρή έπίθεση μέ όλα τά μέσα πυροβολικου άεροπορίας, ίδία άπό τήν πλευρά Δουτσικου καί Όρλια--Πόρτες πρός Παληοκρημήνα. Τά τμήματά μας άπαντουν μέ ύπέροχη έπίμονη άντίσταση καί μέ άντεπιθέσεις. Στά Χοντρά Δέντρα Δετσικου τά τμήματα Χασίων καί στό Λυκοκρέμασμα τά τμήματα Ήπείρου δίνουν στόν έχθρό γερά μαθήματα. Στίς Πόρτες τά τμήματα Βοΐου Γράμμου δίνουν μιά άπό τίς πιό άποφασιστικές μάχες καί μέ άντεπιθέσεις κρατάν καθηλωμένο τόν έχθρό. Άλλα τμήματα ένεργουν πρός Πεύκο, Βόλια, Άλιοβίτσα. Οί μάχες φτάνουν στήν πιό σκληρή τους φάση. Διαταγή του Γενικου Άρχηγείου είναι νά κρατηθεί ό Γράμμος.

Άπό τήν μεριά τών μαχητών του Δ.Σ. άκούγεται: «Φασίστες δέ θά πατήσετε τό Γράμμο». Μαχητές καί στελέχη, άντρες καί γυναίκες, ρίχνονται στήν άμιλλα ποιός θά τσακίσει περισσότερους φασίστες. Κανένα τμήμα δέν άποσύρεται άπό τίς θέσεις του χωρίς διαταγή.

ΕΛΙΓΜΟΣ ΕΠΤΑΧΩΡΙ-ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ.

Στίς 7)7)47 ή διοίκηση του άρχηγείου Κ. καί Δ. Μακεδονίας παίρνει διαταγή του Γενικου Άρχηγείου νά ένισχύσει τό άρχηγείο Ήπείρου μέ ένα καί δύο τάγματα άνάλογα μέ τίς δυνατότητες τής στιγμής καί νά κινηθεί τό άρχηγείο αύτό πρός Λάκα Σούλι, Ήπειρου.

Τό άρχηγείο Κ. καί Δ. Μακεδονίας ένισχύει τό άρχηγείο Ήπείρου μέ δυό τάγματα. Μέ άπόφαση του άρχηγείου Κ. καί Δ. Μακεδονίας σχηματίζονται δυό άποσπάσματα. Ένα Ήπείρου μέ τρία τάγματα καί ένα Χασίων μέ τρία τάγματα καί μιά διλοχία. Σκοπός νά ένεργήσει πρός τή κατεύθυνση Σαμαρίνα—Φιλιππαίων—Ζαγόρια ένισχύοντας τήν ένέργεια του άποσπάσματος Ήπείρου μέχρι Ζαγόρια καί τό άπόσπασμα Χασίων νά συνεχίσει τή διείσδυση πρός Χάσια καί νά δημιουργήσει κατάσταση στά νώτα του έχθρου.

Τόσο στά Χάσια, άλλο τόσο καί στά Ζαγόρια καί πιό βαθειά, ό έχθρός είχε μικρές φρουρές στρατου, χωροφυλακής καί ΜάΥ.

Μέ βάση έξόρμησης τόν προφήτη Ήλία Έπταχωρίου τά άποσπάσματα παίρνουν έντολή νά κινηθουν πρός τήν πιό πάνω κατεύθυνση. Ό έχθρός τόν τομέα αύτόν, ύψώματα Σκουρτζάς—Σαμαρίνας— Γκρέκο—Μπογδάνη—Φούρκα — Ζούζουλη τόν κατέχει μέ δύναμη τριών ταγμάτων.

Τα άποσπάσματα κινουνται μέ την έξής διάταξη. 1) Τάγμα Κατσωνάκη πρός ύψώματα Ζούζουλης. 2) Τάγμα Σπύρου καί τάγμα Φωκά προς Γκρέκο μέ τήν έντολή νά καταλάβουν τά ύψώματα Γκρέκο καί νά διευκολύνουν τό πέρασμα τών ύπολοίπων τμημάτων. 3) Τάγμα Μπαρμπαλιά, διλοχία Γόλη προς Άηλιά Φούρκας νά έξουδετερώσουν τόν έχθρό καί νά προχωρήσουν πρός Γκρέκο Μπογδάνη.

Το τάγμα Κατσωνάκη άνατρέπει τόν έχθρό (διλοχία) στη Ζούζουλη, τόν διαλύει, τον έξοντώνει, τον αίχμαλωτίζει, πέρνει λάφυρα άφθονο, μεταγωγικά, πολυβόλο Βίκερς, όπλισμό τής διλοχίας. Τό τάγμα Σπύρου καί Φωκά καβαλικεύουν τό Γκρέκο. Τό τάγμα Μπαρμπαλιά καί διλοχία Γόλη καταλαμβάνουν τόν Άηλιά Φούρκας, προχωρουν, καταλαμβάνουν τό Μπογδάνη καί καταδιώκουν τόν έχθρο πέρα τής Σαμαρίνας καί προχωρουν πρός Δίστρατο σαρώνοντας στό δρόμο τά έχθρικά φυλάκια.

Ό έχθρός στην ταχτική μας αύτή αίφνιδιάζεται, τά τμήματά του φεύγουν πανικόβλητα.

Αύτή τή στιγμή οί διοικήσεις τών άποσπασμάτων έπαναφέρουν τα τμήματα τών άποσπασμάτων στίς βάσεις έξόρμησης, πλήν του τάγματος Μπαρμπαλιά καί διλοχίας Γόλη πού συνεχίζουν την κίνησή τους.

ΕΛΙΓΜΟΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ή παλινδρόμηση αύτή τών άποσπασμάτων δίνει καιρο στον έχθρο νά συνέλθει καί νά φράξει τό άνοιγμα τής Σαμαρίνας — Φούρκας μέ δυνάμεις πού διέθετε καί νά το ένισχύσει μέ πυροβολικό. Τήν [illegible] Φούρκας, Γύρτισας, Βούρμπιανης καί Πυρσόγιαννης ό έχθρός τήν κατέχει μέ δύναμη τριων ταγματων ένισχυμένων μέ δυ-

λοχίες. Στὴν Κόνιτσα ὑπάρχει ταξιαρχία καὶ πυροβολικὸ καὶ μηχανοκίνητα.

Τὸ Ἀρχηγεῖο Κ.Δ. Μακεδονίας σύμφωνα μὲ τὴ διαταγὴ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγείου νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ διείσδυση τῶν τμημάτων Ἠπείρου πρὸς Ἤπειρο, νὰ βοηθήσει μὲ τὴ δύναμη τοῦ ἀποσπάσματος Χασίων στὴν ἐπιτυχία τῆς διείσδυσης καὶ νὰ ἐπιφέρει στὴν ὅλη ἐχθρικὴ διάταξη γενικὴ ἀναστάτωση, συγκεντρώνει τὰ τμήματα τῶν δυὸ ἀποσπασμάτων στὸ ὕψος Λυκόρραχης πρὸς Σταυρὸ—Ἀετομιλίτσας. Καὶ στὶς 9)7)47 κινοῦνται μέσον Πλικάτι πρὸς Ἀμάραντα. Την 11)7)47 τὰ τμήματα κατέχουν τὰ ὑψώματα Λουτρὰ Στράτσανης—Ἀμάραντα - Ἁγίας Βαρβάρας.

Την ἴδια μέρα 6 πρωΐ προς την πλευρὰ Πύργος Στράτσανης ἀκούεται μάχη. Διαπιστώνεται ὅτι τὸ τάγμα Μπαρμπαλιᾶ καὶ διλοχία Γόλη κατέχουν τὸ ὕψωμα Πύργος Στράτσανης, Στράτσανη. Τὰ τμήματα αὐτὰ ἀναγκάστηκαν νὰ λοξοδρομήσουν πρὸς Κλέφτη. Δίνοντας συνεχεῖς σκληρὲς μάχες ἀνέτρεψαν τὸν ἐχθρὸ στὴ Μόλιστα καὶ φθάνουν στὸν Πύργο Στράτσανη. Ὁ ἐχθρὸς κίνησε ἐναντίον τους ἕνα τάγμα ἀπ Μόλιστα, ἕνα τάγμα ἀπὸ Βούρμπιανη, ἕνα τάγμα ἀπὸ Πυρσόγιαννη, πυροβολικὸ καὶ τεθωρακισμένα καὶ πεζικὸ ἀπὸ Κόνιτσα. Τὸ τάγμα καὶ διλοχία δίνουν ὁλόκληρη μέρα μάχη μὲ τον ἐχθρό, τον καθηλώνουν καὶ τὸ βράδυ τῆς ἴδιας μέρας ὕστερα ἀπὸ διαταγὴ ἀποσύρεται στὰ ὑψώματα Ἁγίας Βαρβάρας, Προσηλίου.

Ἀρχικὴ σκέψη τῆς διοίκησης ἦταν νὰ κινήσει τὰ δυο ἀποσπάσματα μέσον Στράτσανης—Μόλιστα—Κλέφτη πρὸς Ζαγόρια. Στὴν πορεία ὅμως παρακολουθώντας τὴν κατάσταση μεταβάλει τὴν κατεύθυνση. Τὴν 12)7)47 τὰ τμήματα τῶν δυὸ ἀποσπασμάτων κρατᾶν τα ὑψώματα Ἀμάραντα—Ἁγίας Βαρβάρας—Προσηλίου. Ὁ ἐχθρὸς πρὸς τὸ σημεῖο αὐτὸ συγκεντρώνει τὰ πυρὰ πυροβολικοῦ, τεθωρακισμένων καὶ ὅλμων. Παράλληλα κινεῖται καὶ ἐνισχύεται τὴν Κόνιτσα μὲ τα τμήματα ἀπὸ Καλπάκι, μὲ κίνηση πρὸς Δερβένι. Στὴν κίνηση αὐτὴ ἡ διοίκηση τῶν ἀποσπασμάτων διατάσσει κίνηση τῶν τμημάτων, ποὺ ἀρχίζει ὥρα 16 τῆς 12)7)47, μὲ βάση ἐξόρμησης τὸ Προσήλιο.

Τὸ τάγμα Παλαιολόγου μὲ μιὰ ταχεῖα πορεία καὶ ἀποφασιστικότητα περνάει τὴ γέφυρα Δερβένι καὶ καταλαμβάνει τὸ ὕψωμα Δερβένι με ἀνατροπὴ τοῦ ἐχθροῦ ποὺ κινήθηκε νὰ καταλάβει τὸ ὕψωμα. Ἐξασφαλίζει το ὕψωμα Δερβένι καὶ συνεχίζει τὴν προέλαση του πρὸς Γκορίτσι ὅπου ἐξοντώνει ὁλόκληρο το ἀπόσπασμα χωροφυλακῆς καὶ ΜΑΥ πέρνοντας ὁλόκληρο τὸν ὁπλισμό. Σὲ συνέχεια καταλαμβάνει τὸ Πάπιγκο. Ἀκολουθεῖ τὸ ἀπόσπασμα Ἠπείρου ποὺ καταλαμβάνει τὸ ὕψωμα Μπουραζάνι καὶ μετὰ τὸ ἀπόσπασμα Χασίων ἀνεβαίνει στὸ ὕψωμα Δερβένι.

Στις 13)7)47 πρωΐ ὁ ἐχθρὸς κάνει προσπάθεια νὰ καταλάβει τὸ Δερβένι μὲ δυνάμεις ποὺ κίνησε ἀπὸ Κόνιτσα. Ταυτόχρονα ἀπὸ Γιάννενα Καλπάκι-Κόνιτσας μὲ μηχανοκίνητα καὶ πυροβολικὸ ἐνίσχυση πρὸς Μπουραζάνι.

Τὸ πυροβολικὸ καὶ ἡ ἀεροπορία χτυπᾶν συνεχῶς τὶς θέσεις τῶν τμημάτων μας καὶ μὲ τὸ πεζικὸ κάνει προσπάθεια νὰ ἀνατρέψει τὰ τμήματά μας. Τὰ τμήματά μας μὲ μιὰ ὑπέροχη καὶ ὁρμητικὴ ἐπίθεση ἀνατρέπουν τὸν ἐχθρό, καταλαμβάνουν τὴ γέφυρα Μπουραζάνι—τὴν καταστρέφουν—συλλαμβάνουν αἰχμαλώτους, πέρνουν λάφυρα, ὑλικά, κυριεύουν αὐτοκίνητα καὶ μεταγωγικὰ εἰδικοῦ φόρτου. Ἀντιμετωπίζουν ἐπιτυχῶς τὴν κίνηση τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ Γιάννενα πρὸς Μπουραζάνι. Πρὸς τὴν πλευρὰ Δερβενιοῦ καταδιώκουν τὸν ἐχθρὸ καὶ καταλαμβάνουν τὰ ὑψώματα Καβάσιλα-Ἡλιόραχης καὶ κρατᾶν τὸ δρόμο Κόνιτσα—Μπουραζάνι. Συλλαμβάνουν αἰχμαλώτους, ἡ μάχη κρατάει μέχρι τὸ βράδυ. Τα τμήματά μας εἶναι ἡ τετάρτη κατὰ σειρὰ μέρα ποὺ πορεύονται καὶ μάχονται χωρὶς ψωμί. Κρατᾶν ὅμως παλληκαρίσια καὶ τὸ ἠθικό τους εἶναι ἀξιοθαύμαστο.

Τὸ ἴδιο βράδυ τὰ τμήματα τῶν δυὸ ἀποσπασμάτων κινοῦνται, τῶν Χασίων πρὸς Γκορίτσι,Γραμπάλα καὶ τῆς Ἠπείρου πρὸς Μεσοβοῦνι.

Στὶς 14)7)47 τὰ τμήματα κρατᾶν τὰ ὑψώματα Ἅγιος Μηνᾶς—Μεσοβοῦνι—Γράμπαλα, δίνουν μάχες μὲ τὸν ἐχθρό, τὸν ἀνατρέπουν, τὸν καταδιώκουν, πέρνουν λάφυρα 2 πυροβόλα καὶ βλήματα. Τὰ πυροβόλα λάφυρα στρέφονται ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ ποὺ φεύγει πανικόβλητος πρὸς Καλπάκι—Γιάννενα. Σὲ συνέχεια τὰ τμήματά μας συγκλίνουν πρὸς Ζαγόρια, δίνουν μάχες στὸν Ἀσπράγγελο, διαλύουν ἐχθρικὴ διλοχία, πέρνουν λάφυρα, διαλύουν τὰ τμήματα χωροφυλακῆς στὸ Τσεπέλοβο, Ἐλαφότοπο, Μιγάδες, Ἐλατοχώρι. Δίνουν μάχες στὴν Τσοῦκα Ρόσα, συλλαμβάνουν αἰχμαλώτους, ἀνατρέπουν τὸν ἐχθρὸ καὶ λευτερώνουν τὰ Ἀνατολικὰ Ζαγόρια. Προχωροῦν πρὸς Βωβοῦσα, Περιβόλι γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὰ τμήματα ποὺ μάχονται στὸ Γράμμο.

Μὲ τὸν ἐλιγμὸ αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς πανικοβάλλεται καὶ προσπαθεῖ νὰ συγκρατήσει τὸ ἠθικὸ τῶν ὀπαδῶν του, διαδίδοντας ὅτι πρόκειται γιὰ εἰσβολὴ διεθνοῦς ταξιαρχίας.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΜΑΧΩΝ ΓΡΑΜΜΟΥ

Στό Γράμμο οἱ μάχες συνεχίζονται μέ πεῖσμα. Ὁ ἐχθρός ρίχνει στή μάχη ὅλο καί ξεκούραστα τμήματα. Ἐνισχύει τήν ἐπίθεση μέ πυροβολικό καί ἀεροπορία. Τά τμήματα, παρά τήν ἐξάντληση ἀπό τόν ἀδιάκοπο συνεχῆ ἀγώνα, κρατᾶν τίς θέσεις τους μέ πεῖσμα καί ἀποφασιστικότητα.

Τό μοναρχοφασιστικο ἐπιτελεῖο στό Γράμμο δοκίμασε μιά ἀπό τίς πιό ὀδυνηρές ἀπαγοητεύσεις. Ὁ ἀφάνταστος ἡρωϊσμός τῶν μαχητῶν καί στελεχῶν τοῦ Δ.Σ., ἡ ἐπιμονή στο κράτημα τῶν θέσεων καί στό νά μήν ἀφήσουν οὔτε σπιθαμή νά προχωρήσει ὁ ἐχθρός, μέ τή σοβαρή αἱμορραγία πού τοῦ προξενοῦσαν καθημερινά τον ἔβαλαν σέ σκέψη. Τό ὕψωμα Χῶρος πού τό ὑπεράσπιζε μιά ὁμάδα, γιά νά τό καταλάβει διέθεσε ἕνα τάγμα καί συγκέντρωσε τά πυρά 8 πυροβόλων καί σμῆνος ἀεροπορίας. Τό ὕψωμα κρατήθηκε ὅλη τήν ἡμέρα καί τότε μόνο τό κατέλαβε, ὅταν οἱ ἡρωϊκοί ὑποστηριχτές του ἦσαν νεκροί.

Στίς 19)7)47 τά τμήματα τοῦ Δ.Σ. κρατᾶν τά ὑψώματα Πλικάτι—Λυκόρραχη—Πριάσπο— Χρυσή— Πευκόφυτο—Μυροβλήτη—Πεύκου—Μονόπυλου.

Ὁ ἐχθρός κατέχει Ἀλιοβίτσα—Βόλια-Πύργο Κοτύλης, Παληοκριμήνη, Ἄη Λιά Πεντάλοφου, ὑψώματα Ἐπταχωρίου—Ζούζουλης — Κάνιτσκο — Γύφτισσα —Πυρσόγιαννη.

ΕΛΙΓΜΟΣ ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ, ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Στίς 20)7)47 ἡ διοίκηση τοῦ Ἀρχηγείου Κ. καί Δ. Μακεδονίας ἀποφασίζει νά κινήσει καί τά ὑπόλοιπα τμήματα πού βρήσκονταν στό Γράμμο πρός τήν κατεύθυνση Σαμαρίνας καί νά ἑνωθοῦν μέ τά τμήματα τῶν ἀποσπασμάτων πού κινοῦνταν πρός Ζαγόρια—Ὄρλιακα—Χάσια. Τήν κίνηση αὐτή τήν πραγματοποιεῖ μέ 4 τάγματα πρός Σαμαρίνα μέσον Ζέρμας Ζούζουλης—Φούρκας πρός Γκρέκο—Σαμαρίνα. Ὁ ἐχθρός εἶχε ἀνοίξει τή δίοδο γιατί στά νῶτα του ἔφθασε ἡ δύναμη τῶν δυό ἀποσπασμάτων πού τόν χτυπᾶν διαρκῶς.

Ἕνα τάγμα κινεῖται ἀπό Γράμμο πρός Βίτσι μέσον Καλῆς Βρύσης πρός Κρυσταλοπηγή καί ἑνώνεται μέ τά ἐκεῖ τμήματα. Στόν Ὄρλιακα συναντῶνται ὅλα τά τμήματα. Ὁ ἐχθρός ἔχει ἐγκαταλείψει τά ὑψώματα Σαμαρίνας—Δουτσικοῦ—Νιτρουζιοῦ. Ὅλα τά τμήματα χτυπᾶν στίς 25)7)47 τά Γρεβενά. Ταυτόχρονα τήν ἴδια μέρα τά τμήματα τοῦ Βίτσι χτυπᾶν τό Ἀμύνταιο—Ξυνό Νερό.

Ὁ ἐχθρός πραγματικά παθαίνει αἰφνιδιασμό, ἀναγκάζεται νά σταματήσει τήν κίνησή του πρός Γράμμο καί νά ἀποσύρει τά τμήματά του γιά νά ἐξασφαλίσει τίς βάσεις του.

Μέ τή μάχη τῆς Φούρκας 13)8)47 πού ἐξοντώθηκε ὁλόκληρο ἐχθρικό τάγμα καί πιάστηκαν 140 αἰχμάλωτοι μέ λάφυρα ὁλόκληρο τόν ὁπλισμό τοῦ τάγματος, πυρομαχικά, ὑλικά, μεταγωγικά, ὁ ἐχθρός ἀφίνει τά χωριά Κόνιτσας Φούρκα—Κάντσικο—Κεράσοβο—Βούρμπιανη—Λαγκαδᾶ-Πλικάτι—Χιονάδες—Πυρσόγιαννη. Ἀμάραντα—Στράτσανη—Ἁγία Βαρβάρα—Προσήλιο—Μόλιστα—Ἐξοχή.

Ὁ ἐχθρός ὄχι μόνο δέν μπόρεσε νά κρατήσει τίς θέσεις πού κατόρθωσε νά καταλάβει, ἀλλά ἔχασε στήν διάρκεια αὐτή τίς περιφέρειες Ἀνατολικά Ζαγόρια, Κόνιτσα καί Βίτσι—Πρέσπας. Ὁ Δ.Σ.Ε. στή Δυτική Μακεδονία κράτησε ἐλεύθερη τήν περιοχή αὐτή καί ἀνάγκασε τόν ἐχθρό νά ὀχυρωθεῖ μέσα στίς πόλεις καί κοντά στις ὁδικές ἀρτηρίες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΟΥ

1) Τό βασικό χαραχτηριστικό συμπέρασμα τῆς μάχης τοῦ Γράμμου, εἶναι ὅτι μέ τήν ἐνεργητική ἄμυνα ὁ ἐπιτιθέμενος διατηρεῖ μόνον ὡς ἕνα σημεῖο τήν πρωτοβουλία κι' ἀπό τόν ἀμυνόμενο ἐξαρτᾶται νά διαλέξει τήν κατάλληλη στιγμή γιά νά τοῦ τήν ἀφαιρέσει, μ' ἕναν ἐπιδέξιο ἑλιγμό.

Αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τό πῶς θά ἐνεργήσει ὁ ἀμυνόμενος. Μπορεῖ ὁ ἐπιτεθέμενος νά μετατραπεῖ σέ ἀμυνόμενο καί σέ συνέχεια νά συντριβεῖ, ἄν ὁ ἀμυνόμενος—διοίκηση—ἀντιληφθεῖ ἔγκαιρα τούς σκοπούς τοῦ ἐπιτιθέμενου, διάταξη, μέσα καί δυνάμεις καί πραγματοποιήσει μέ τέχνη τόν ἑλιγμό του.

Στήν τέτοια περίπτωση χρειάζεται σύντομη, μέ μυστικότητα προετοιμασία καί συγκέντρωση δυνάμεων στή μελετημένη κατεύθυνση γιά τό αἰφνιδιαστικό ἀστραπιαῖο χτύπημα.

Ὁ ἑλιγμός πρέπει νά γίνεται στά πλευρά τοῦ ἐχθροῦ. Ἄν ὅμως ἡ κατάσταση τά μέσα καί οἱ δυνάμεις ἐπιτρέπουν καί κατά μέτωπο.

Ὁ ἑλιγμός πετυχαίνει ὅταν ἡ διοίκηση βρίσκεται κοντά καί τόν κατευθύνει ἀποφασιστικά, ἀδίστακτα, στήν κατάλληλη στιγμή, στό κατάλληλο σημεῖο.

Οἱ τέσσερις ἑλιγμοί πού πραγματοποιήθηκαν μέ βάση ἐξόρμησης στό Βόιο Γράμμο, μᾶς ἔδειξαν ὅτι μποροῦμε νά ἀνατρέψουμε κάθε ἐπιθετική ἐνέργεια μέ ἑλιγμό σέ βάθος στό ὁποῖο τόν παλ-

μό νά τόν κρατάει συνεχῶς ἡ διοίκηση. (Καί ἐδῶ πρέπει νά τονιστεῖ ὁ μεγάλος ρόλος τῶν μέσων σύνδεσης).

2) Ἡ ὀργάνωση τοῦ ἐδάφους ἐπιβάλλεται παντοῦ καί πάντοτε, ἰδιαίτερα στήν ἄμυνα. Ἡ ὀργάνωση τοῦ ἐδάφους δίνει τή δυνατότητα ἐξοικονόμησης ἐφεδρειῶν καί χρόνου. Ὑποτυπώδικη ἐλαφρά ὀργάνωση στό Βόϊο Γράμμο (Πύργος Κοτύλης, Χῶρος, Πόρτα, Σκούρτζη κλπ.) ἔδωσαν τήν δυνατότητα σέ μικρά τμήματα, πού τά κρατοῦσαν, νά ἐπιφέρουν στόν ἐχθρό μεγάλη αἱμορραγία, σταμάτημα στίς προθέσεις του καί στή διοίκηση τή δυνατότητα νά ἐξοικονομήσει ἐφεδρεῖες καί χρόνο γιά νά πετύχει τούς ἐλιγμούς:

ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

1) Δέ συγκεντρώθηκαν στήν κατάλληλη στιγμή ἐφεδρεῖες στά χέρια τῆς διοίκησης. 2) Δέν ὑπῆρχε συντονισμός τῶν ἐνεργειῶν. 3) Οἱ διοικήσεις τῶν τμημάτων βρίσκονταν ἀκόμη κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς ἀντάρτικης σκέψης στό ζήτημα τῆς ἐκτέλεσης τῶν διαταγῶν. 4) Παρουσιάστηκαν ἐλλείψεις στήν ἐκπαίδευση τῶν τμημάτων. 5) Στήν καλή ὀργάνωση τοῦ ἐδάφους. 6) Στήν ἔλλειψη ὀργάνωσης τμημάτων σαμποτέρ. 7) Στήν ὀργάνωση ἔφιππων τμημάτων. 8) Ἔλλειψαν οἱ πληροφορίες καί δέν ἀφέθηκε δίχτυ πληροφοριῶν στά κατεχόμενα σημεῖα. 9) Ἔλλειψε πειθαρχία πυρός (σπατάλη πυρομαχικῶν). 10) Κακή ὀργάνωση στήν ἐπιμελητεία. 11) Δέν ἔγινε ἔγκαιρη ἀναπροσαρμογή στήν ταχτική τοῦ ἐχθροῦ.

ΤΑΧΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ

Ὁ ἐχθρός συνέχισε καί στό Γράμμο τήν ταχτική πού ἀκολούθησε καί στίς προηγούμενες ἐκστρατεῖες του. Συγκέντρωσε μέ τίς δυνατότητες πού εἶχε—μέσα κίνησης—σέ ἕνα σημεῖο ὅλα τά μέσα, πεζικό, πυροβολικό, ἀεροπορία καί προσπαθοῦσε ἐπίμονα νά σπάσει τήν ἀντίσταση στό σημεῖο πού ἤθελε. Στά σημεῖα πού ἐνήργησε τήν ἐκστρατεία του ἡ ταχτική του ἦταν μετωπική ἐπίθεση μέ παράλληλη κίνηση γιά ἀποκοπή τμημάτων. Σέ πολλά σημεῖα ὁ ἐχθρος δέν εἶχε βάθος.

Στήν ἐαρινή ἐκστρατεία τοῦ μοναρχοφασισμοῦ στή Μακεδονία καί ἰδιαίτερα στίς μάχες πού δόθηκαν ἀπό 13)5)47) μέχρι 13)8)47 στή Δυτική Μακεδονία εἶχε τίς παρακάτω ἀπώλειες.

Νεκροί καί τραυματίες 1.600 (Στόν ἀριθμό αὐτόν εἶναι περίπου 800 στή μάχη τοῦ Γράμμου ἀπό 1)7)47—20)7)47).

Αἰχμάλωτοι. 460. (Σ' αὐτούς μέσα εἶναι καί 140 τῆς Φούρκας).

Προσχωρήσαντες στό Δ.Σ. στό διάστημα τῆς ἐκστρατείας 85.

Σύνολο ἀπωλειῶν. 2,145.

Λάφυρα. 2 πυροβόλα στή μάχη Μεσοβούνι—Γραμπάλας. 5 ὁμαδικοί ἀμερικάνικοι ὅλμοι, 7 ὁμαδικοί ἀγγλικοί ὅλμοι, 4 πολυβόλα Βίκερς.

Ὁπλοπολυβόλα, ἡμιαυτόματα, πίατ, ὀλμίδια, τουφέκια ἀρκετές ἑκατοντάδες, βλήματα, χειροβομβίδες ἀρκετές χιλιάδες, πυρομαχικά, ρουχισμό, ὑπόδηση, τρόφιμα. 120 μεταγωγικά εἰδικοῦ φόρτου.

Καταστράφηκαν: 4 τάγκς, 70 αὐτοκίνητα, μιά ὁλόκληρη ἁμαξοστοιχία γραμμῆς Φλώρινας Ἄγρας. Διεκόπη τελείως ἡ σιδηροδρομική ἐπικοινωνία Φλώρινας-Ἄγρας, ὁ δρόμος Ἀμυνταίου Καστοριᾶς.

Κατερρίφθησαν: στήν περίοδο τῆς ἐκστρατείας 6 ἀεροπλάνα (1 Λυκόρραχη, 1 Βλάτση, 1 Παναγίτσα, 1 Καϊμάκτσαλαν, 1 Ὄλυμπο, 1 Βόϊο).

Τό μοναρχοφασιστικό ἐπιτελεῖο γιά νά δικαιολογήσει τίς ἀποτυχίες του ἀναγκάστηκε νά ἀντικαταστήσει ἀνώτερα στελέχη του, μεράρχους, ἐπιτελάρχες κλπ.

Ὅμως ἡ ἀποτυχία του ὀφείλεται στήν παλληκαριά καί τήν μαχητικότητα τῶν μαχητῶν τοῦ Δ.Σ.Ε. καί στό λαό πού βοηθάει τό Δ.Σ. στόν ἀγώνα γιά τήν λευτεριά καί ἀνεξαρτησία τῆς χώρας.

Ο ΕΛΙΓΜΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Σύνθεση άπό τή μελέτη τοῦ ἀντισυνταγματάρχη ΝΕΜΕΡΤΣΙΚΑ καί τοῦ ἀντισυνταγματάρχη ΦΩΤΕΙΝΟΥ

Ὁ ἐλιγμὸς τῆς Ἠπείρου εἶναι μιὰ χαρακτηριστική περίπτωση πετυχημένου συνδυασμοῦ τῆς ἀποφασιστικῆς ἄμυνας σὲ ἕνα θέατρο ἐπιχειρήσεων καὶ ἐπιθετικοῦ ἐλιγμοῦ μὲ σοβαρὲς δυνάμεις, σὲ μεγάλο βάθος στὰ νῶτα τῆς ἐπιθετικῆς διάταξης τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ τρόπος αὐτὸς ἀντιμετώπισης μιᾶς ἐπιθετικῆς προσπάθειας τοῦ ἐχθροῦ εἴτε αὐτὴ εἶναι τοπικῆς σημασίας εἴτε γενικώτερης, μπορεῖ νὰ δώσει ἀσφαλῶς τὰ καλύτερα ἀποτελέσματα γιὰ τὸν ἀμυνόμενο. Γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς ἐπιτυχίας εἶναι ἀπαραίτητο: α) Νὰ ἐκδηλωθεῖ ὁ ἐλιγμὸς στὴν κατάλληλη στιγμή. β) Νὰ γίνει καλὴ ἐκλογὴ τῆς κατεύθυνσης τοῦ ἐλιγμοῦ. γ) Νὰ διατεθοῦν γιὰ τὸν ἐλιγμὸ ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερες δυνάμεις. δ) Νὰ ὑπάρχει ἕνα καλὰ μελετημένο σχέδιο. ε) Νὰ ἐξασφαλιστεῖ διοίκηση ἱκανή, ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ προσαρμόσει τὸ ἀρχικὸ σχέδιο στὶς συνθῆκες που θὰ δημιουργηθοῦν στὴν πορεία τῶν ἐπιχειρήσεων.

Στὴν περίπτωση ποὺ ἐξετάζουμε ἡ στρατιωτικὴ κατάσταση στὴ Δ. Μακεδονία ἦταν ἡ ἑξῆς: Ὁ ἐχθρὸς συνεχίζοντας μὲ ἐπιμονὴ τὴ σοβαρὴ ἐπιθετική του προσπάθεια στὸ Γράμμο, ποὺ ἐκεῖ εἶχε ἀρχίσει ἀπ' τὶς ἀρχὲς τοῦ Ἰούνη, εἶχε ὑποχρεωθεῖ, μπροστὰ στὴν ἰσχυρὴ ἀντίσταση τῶν τμημάτων μας, νὰ ρίξει στὴ μάχη τὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπὸ τὶς ἐφεδρεῖες του. Ἡ καταπόνησή του καὶ ἡ αἱμορραγία του ἦταν σοβαρή. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως, διέθετε στὸ θέατρο αὐτὸ ἐπιχειρήσεων συντριπτικὴ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ καὶ ἀφθονία μέσων. Αὐτὸ τοῦ ἔδινε τὴ δυνατότητα νὰ συνεχίσει πάρα πέρα τὴν προσπάθειά του καὶ ἐξασκώντας συνεχῶς σοβαρὴ πίεση σὲ ὅλην τὴν περίμετρο τῆς ἀμυντικῆς μας διάταξης, νὰ προωθεῖ, μὲ ἀργοὺς βέβαια ρυθμούς, διαρκῶς τὶς θέσεις του. Ἔτσι οἱ δυνάμεις μας περιοριζόμενες, ὅλο καὶ περισσότερο, σὲ στενὸ χῶρο κοντὰ στὰ σύνορα, μποροῦσαν νάρθοῦν σὲ ἐξαιρετικὰ δύσκολη θέση. Ἡ ἀντιμετώπιση τῆς κατάστασης αὐτῆς μὲ ἀμυντικὸ ἀποκλειστικὰ ἀγώνα, θὰ ὁδηγοῦσε μοιραῖα σὲ ἕνα ἀποτέλεσμα περισσότερο ἢ λιγότερο ἄσχημο γιὰ τὰ τμήματά μας τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Μόνο ἕνας σοβαρὸς ἐπιθετικὸς ἐλιγμὸς σὲ βάθος θἆταν δυνατὸ νὰ ἀνατρέψει τὴν ἐχθρικὴ ἐπιθετικὴ διάταξη.

Στὸ πρῶτο δεκαήμερο τοῦ Ἰούλη ἦταν ὁ κατάλληλος χρόνος γιὰ τὴν ἐκδήλωση τέτοιου ἐλιγμοῦ. α) Γιατὶ ὁ ἐχθρὸς εἶχε διαθέσει στὸ κύριο θέατρο ἐπιχειρήσεων (Γράμμος) ὅλες σχεδὸν τὶς ἐφεδρεῖες του καὶ τὶς εἶχε μπλέξει στὸν ἀγώνα, εἶχε ἀρκετὰ κουραστεῖ καὶ εἶχε πάθει σοβαρὲς ζημιές. β) Γιατὶ ἀπ' τὴν πλευρά μας, ὑπῆρχαν ἀκόμα περιθώρια ἀπὸ ἄποψη χώρου καὶ δυνατότητες γιὰ συνέχιση τῆς ἴδιας ἀποφασιστικῆς ἄμυνας μὲ χρησιμοποίηση μέρους μόνον τῶν δυνάμεών μας. Πολὺ σωστὰ συνεπῶς τὸ Ἀρχηγεῖο Κ. καὶ Δ. Μακεδονίας ἀποφάσισε νὰ ἐνεργήσει ἐπιθετικὸ ἐλιγμὸ στὰ νῶτα τοῦ ἐχθροῦ μὲ ἰσχυρὲς δυνάμεις.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΕΛΙΓΜΟΥ

Ἡ Ἤπειρος ἦταν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη πραγματικὰ τὸ πιὸ ἀδύνατο σημεῖο τῆς ὅλης ἐχθρικῆς διάταξης στὴ Β. Ἑλλάδα. Ἡ VIII μεραρχία ποὺ ἐκάλυπτε βασικὰ τὸ χῶρο Κόνιτσα—Γιάννενα—Μέτσοβο, εἶχε πολὺ προωθημένα τὰ τμήματά της πρὸς βορρᾶν. Οἱ φρουρὲς στὰ σοβαρὰ κέντρα Γιάννενα—Κόνιτσα ἀποτελοῦνταν ἀπὸ μικρὲς δυνάμεις, κυρίως χωροφυλακῆς καὶ ΜΑΥ. Ἀκόμα ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἐπικοινωνοῦσε μὲ ἕνα μοναδικὸ δρόμο μὲ τὸ κύριο θέατρο ἐπιχειρήσεων καὶ μποροῦσε σχετικὰ εὔκολα νὰ ἀποκοπεῖ.

Τὸ Ἀρχηγεῖο Κ. καὶ Δ. Μακεδονίας ἔχοντας ἐπὶ πλέον καὶ τὴ διαταγὴ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγείου νὰ προωθήσει τὸ Ἀρχηγεῖο Ἠπείρου πρὸς τὸ χῶρο του, ἐνισχύοντας τὴν προσπάθεια αὐτὴ καὶ μὲ δικές του δυνάμεις μποροῦσε εὔκολα νὰ προσανατολιστεῖ πρὸς τὴν περιοχὴ αὐτή. Ἔτσι ὁρίστηκε κατεύθυνση τοῦ ἐλιγμοῦ ἡ Ἤπειρος.

ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΑΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΙΓΜΟ

Ἕνα πρόβλημα σοβαρὸ γιὰ μιὰ στρατιωτικὴ διοίκηση ποὺ σκέπτεται νὰ συνδυάσει τὴν ἰσχυρὴ ἄμυνα σὲ ὁρισμένο χῶρο, μὲ ταυτόχρονο ἐπιθετικὸ ἐλιγμό, εἶναι τὸ πῶς θὰ μοιράσει τὶς δυνάμεις της. Βασικὸς ὅρος γιὰ τὴ γενικώτερη ἐπιτυχία τοῦ συνδυασμοῦ τῶν προσπαθειῶν εἶναι νὰ κρατήσει στὸ χῶρο τῆς ἄμυνας τὶς ἀπαραίτητες δυνάμεις, μὲ τὶς ὁποῖες θὰ μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσει ἀρκετὰ ἰσχυρὴ ἄμυνα, τουλάχιστο μέχρι τὴ στιγμὴ ποὺ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐλιγμοῦ θὰ ἀρχίσουν νὰ ἐπιδροῦν αἰσθητὰ στὴ γενικώτερη κατάσταση. Βασικὰ στοιχεῖα ποὺ ἐπιδροῦν στὸν ὑπο-

λογισμό τῶν δυνάμεων αὐτῶν εἶναι: ὁ ἐχθρός, τό ἔδαφος, ὁ βαθμός ὀργάνωσης τοῦ ἐδάφους, τά μέσα πού διαθέτουμε καί τό βάθος τοῦ ἐλιγμοῦ. Ὅλες οἱ ὑπόλοιπες δυνάμεις μποροῦν νά διατεθοῦν γιά ἕνα ἤ καί περισσότερους ἐπιθετικούς ἐλιγμούς.

Κάπως διαφορετικά μπαίνει φυσικά τό ζήτημα ὅταν ὁ ἀμυνόμενος δέν εἶναι ὑποχρεωμένος νά κρατήσει πάση θυσία τό χῶρο στό κύριο θέατρο τῶν ἐπιθετικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἐχθροῦ. Στήν περίπτωση αὐτή, πού πλησιάζει περισσότερο σ' αὐτήν πού ἐξετάζουμε, μποροῦν νά διατεθοῦν γιά τόν ἐλιγμό πολύ περισσότερες δυνάμεις. Εἶναι ὅμως καί στήν περίπτωση αὐτή ἐξαιρετικά ὠφέλιμο γιά τήν παραπλάνηση τοῦ ἐχθροῦ, να διατηρηθεῖ ὅσο τό δυνατόν περισσότερο χρονο ἡ προηγούμενη φυσιογνωμία τῆς ἄμυνας.

Ἡ διαθεση δύναμης 7 ταγμάτων ἀπό τό Ἀρχηγεῖο Κ. καί Δ. Μακεδονίας δείχνει μιά σωστή κατανομή δυνάμεων.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΕΛΙΓΜΟΥ

Οἱ δυνάμεις αὐτές ἀποτελοῦσαν δυό ἀνεξάρτητα ἀποσπάσματα. Δέν ὁρίστηκε, ὅπως ἐπιβάλλεται σέ τέτοιες περιπτώσεις, μιά διοίκηση γιά ὅλες τίς δυνάμεις. Ἡ ὕπαρξη δυό διοικήσεων ἔπαιξε ἀσφαλῶς σοβαρό ἀρνητικό ρόλο στή δεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐφόσο μάλιστα δέν ὑπῆρχε ἐπαφή μέ το Ἀρχηγεῖο Κ. καί Δ. Μακεδονίας γιά τό γενικώτερο συντονισμό τῶν ἐνεργειῶν. Μόνο μιά διοίκηση πού ἔχει στά χέρια της ὅλες τίς δυνάμεις πού διατέθηκαν γιά ἕνα σκοπό, μπορεῖ νά παίρνει γρήγορα ἀποφάσεις καί νά τίς πραγματοποιεῖ.

ΒΑΘΟΣ ΕΛΙΓΜΟΥ

Ὅταν οἱ δυνάμεις τοῦ ἐλιγμοῦ εἶναι τόσες πού νά μποροῦν νά ἀντιμετωπίσουν μόνες τους ὁποιαδήποτε κατάσταση, τό βάθος μπορεῖ νά εἶναι πολύ μεγάλο, ἐφ' ὅσον συντρέχουν καί ἄλλοι λόγοι. Στήν περίπτωση πού ἐξετάζουμε δόθηκε μικρό σχετικά βάθος. Σύμφωνα μέ τη διαταγή ἡ στροφή πρός Ἀνατολάς ἔπρεπε να γινει περιπου κοντά στήν Κονιτσα. Τό πιό σωστό θά ἦταν νά ἄφισει ἡ διοίκηση στούς ἐκτελεστές νά ἀναπτύξουν πρωτοβουλια ἀνάλογα μέ τίς συνθῆκες πού θά παρουσιαστοῦν.

ΣΧΕΔΙΟ ΕΛΙΓΜΟΥ

Ἀπό ὅλα τά στοιχεῖα πού ὑπάρχουν σχετικά με τό σχέδιο βγαίνουν τά πιό κάτω: α) Ἐνῶ ἡ βασική σκέψη τῆς διοίκησης τοῦ Ἀρχηγείου Κ. καί Δ. Μακεδονίας ἦταν ἡ ἐγκατάσταση τοῦ Ἀρχηγείου Ἠπείρου στο χῶρο του, ὁρίστηκαν σαν σημεῖο χωρισμοῦ τῶν δυό ἀποσπασμάτων τά ἀνατολικά Ζαγόρια.

Αὐτός ἦταν ἕνας ἀπό τούς βασικούς λόγους, πού οἱ διοικήσεις τῶν δυό ἀποσπασμάτων, προσκολλημένες στενά στό γράμμα τῆς διαταγῆς, ἦταν διαρκῶς προσανατολισμένες στό πῶς νά φθάσουν τό γρηγορώτερο στό τέρμα τῆς πορείας. Ἔτσι δέν ἀνέπτυξαν ὅσο ἔπρεπε τήν πρωτοβουλία τους καί δέν ἔκαναν καμμιά προσπάθεια νά προσαρμόσουν τό ἀρχικό τους σχέδιο στίς ἐξαιρετικά εὐνοϊκές συνθῆκες πού παρουσιάστηκαν μέ τόν αἰφνιδιασμό τοῦ ἐχθροῦ στήν Κόνιτσα, μιά πού χάθηκε ἡ ἐπαφή τους μέ τήν ἀνώτερη διοίκηση καί δέν μποροῦσαν νά περιμένουν νεώτερες διαταγές β) Δέν ὑπῆρχε στό σχέδιο αὐτό ἕνας συγκεκριμμένος προσανατολισμός γιά ἀποφασιστικό χτύπημα κάτω ἀπό εὐνοϊκούς ὅρους ἐχθρικῶν στόχων σημασίας ὅπως ἡ Κόνιτσα, τά Γιάννενα, τό Μέτσοβο. Τά γεγονότα ἔδειξαν τότε, ὅτι ἡ ἀπειλή καί μόνον τέτοιων στόχων ἀνάγκασε τόν ἐχθρό νά ἀποσύρει βιαστικά σοβαρές δυνάμεις ἀπό τό κύριο θέατρο ἐπιχειρήσεων. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολια ὅτι τό ἀποτέλεσμα θά ἦταν πιό ἀποφασιστικό καί ἡ ἐπίδρασή του στή γενικώτερη ἐξέλιξη τῶν ἐπιχειρήσεων μεγαλύτερη, ἄν ὁ ἐπιθετικός αὐτός ἐλιγμός ἐξελίσσονταν σέ ἐπίθεση στήν Κόνιτσα καί στά Γιάννενα. Οἱ ἐχθρικές δυναμες πού ὑπεράσπιζαν τίς δυό αὐτές πόλεις ἐκεῖνες τίς μερες ἦταν, σύμφωνα μέ τίς θετικές πληροφορίες πού πῆραν τά ἀποσπάσματα ἀπό αἰχμαλώτους, μηδαμινές. Ἡ βασική αὐτή ἔλλειψη τοῦ σχεδίου καί ἡ μή ἐξασφάλιση συνδέσμου μέ τό Ἀρχηγεῖο Κ. καί Δ. Μακεδονίας περιόρισε σέ μεγάλο βαθμό τήν ἐπιτυχία μας. Στόν κάθε ἐπιθετικό μας ἐλιγμό, ἰδιαίτερα ὅταν γίνεται μέ σοβαρές δυνάμεις, δέν πρέπει νά ἀποβλέπουμε ἁπλῶς σέ κίνηση ἀπειλης ἤ στά νῶτα τοῦ ἐχθροῦ. Τό χτύπημα ἐχθρικῶν στόχων πού ἔχουν μεγάλη σημασία γιά τόν ἐχθρό, πρέπει νά εἶναι ὁ βασικός ἐπιδιωκόμενος σκοπος ἀπό τα τμήματα τοῦ ἐλιγμοῦ. Ἡ πιό τολμηρή προοπτική εἶναι δικαιολογημένη, γιατί ὁ αἰφνιδιασμός τοῦ ἐχθροῦ καί ἡ σύγχυση πού ἐπακολουθεῖ, δημιουργοῦν ἐξαιρετικά εὐνοϊκές συνθῆκες γιά τέτοια χτυπήματα.

ΕΧΤΕΛΕΣΗ

Γιά πρώτη φορά τόσο σοβαρές δυνάμεις τοῦ Δημοκρατικοῦ στρατοῦ ἐνεργοῦσαν ἐπιθετικό ἐλιγμό σέ μεγάλο βάθος. Μαχητές καί στελέχη μέσα στις συνθῆκες τῆς διαρκοῦς κίνησης, τοῦ ὑποσιτισμοῦ καί τῶν ἀλλεπάλληλων μαχῶν, διατήρησαν μέχρι τέλους τό ἐξαιρετικό ἐπιθετικό τους πνεῦμα καί τή ἀντοχή τους. Τό πνεῦμα τῆς ὑποτίμησης τῶν δυνάμεων μας καί τῆς ὑπερτίμησης τῶν δυνατοτήτων τοῦ ἐχθροῦ γιά μεταφορά ἐνισχύσεων, πού ἐ-

Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΡΧΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΜΑΣ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΚΟΜΟΤΙΝΗΣ

ΑΠΟ 22/12/47 — 30/12/47

Κρίσεις καί συμπεράσματα ἀπό τό Γραφείο ἐπιχειρήσεων τοῦ Γ.Α.

Α. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΥ ΥΠΕΒΑΛΕ ΤΟ ΑΡΧΗΓΕΙΟ

Στίς 22 12 47, τρία ἐχθρικά τάγματα πεζικοῦ, προερχόμενα τά δυό ἀπό Κομοτινή καί τό τρίτο ἀπό Ἀρίσβη, κινήθηκαν πρός τό χῶρο τοῦ Ἀρχηγείου Κομοτινῆς. Μέχρι τό μεσημέρι τῆς 22)12 εἶχον πάρει τήν ἑξῆς διάταξη. Τό 554 στό χωριό Ἄνω Δροσινη, τό 556 στά ὑψώματα Πάτερμα καί τό 558 στό Ἀλάν Τεπέ.

Στίς 23)12 ἄλλο ἐχθρικό τάγμα πεζικοῦ (555) ἔφθασε μέ αὐτοκίνητα στήν Ἄνω Δροσίνη καί ἕνα τάγμα ἐθνοφρουρᾶς πού κινήθηκε ἀπό Σάππες κατέλαβε τό ὕψωμα Γκοῦρνοβο καί τά ὑψώματα γύρω στό χωριό Σκάλωμα.

Ἡ ἀρχική διάταξη τῶν μονάδων τοῦ Ἀρχηγείου Κομοτινῆς ἦταν ἡ παρακάτω: Ἕνα τάγμα ἐλαττωμένης σύνθεσης (πρῶτο), μέ τό Σ.Δ. καί 1 λόχο μεῖον διμοιρία στήν Ὀργάνη, 1 διμοιρία στό 890—Ἀλάν τεπέ καί 2 λόχους σέ πορεία στήν περιοχή Μ. Ἄδας.

Ἕνα τάγμα ἐλαττωμένης σύνθεσης (2) στή Ραγάδα, μέ μιά διμοιρία προωθημένη πρός Σάππες.

Σχολή στελεχῶν (2 διμοιρίες), μέ τή διοίκηση τοῦ Ἀρχηγείου Δυτικά Σμιράδας, ὅπου καί τό ἔμπεδο νεοσυλλέχτων (καί τά συνεργεῖα τοῦ Ἀρχηγείου). Μόλις ἡ διοίκηση τοῦ Ἀρχηγείου ἔμαθε τήν κίνηση τοῦ ἐχθροῦ πῆρε ἀπό τις 22)12 τά παρακάτω μέτρα: Ἔστειλε ἀμέσως τή διοίκηση τοῦ 1ου τάγματος μέ δυό διμοιρίες τῆς σχολῆς καί δυό ὁμάδες πού συγκρότησε ἀπό τά συνεργεῖα, γιά ἐνίσχυση τοῦ ὑψώματος 890. Κίνησε ἐπίσης τό τμῆμα ἀσφαλείας τοῦ Ἀρχηγείου πρός Κάρδαμο, μέ ἀποστολή νά πιάσει τά ὑψώματα Σαρακινῆς.

Στίς 23)12 ὁ ἐχθρός μέ δυό τάγματα ἐνήργησε ἐπίθεση πρός δυό κατευθύνσεις. Ἡ μιά πρός 890 ὅπου μέχρι τό μεσημέρι κατόρθωσε νά καταλάβει τό ὕψωμα 859, δυτικά τοῦ 890. Ἡ ἄλλη βορειότερα πρός Μικρό Ντομανλῆ ὅπου κατέλαβε τό ὕψωμα 675.

Στήν περιοχή Μ. Ἄδας, ὅπου ἡ διλοχία τοῦ πρώτου τάγματος πῆρε ἐπαφή μέ τόν ἐχθρό, τό 556 τάγμα ἔμεινε σέ ἀμυντική διάταξη στά ὑψώματα Πάτερμα, χωρίς νά ἐκδηλώσει καμμιά κίνηση. Την ἴδια μέρα τό Ἀρχηγεῖο Κομοτινῆς ἐνισχύθηκε μέ τό τάγμα Παρνασσοῦ, πού τό διέθεσε ὡς ἑξῆς: Ἔστειλε 1 λόχο στό 890, 1 λόχο πρός 675 καί τόν τρίτο τόν κράτησε ἐφεδρικά στή Σμιγάδα.

Στίς 24)12 τά τμήματα μας στόν τομέα τοῦ 890, ἐνήργησαν ἐπίθεση κατά τῶν ἐχθρικῶν θέσεων στό ὕψωμα 859. Δέν μπόρεσαν νά ἐκτοπίσουν ἀπό κεῖ τόν ἐχθρό, σταθεροποίησαν ὅμως τίς θέσεις τους

πεκράτησε στίς διοικήσεις, τό ἄγνωστο τῆς περιοχῆς καί ἡ βιασύνη νά ξαναγυρίσουν αὐτά στό Γράμμο, τίς ἔκανε νά μή δοῦν προσεχτικά τή στρατιωτική κατάσταση στήν Ἤπειρο καί νά μή δράσουν ἀποφασιστικά πρός τήν κατεύθυνση Κόνιτσας—Γιάννενα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ὁ ἑλιγμός τῆς Ἠπείρου, παρουσιάζει ὁρισμένα ἀδύνατα σημεῖα καί ἀπό ἄποψη σχεδίου καί στήν ἐχτέλεση. Τό πιό βασικό καί χαραχτηριστικό εἶναι ὅτι δέν ἔγινε καθόλου ἐκμετάλλευση ἐπιτυχίας, ἀνάλογα μέ τίς δυνατότητες καί τίς συνθῆκες πού δημιουργήθηκαν στήν πορεία τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ἑλιγμοῦ. Ὅμως εἶναι μιά λαμπρή στρατιωτική ἐπιχείρηση, πού ἀποτελεῖ σταθμό στήν ἀνάπτυξη τῆς στρατιωτικο-πολεμικῆς ἐπίδοσης τοῦ Δημοκρατικοῦ στρατοῦ. Τό ἀποτέλεσμά του, ἦταν νά ἀνατραποῦν ὁλοκληρωτικά τά σχέδια τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ τή στιγμή πού ἔκανε τήν πιό ἀποφασιστική του προσπάθεια, γιά τή συντριβή τῶν κύριων δυνάμεων τοῦ Δημοκρατικοῦ στρατοῦ. Μᾶς δίνει ἕνα χαραχτηριστικό παράδειγμα καλοῦ συνδυασμοῦ ἄμυνας καί ἐπιθετικοῦ ἑλιγμοῦ καί ἐκλογῆς τοῦ κατάλληλου χρόνου καί τῆς σωστῆς κατεύθυνσης γιά τόν ἑλιγμό. Ἀκόμα δείχνει πόσο σπουδαία καί πλούσια ἀποτελέσματα μποροῦμε νά πετύχουμε, ὅταν διατηροῦμε ἐμεῖς τήν πρωτοβουλία τῶν ἐπιχειρήσεων καί ὁδηγοῦμε τούς ἡρωϊκούς μαχητές μας στήν ἐπιθετική κίνηση στά πλευρά ἤ νῶτα τοῦ ἐχθροῦ-

στό 890. Στόν τομέα Μικροῦ Ντομανλῆ, ὁ λόχος μας τοῦ τάγματος Παρνασσοῦ, ἐνήργησε τρεῖς διαδοχικές ἐπιθέσεις στό 675, μέ βαση ἐξόρμησης τά ὑψώματα 647 καί 618. Οἱ ἐπιθέσεις αὐτές ἀποκρούστηκαν ἀπό τό 554 ἐχθρικό τάγμα καί τελικά ὁ λόχος ἔπειτα ἀπό συγκέντρωση πυρῶν πυροβολικοῦ καί ἀεροπορίας στά 647 καί 618, ἀναγκάστηκε νά τά ἐγκαταλείψει καί να τραβηχτεῖ βορειότερα.

Ὁ ἐχθρός μέ τήν κατάληψη τῶν ὑψωμάτων 647 καί 618, μπόρεσε νά φαρδύνει τό μέτωπο τῆς ἐπιθετικῆς του διάταξης καί προώθησε καί τό 555 τάγμα του ἀπό Ἄνω Δροσινη και τό ἀνέπτυξε ἀνάμεσα στά 554 καί 558. Την ἴδια μέρα τό 556 τάγμα ἐγκατέλειψε τά ὑψώματα Πάτερμα καί κινήθηκε πρός κάτω Δροσίνη.

Ἡ διοίκηση τοῦ Ἀρχηγείου ἔδωσε ἀμέσως διαταγή στή διλοχία τοῦ 1ου τάγματος νά προσανατολιστεῖ πρός Κάτω Δροσινη, Κοζ—Ντερέ, Κάρδαμο, νά ἀρχίσει ἐπιθετική δράση στά πλευρά καί νῶτα τοῦ ἐχθροῦ καί νά ναρκοθετήσει τό δρόμο Γρανίτη—Ἄνω Δροσίνη.

Στίς 24)12 τό βράδυ ἡ διοίκηση κάλεσε στό Σ.Δ. τούς διοικητές τῶν τμημάτων, γιά νά μελετήσει μαζί τους τήν κατάσταση καί να πάρει ἀποφάσεις. Στό ἀχτίφ αὐτό τῶν στελεχῶν βγῆκε τό συμπέρασμα ὅτι ὁ ἐχθρος μετά τήν ἀποτυχία του νά καταλάβει τό 890, θά κατευθύνει τήν κύρια προσπαθειά του πρός Ὀργάνη-Σμιγάδας μέ σκοπό νά κάνει ρῆγμα στήν ἀμυντική μας διάταξη, νά ὑπερκεράσει τό 890, νά ἀπομονώσει καί συντρίψει τίς δυνάμεις πού τό ὑποστήριζαν καί νά συνεχίσει κατόπιν τη γενικώτερη ἐκκαθάριση τῆς περιοχῆς. Μετά τη διαπίστωση αὐτή ἡ διοίκηση τοῦ Ἀρχηγείου ἀποφάσισε νά ἐνισχύσει τόν τομέα Μικρό Ντομανλῆ μέ τό λόχο τῆς ἐφεδρείας της, νά ὀργανώσει ὅσο μπορεῖ καλύτερα την ἄμυνα στά ὑψώματα δυτικά Σμιγάδας ὅπου νά διατεθεῖ καί 1 ὁμαδικός ὅλμος καί νά πιάσει γερά μέ 1 λόχο σύν διμοιρία τοῦ 2ου τάγματος τά ἀνατολικά ὑψώματα Ὀργάνης. Ἀκόμα, κινητοποιώντας καί τούς νεοσύλλεχτους, ἄρρωστους καί τραυματίες νά συγκροτήσει ἐλαφρό λόχο, μέ τόν ὁποῖο νά πιάσει τά ὑψώματα Κίμης.

Μέ τήν πραγματοποίηση τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν δημιουργήθηκε, ὅπως ἀναφέρεται στην ἔκθεση, ἕνας θήλακας καί ἡ διοίκηση εἶχε σκοπό νά ἐκδηλώσει ταυτόχρονη ἐπίθεση ἀπ' ὅλα τά σημεῖα ὅταν οἱ ἐχθρικές δυνάμεις θάμπαιναν στό θήλακα αὐτόν.

Τή νύχτα 24 πρός 25 ὁ ἐχθρός κινήθηκε σέ δυό φάλαγγες πρός ἀνατολάς. Ἡ μια φάλαγγα ἀκολούθησε τό δρόμο Ἄνω Δροσίνη—Ὀργάνη καί ἡ ἄλλη κινήθηκε πάνω στήν κορυφογραμμη μέ κατεύθυνση παράλληλη. Τις πρωϊνές ὧρες ἡ ἐμπροστοφυλακή τοῦ ἐχθροῦ ἔμπαινε στό χωριό. Ἀπό πρόωρη βολή ὅλμου πού ἔκανε ἡ διλοχία Παρνασσοῦ, ὁ ἐχθρός κατάλαβε τόν κίνδυνο πού τόν ἀπειλοῦσε πλευρικά καί ἀμέσως σταμάτησε τήν κίνησή του. Τραβήχθηκε πιό πίσω καί πῆρε διαταξη ἀμυντική. Ἡ ἐπίθεση τῶν τμημάτων μας ἄρχισε ἀναγκαστικά ἀπό τίς 9 καί 30'. Ὅλες οἱ προσπάθειές τους στή διάρκεια τῆς 25, δέν ἔφεραν κανένα σοβαρό ἀποτέλεσμα καί πέτυχαν ἁπλῶς νά βελτιώσουν τις θέσεις τους. Στίς 26)12 τά τμήματά μας ἐπανέλαβαν τήν ἐπιθεσή τους καί ἡ ἀντίσταση τοῦ ἐχθροῦ ἄρχισε νά κάμπτεται ἀπό τίς πρωϊνές ὧρες στο Μικρό Ντομανλῆ ὅπου ἐγκατέλειψε τά 647 καί 618 καί συμτήχθηκε στό 675 καί στόν τομέα Ὀργάνης, ὅπου τά τμήματά μας κατέλαβαν τά Β.Δ. ὑψώματα τοῦ χωριοῦ. Τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας ὁ ἐχθρός ἐγκατέλειψε καί τό ὕψωμα 675 καί ἀποσύρθηκε στό 490 ἀνατολικά τοῦ Κόζ Ντερέ, ὅπου προσπάθησε νά κρατηθεῖ πάση θυσία.

Ἡ διλοχία Παρνασσοῦ ἔχασε τήν ἐπαφή μέ τόν ἐχθρό καί ἔμεινε σέ ἀδράνεια στό 675 ὅλη τη μέρα. Ἡ διλοχία τοῦ 1ου τάγματος πού δέν εἶχε κατορθώσει νά κόψει τό δρόμο, σύμφωνα μέ τήν ἀποστολή της, δέν προσπάθησε νά καταδιώξει τόν ἐχθρό. Ἐπίσης μιά διμοιρία τοῦ 2ου τάγματος πού πῆρε διαταγή νά χτυπήσει ἀπό τά νῶτα στήν Ἄνω Δροσίνη, δέν ἐχτέλεσε τήν ἀποστολή της.

Στίς 27)12 ἔγινε προώθηση τῶν τμημάτων μας πρός Κάτω Δροσίνη καί δυτικό ὑψώματα Ἄνω Δροσίνης. Ὁ Παρνασσός μέ 1 λοχο γύρισε στήν Ὀργάνη (στην ἔκθεση δέν ἀναφέρεται γιά ποιό λόγο), ὁ ἄλλος του λόχος πέρασε στόν τομέα τοῦ 1ου τάγματος. Στή διάρκεια τῆς νύχτας ὁ ἐχθρός ἀποσύρθηκε χωρίς σοβαρή πίεση καί ἀπό τό ὕψωμα 859. Στίς 28)12 ὁ ἐχθρός ἔμεινε στις θέσεις του σέ κατάσταση στασιμότητας καί παρουσίασε κυρίως δράση πυροβολικοῦ καί ἀεροπορίας Μέ εὔστοχα πυρα τῶν πολυβόλων μας καταρρίφθηκε 1 ἐχθρικό ἀεροπλάνο. Μια ἐπιθετική προσπαθεια δυό ἐχθρικῶν λόχων πρός Κόζ Ντερέ ἀποκρούστηκε ἀπό τά τμήματά μας καί σταμάτησε.

Ἡ διοίκηση τοῦ Ἀρχηγείου ἔδωσε διαταγή στο 1ο τάγμα να ἐνεργήσει βαθειές διεισδύσεις, νά κάνει ναρκοθετήσεις στό δρόμο καί νά ἑτοιμαστεῖ γιά ἐπίθεση. Τά τμήματα στόν τομέα αὐτόν

από έλλειψη συντονισμού και καλής διοίκησης αδρανούσαν. Στάλθηκε επί τόπου ό υποδιοικητής του 'Αρχηγείου, ό όποιος κάλεσε άχτίφ στελεχών και πέτυχε τυπικά νά άρχίσει ή εκτέλεση τών διαταγών τής διοίκησης.

'Η σχολή στελεχών διατάχθηκε νά γυρίσει στη βάση της. 'Η 28)12 διέρρευσε χωρίς νά εκδηλωθεί καμμιά σοβαρή ενέργεια από μέρους τών τμημάτων μας. Μόνο τό 1ο τάγμα έκανε μιά επιθετική κίνηση πρός 'Αλάν - Τεπέ τό βράδυ τής 28)12, όμως έπεσε στό κενό, γιατί ό έχθρός αφού άναψε φωτιές, έφυγε άνενόχλητος πρός "Ανω Δροσίνη. Στις 29 και 30 ό έχθρός εξακολούθησε τή σύμπτυξή του μέ όλη τήν άνεσή του και στις 30 τό βράδυ είχε τελείως έγκαταλείψει τό χώρο περιοχής Δροσίνης και είχε πάει στήν Κομοτινή.

Β. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

1) Γιά τόν έχθρό: 60 νεκροί, 90 τραυματίες, 4 αιχμάλωτοι. Λάφυρα 5 όπλα, 17 ζώα, μικρή ποσότητα πυρομαχικών και ύλικού στρατοπεδείας.

Δικές μας άπώλειες: 8 νεκροί και 25 τραυματίες.

Γ. ΚΡΙΤΙΚΗ.

'Η όλη εκστρατεία του έχθρού μπορεί νά χωριστεί σέ τρεις φάσεις.

Πρώτη φάση. 'Απ' τίς 22)12 κίνηση του έχθρού άπ' τίς βάσεις του πρός τούς χώρους συγκέντρωσης και έξόρμησης.

Δεύτερη φάση. 23)12—25)12 εκδήλωση επίθεσης άπ' τόν έχθρό.

Τρίτη φάση. 25-30)12 ό έχθρός περνά στήν άμυνα και συμπτύσσεται.

1) 'Ενέργεια τής διοίκησης στήν πρώτη φάση.

'Η διοίκηση του άρχηγείου παρ' όλο πού έβλεπε, (σύμφωνα μέ τήν έκθεσή της) ότι ό έχθρός προετοιμάζεται, δέν ένήργησε καθόλου κατά τήν πρώτη φάση και έτσι άνενόχλητα ό έχθρός συγκεντρώθηκε στή βάση έξόρμησής του, ενώ θά έπρεπε νά τόν χτυπήσει με μικρά προκαλυπτικά τμήματα κοντά στις βάσεις του, νά τόν άνάγκαζαν έτσι νά άναπτυχθεί πρόωρα και νά μήν μπορέσει νά έφαρμόσει τό σχέδιό του όπως τό κατάρτισε άρχικά. 'Εκτός αυτού θά του έπέφερε άπώλειες κατά τήν κίνησή του κι' αυτό θά είχε δυσάρεστη επίδραση στούς στρατιώτες του έχθρού και τό ήθικό τους θά μειωνόταν σημαντικά.

'Απ' ό,τι έγινε μπορούμε νά πούμε πώς στή διοίκηση άπ' τήν άρχή τής εκστρατείας κυριάρχησε ή σκέψη πώς θά άποκρούσει τίς επιθετικές ένέργειες του έχθρού άπ' τίς θέσεις του και γι' αυτό δέν ένήργησε καθόλου σ' αυτή τή φάση.

2) 'Ενέργεια τής διοίκησης στη δεύτερη φάση

'Η διοίκηση του 'Αρχηγείου άντιμετώπισε μέ επιτυχία όλες τίς επιθετικές ένέργειες του έχθρού. "Ολες τίς άποφάσεις και ένέργειές της τις χαραχτηρίζει γενικά ή ψύχραιμη παρακολούθηση και μελέτη τής πολεμικής κατάστασης. Οί διαταγές πού έδινε πρός τά τμήματα ήταν έγκαιρες και σωστές. "Οπως φαίνεται άπό τήν έκθεση κράτησε όλο το διάστημα τών 4 ήμερών τόν πολεμο τών επιχειρήσεων και έπαιξε το ρόλο της ζωντανά και θετικά. Κινητοποίσε όλες τις δυνάμεις της. 'Από τήν πρώτη μέρα εκτίμησε σωστά τή στρατιωτική σημασία πού είχε το ύψωμα 890 και στήριξε βασικά πάνω σ' αυτό τήν άμυνά της. 'Η γρήγορη ένίσχυση άπό τίς 52)12 τής διμοιρίας πού κατείχε τό ύψωμα αυτό μέ τή σχολή στελεχών, ήταν τό πρώτο σοβαρό βήμα γιά τήν έξασφάλιση τής γενικώτερης άμυνας τών τμημάτων μας. 'Εξίσου σωστή θά πρέπει να θεωρηθεί και ή άπόφασή της να στείλει στον τομέα Μικρό Ντομπανλή 1 λόχο άπό τό τάγμα Παρνασσού γιά νά άντιμετωπίσει ένδεχόμενη προσπάθεια του έχθρού γιά ύπερκέραση άπό άριστερά τής άμυντικής μας διάταξης.

Στήν έκθεση δέν άναφέρονται ποιές συγκεκριμμένες άποστολές δόθηκαν στη διλοχία του 1ου τάγματος, μετα την έγκατάλειψη άπ' τόν έχθρο τών ύψωμάτων Πάτερμα και τίς κινήσεις του προς Κάτω Δροσίνη. 'Η γενική διαταγή πρός τό τάγμα νά άρχίσει επιθετική δράση στά πλευρά και νώτα του έχθρού ήταν σωστή.

'Η πρόσκληση τών στελεχών στό Σ. Διοίκησής της, έπειτα άπό τήν άνακοπή τής επιθετικής κίνησης του έχθρού στήν κατεύθυνση του 890, δείχνει πόσο προσεχτικά παρακολουθούσε ή διοίκηση τήν έξέλιξη τών επιχειρήσεων. Μέ τή διορατικότητά της μπόρεσε νά προβλέψει τήν πιθανή άλλαγή τής επιθετικής διάταξης του έχθρού και πολύ σωστά άποφάσισε νά μελετήσει άπό κοινού μέ τούς διοικητές τών ταγμάτων τή νέα κατάσταση. Τό συμπέρασμα πού έβγαλε τελικά στό άχτίφ στελεχών, ότι ή κατεύθυνση τής κύριας έχθρικής προσπάθειας θα στρέφονταν πιά πρός 'Οργάνη Σμιγάδα ήταν σωστό και έπαληθεύτηκε άπό τά ίδια τά γεγονότα. Τό σχέδιό της, γιά τήν παραπέρα άντιμετώπιση του έχθρού, βασίστηκε στή δημιουργία θηλακα και τήν έκδήλωση επίθεσης άπ' όλα τά σημεία, μετά τήν είσοδο τών έχθρικών δυνάμεων μέσα στό θήλακα αυτό. Τό σχέδιο αυτό κατ' άρχήν ήταν σω-

στό. Όμως στή συγκεκριμμένη περίπτωση πού ό έχθρός διέθετε μεγάλη άριθμητική ύπεροχή, είναι άμφίβολο άν ή κύκλωση για διάλυση και έξόντωση τοῦ έχθροῦ, θάταν δυνατή. Τό πιό πιθανό είναι ότι ό έχθρός, μπροστά στόν άμεσο κίνδυνο τής κύκλωσής του, θά ένεργοῦσε μέ συγκεντρωμένες τίς δυνάμεις του πρός μιά κατεύθυνση καί δέν ήταν δύσκολο νά πετύχει ένα ρήγμα στήν άμυντική μας διάταξη, πού ήταν άδύνατη. Ίσως πιό σωστη λύση θά ήταν ό συνδυασμός τής άποφασιστικής άμυνας στό 890 καί τά άλλα δεσπόζοντα ύψώματα, μέ ένέργεια άποφασιστικοῦ έπιθετικοῦ έλιγμοῦ στό πλευρό, στά νῶτα τής έχθρικής φάλαγγας, είτε στά μεταγωγικά της. Μιά τέτοια ένέργεια θά είχε άσφαλῶς πολύ μεγαλύτερες πιθανότητες γιά θετικά άποτελέσματα.

Έκτέλεση στή διάρκεια τής δεύτερης φάσης.

Ή άδράνεια τής διλοχίας τοῦ 1ου τάγματος είχε σοβαρή άρνητική έπίδραση στήν έξέλιξη τοῦ συνόλου τῶν έπιχειρήσεων. Μιά έντονη, τολμηρή καί συνεχής πίεση άπό τή διλοχία αύτή πάνω στό δρόμο Γρατίνη Άνω Δροσίνη, πού ήταν ό βασικός άξονας άνεφοδιασμοῦ τοῦ έχθροῦ, θά τόν άνάγκαζε άσφαλῶς νά σταματήσει άπό νωρίτερα τήν κινησή του. Ή κατάσταση έτσι μποροῦσε ν' άλλάξει πολύ πιό γρήγορα σέ όφελός μας. Γενικά όλα τά τμήματα παρουσίασαν μεγάλη βραδύτητα καί διστακτικότητα στίς κινήσεις τους. Στίς περισσότερες περιπτώσεις έμειναν σέ άδράνεια στίς θέσεις πού κατείχαν καί περίμεναν τήν κίνηση τοῦ έχθροῦ γιά νά έκδηλώσουν τήν άμυνά τους στατικά. Έλειψε χαραχτηριστικά τό έπιθετικό πνεῦμα καί τό πνεῦμα τῶν τολμηρῶν καί άποφασιστικῶν έλιγμῶν σέ βάθος. Ή άπόκρουση τῶν έχθρικῶν έπιθέσεων ίκανοποιοῦσε σέ τέτοιο βαθμό τίς διοικήσεις, πού θεωροῦσαν ότι έκπλήρωναν έτσι στό άκέραιο τήν άποστολή τους. Δέν τοποθετοῦσαν τό πρόβλημα τής διάλυσης καί αίχμαλωσίας τοῦ έχθροῦ στό κέντρο τοῦ έπιδιωκόμενου σκοποῦ.

Ένέργεια τής διοίκησης στήν τρίτη φάση.

Ή διοίκηση τοῦ Άρχηγείου δέν άνέπτυξε στή φάση αύτή τήν ίδια δραστηριότητα όπως προηγούμενα. Παρ' όλο πού μιλά στήν έκθεσή της γιά άλλαγή σχεδίου άπό τή στιγμή πού ό έχθρός πέρασε σέ άμυνα, στήν πραγματικότητα ή έπίθεση τῶν τμημάτων έγινε μέ βάση τό παλαιό σχέδιο καί μόνον ό χρόνος έκδήλωσης τής έπίθεσης άλλαξε. Τό σωστό θάταν, άπό τή στιγμή έκείνη νά άναπροσαρμοστεῖ ή διάταξη τῶν τμημάτων μας, γιά άνάληψη άποφασιστικής έπιθετικής ένέργειας. Διατηρῶντας ή διοίκηση στό 890 καί τά άλλα δεσπόζοντα ύψώματα τής έλάχιστες άπαραίτητες δυνάμεις, θάπρεπε νά συγκεντρώσει άμέσως όλα τά ύπόλοιπα διαθέσιμα τμήματα καί μετά νά κάνει τόν έπιθετικό της έλιγμό. Ή κατεύθυνση τοῦ έλιγμοῦ θάπρεπε νάναι άπό τό δεξιό ή άριστερό, άνάλογα μέ τίς εύκολίες πού παρουσιάζει τό έδαφος καί ό σκοπός, ή διάσπαση τής έχθρικής διάταξης κατά βάθος, γιά άποκοπή καί άπομόνωση ή τῶν προωθημένων έχθρικῶν τμημάτων ή τῶν όπισθοφυλακῶν καί τῶν μεταγωγικῶν τοῦ έχθροῦ. Μιά τέτοια ένέργεια καί άν δέν κατόρθωνε νά φέρει ένα τόσο άποφασιστικό άποτέλεσμα, θά άπειλοῦσε διαρκῶς τά νῶτα τοῦ έχθροῦ καί θά τόν άνάγκαζε νά συμπτυχθεῖ βιαστικά καί άνώμαλα. Οί άπώλειές του σέ άνδρες καί πολεμικό ύλικό θά ήταν στήν περίπτωση αύτή πολύ σοβαρές.

Στήν πορεία τής τριήμερης σύμπτυξης τοῦ έχθροῦ, ή διοίκηση πολύ χλιαρά άντιμετώπισε γενικά τό ζήτημα τής καταδίωξής του. Τό γεγονός ότι ό έχθρός, άρχισε μετά τήν πετυχημένη άπόκρουση τής έπίθεσής του, νά άποχωρεῖ σιγά-σιγά άπό τό χῶρο τοῦ Άρχηγείου, έκανε τή διοίκηση νά αύτοϊκανοποιηθεῖ. Έτσι τό ζήτημα τής διάλυσης καί αίχμαλωσίας έχθρικῶν μονάδων δέ θεωρήθηκε άπ' τή διοίκηση σάν κάτι πού άξιζε τίς μεγαλύτερες προσπάθειες καί θυσίες. Όρισμένες συγκεκριμμένες ένέργειές της όπως, λ.χ. ή άπομάκρυνση άπό τό κύριο θέατρο έπιχειρήσεων τοῦ Παρνασοῦ μέ 1 λόχο στίς 27)12 καί ή άπαγκίστρωση τής σχολής στελεχῶν στίς 28)12, τότε άκριβῶς πού έπρεπε νά ένταθεῖ άκόμα περισσότερο ή πίεση τοῦ έχθροῦ γιά νά μήν μπορέσει νά συμπτυχθεῖ όμαλά, έπιβεβαιώνουν αύτήν τήν άποψη. Μιά έκδηλη δισταχτικότητα στήν έπίθεση παρατηρήθηκε σέ όλες τίς διοικήσεις. Αύτή δέν μπορεῖ νά όφείλεται άλλοῦ, παρά σέ μιά άδικαιολόγητη ύπερτίμηση τῶν δυνατοτήτων τοῦ έχθροῦ καί σέ μιά ύποτίμηση τής δύναμης τῶν τμημάτων μας στήν έπίθεση. Μερικές άπλές πλευρικές κρούσεις πού ένήργησαν μικρά τμήματά μας ίδιαίτερα τή νύχτα, είχαν τέτοια σοβαρά άποτελέσματα, πού άπ' αύτά καί μόνο μπορεῖ νά δεῖ κανείς πόσο δύσκολα μπορεῖ νά άνθέξει ό έχθρός σέ πίεση στά πλευρά ή στά νῶτα.

Έκτέλεση στή διάρκεια τής τρίτης φάσης

Στήν τρίτη φάση παρουσιάστηκαν ά-

κόμα πιό ἔκδηλα οἱ ἀδυναμίες ὁρισμένων διοικήσεων. Τὸ χάσιμο τῆς ἐπαφῆς ἀπὸ τὴ διλοχία Παρνασσοῦ στο 675, πού ὀφείλεται βασικά σὲ ἀδράνεια τῆς διοίκησης, διευκόλυνε σοβαρά τον ἐχθρο πού κατόρθωσε ἔτσι χωρίς σχεδὸν καμμιά ζημιά νά ἀποσυρθεῖ προς τά πίσω καὶ νά ὀργανωθεῖ σὲ νεες θέσεις. Το πιο χαρακτηριστικό ὅμως, ἀδύνατο σημεῖο πού παρουσίασαν τά τμήματα μας στὴν ὀχταήμερη προσπάθεια, ἦταν ἡ μὴ ἐχτέλεση τῆς διαταγῆς πού δόθηκε ἀπ' τὴ διοίκηση στο πρῶτο τάγμα. Τὸ γεγονος ὅτι χρειάστηκε νά πάει ἐπὶ τόπου ὁ ὑποδιοικητής τοῦ 'Αρχηγείου, νά καλέσει ἀχτίφ στελεχῶν γιά νά παρθεῖ ἀπόφαση ἐκεῖ γιά την ἐχτέλεση τῆς διαταγῆς, εἶναι ἕνα πολὺ ἄσχημο σημάδι ἀπὸ την ἄποψη τῆς πειθαρχίας αὐτοῦ τοῦ τάγματος.

Δ. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Τὸ 'Αρχηγεῖο ἐν ὄψει ἐνδεχόμενης ἐκστρατείας τοῦ ἐχθροῦ, δὲν εἶχε ἐπεξεργαστεῖ ἀπὸ πριν ἕνα ὁλοκληρωμένο σχέδιο ἐνέργειας καὶ κυρίως δὲν εἶχε καταττοπίσει καλά τούς διοικητές τῶν μονάδων καὶ τά στελέχη γενικά, πάνω στὴν ταχτική πού θἄπρεπε ν' ἀκολουθήσουν γιά τὴν ἀντιμετώπιση ἐκστρατείας τοῦ ἐχθροῦ. Ἔτσι ὅλα σχεδὸν τὰ τμηματα δὲ μπόρεσαν, ἰδιαίτερα τίς πρῶτες μέρες, νά ἐφαρμόσουν μὲ ἐπιτυχία τὴν ταχτική τοῦ συνδυασμοῦ ἄμυνας καὶ ἐπιθετικοῦ ἐλιγμοῦ καὶ κόλησαν πάνω στά ὑψώματα σὲ τέτοιο βαθμὸ ποὺ ἔχασαν σχεδὸν συνεχῶς τὴν ἐπαφή ὅταν ὁ ἐχθρός συμπτύσσονταν.

2) Ἔλειψε ἀπὸ τὴ σκέψη τῆς διοίκησης ἡ τολμηρὴ προοπτική για ἕνα σοβαρό συντριπτικό χτύπημα τοῦ ἐχθροῦ. Ἐνῶ στὴν ἰδέα ἐνέργειάς της ὑπάρχουν ἐξαρχῆς στοιχεῖα προσανατολισμοῦ σὲ ἐπιθετικές ἐνέργειες, τίς ἐνέργειες αὐτές τίς βλέπει σάν μικρές σκόρπιες ἀντεπιθέσεις σὲ μικρό βάθος καὶ ὄχι σάν ἕναν ἐπιθετικό ἐλιγμό μὲ συγκεντρωμένες δυνάμεις σὲ μιά κατεύθυνση.

3) 'Απὸ ἄποψη πειθαρχίας καὶ ἐπιμονῆς γιά τὴν πραγματοποίηση τῶν πολεμικῶν ἀποστολῶν, ὑπάρχει στά τμήματα τοῦ 'Αρχηγείου μας αὐτοῦ σοβαρή καθυστέρηση.

Εἶναι ἀπαράδεχτη καὶ ἀκατανόητη ἡ σύγκληση ἀχτίφ στελεχῶν τοῦ τάγματος Λάμπου ἀπὸ τὸν ὑποδιοικητή τοῦ 'Αρχηγείου σχεδὸν στὴν πιὸ ἀποφασιστική στιγμή τῆς ἐπιχείρησης, γιά νά παρθεῖ ἀπόφαση πάνω στὴ διαταγή τοῦ 'Αρχηγείου. 'Ο ὑποδ)τής τοῦ 'Αρχηγείου μποροῦσε νά πάει στό τάγμα ὄχι γιά νά θέσει ὑπό συζήτηση ἢ ἔγκριση τὴ διαταγή, ἀλλά γιά νά μεταδώσει τὸ πνεῦμα τῆς διαταγῆς, νά καθοδηγήσει στὴν καλύτερη ἐκτέλεσή της καὶ να πάρει καὶ μέτρα ἐνάντια σὲ κείνους πού δὲν τὴν ἐφάρμοσαν ἔγκαιρα καὶ σωστά.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτή πρέπει νά τονιστεῖ ὅτι συγκεντρώσεις ὑπευθύνων στελεχῶν (διοικήσεων) ἀπ' τὴν ἀνώτερη διοίκηση κατά τὴ διάρκεια ἐπιχειρήσεων, ἂν εἶναι δυνατό καὶ τὸ ἐπιτρέπει ἡ ταχτική κατάσταση, ἔχουν καλό ἀποτέλεσμα, γιατί τότε ἡ διοίκηση μπορεῖ νά πάρει μιά ὁλοκληρωτική εἰκόνα τῆς κατάστασης, νά ἀνταλλάξει γνῶμες μὲ τίς ὑφιστάμενες διοικήσεις της, να ἀναλύσει ζωντανά μιά διαταγή καὶ να δώσει ἀπ' εὐθείας διαταγές. Τὸ νά καλέσεις ὅμως ἀχτίφ γιά νά θέσεις σὲ συζήτηση μιά διαταγή καὶ μάλιστα τὴν ὥρα πού κρίνεται ἡ ἔκβαση τῆς ἐπιχείρησης, τότε αὐτό δείχνει ἢ ὅτι ἡ ἀνώτερη διοίκηση ταλαντεύεται, δὲν εἶναι προετοιμασμένη, δὲν εἶχε τὸ σχέδιό της γιά κάθε ἐνδεχόμενο, ἢ ὅτι οἱ κατώτερες διοικήσεις δὲ στέκονται καλά.

4) 'Η ἐξασφάλιση τοῦ χώρου μὲ τὴν ἀπόκρουση τῶν ἐπιθετικῶν προσπαθειῶν τοῦ ἐχθροῦ, θεωρεῖται σάν βασικός ἐπιδιωκόμενος σκοπός καὶ μπαίνει σὲ δεύτερη μοῖρα ἡ φθορα καὶ συντριβή τοῦ ἐχθροῦ, τόσο κατα τὴν πρώτη φάση (κίνηση ἐχθροῦ πρός τούς χώρους συγκέντρωσης), ὅσο καὶ κατά τὴν τρίτη φάση (ἄμυνα σύμπτυξη τοῦ ἐχθροῦ).

5) 'Η διοίκηση καὶ τά στελέχη δὲν ἔχουν σὲ ἱκανοποιητικό βαθμό ἐμπνεύσει στούς μαχητές τὸ τολμηρό ἐπιθετικό πνεῦμα.

6) Πρέπει νά λείψει ἀπὸ τίς διοικήσεις ἡ σκέψη μόνο πῶς θ' ἀντιμετωπιστεῖ ὁ ἐχθρός ἀφοῦ πάρει πιά τίς διατάξεις του καὶ ἀναπτυχθεῖ γιά ἐπίθεση καὶ νά σκέπτονται πῶς θά τὸν χτυπήσουν ὅσο τὸ δυνατό μακρύτερα ἀπὸ κεῖ πού θά δώσουν στον ἐχθρό τὸ ἀποφασιστικό χτύπημα (θά δώσουν τὴ μάχη), νά σκέπτονται πῶς δὲ θά ἐπιτρέψουν νά ἐφαρμόσει τὸ σχέδιό του καὶ ἀκόμα πῶς θά τὸν ἐξοντώσουν καὶ θά ἐκμεταλλευθοῦν κάθε ἐπιτυχία στίς εὐνοϊκές περιπτώσεις.

'Ακόμα πρέπει νά λείψει ἀπ' τίς διοικήσεις ἡ αὐτοϊκανοποίηση ὅτι ἀποκρούστηκε ὁ ἐχθρός καὶ αὐτό ἦταν ὅλο, γλυτώσαμε, ὁ ἐχθρός συμπτύχθηκε. Πρέπει νά μὴν ἀκολουθοῦμε ἀλλά νά προετοιμάζουμε γεγονότα. Στὴν περίπτωση τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Κωματινῆς δὲν εἶναι νίκη τὸ νά ἀφήσεις τὸν ἐχθρό νά συμπτυχθεῖ μὲ τὴν ἄνεσή του. Νίκη εἶναι τότε, ὅταν μὲ ἐνεργητική ἄμυνα καὶ καλά μελετημένο ἐλιγμό, πετύχεις νά τὸν συντρίψεις.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΑΧΤΙΚΗΣ

ΑΙΦΝΙΔΙΑΣΜΟΣ-ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ν. ΠΥΡΑΥΛΟΥ, ἀντισυνταγματάρχη πεζικοῦ

Τό ἀνέβασμα τοῦ ἀγώνα τοῦ Δ.Σ.Ε. σέ ἀνώτερες μορφές πάλης. Ὁ προοδευτικός μετασχηματισμός τῶν τμημάτων σέ ταχτικό στρατό, παρουσιάζει τόν κίνδυνο σέ ὁρισμένα στελέχη μας νά δημιουργήσει παρεξηγήσεις. Νά ξεχάσουν τήν προέλευσή μας. Τίς βαθειές μας ρίζες στό ἀντάρτικο καί στό παρτιζάνικο. Νά νομίσουν πώς τώρα πιά μέθοδες δράσης κυρίως ἀντάρτικες ἀλλά καί παρτιζάνικες δέ χρειάζεται ν' ἀκολουθήσουν τά τμήματά μας. Ἰδιαίτερα νά νομίσουν ἐπειδή γίναμε περισσότεροι, συγκροτηθήκαμε σέ ταξιαρχίες καί μεραρχίες, πάψαμε νά εἴμαστε τό ἴδιο εὐκίνητοι. Νά φανταστοῦν πώς δέν μπορεῖ νά πετυχαίνουμε τό ἴδιο νά αἰφνιδιάζουμε τά ἐχθρικά τμήματα ἤ ἀντίθετα ὅτι τώρα πιά δέ χρειάζονται τά τόσα σχολαστικά μέτρα ἀσφάλειας μιά καί εἴμαστε δυνατοί καί μποροῦμε ν' ἀντιμετωπίσουμε κάθε ἐνέργεια τοῦ ἐχθροῦ.

Τέτοιες σκέψεις εἶναι ἀπ' τή βάση τους λαθεμένες καί μποροῦν νά προκαλέσουν σοβαρές ζημιές.

Στόν πόλεμο εἶναι μερικές «ἀρχές» οἱ ὁποῖες, ὁποιας μορφῆς ταχτική κι' ἄν ἀκολουθιέται, πάντα ἔχουν τήν ἐφαρμογή τους. Μόνο πού κάθε φορά τίς προσαρμόζουμε ἀνάλογα μέ τίς ἀντικειμενικές συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν.

Τέτοιες «ἀρχές» εἶναι ὁ ἑλιγμός, γιά τόν ὁποῖο μιλήσαμε στό προηγούμενο φύλλο, ὁ αἰφνιδιασμός, ἡ ἀσφάλεια καί ἄλλες.

* * *

Ὁ αἰφνιδιασμός καί ἡ ἀσφάλεια εἶναι δυό ἔννοιες, πού ἀλληλοσυνδέονται. Ὅλοι οἱ ἡγήτορες πρέπει τίς ἔννοιες αὐτές νά τίς ἔχουν καλά ξεκαθαρισμένες στό μυαλό τους, γιατί σέ κάθε στιγμή τῆς δράσης τους θά τούς παρουσιάζονται.

Τί εἶναι ὅμως αἰφνιδιασμός καί τί ἀσφάλεια;

Γενικά αἰφνιδιασμός ἑνός τμήματος εἶναι νά χάσει, τό τμῆμα αὐτό, τήν ἀσφάλεια μεγάλη ἤ μικρή, πού εἶχε προηγούμενα Ἤ ἀλλοιῶς ἕνα τμῆμα αἰφνιδιάζεται ὅταν βρεθεῖ ξαφνικά μπροστά σέ μιά κατάσταση πού δέν τήν περίμενε.

Τό λιγότερο πού μπορεῖ νἄχει σάν ἀποτέλεσμα, ὁ αἰφνιδιασμός ἑνός τμήματος, εἶναι τό τμῆμα αὐτό νά χάσει τήν πρωτοβουλία του.

Ἀνάλογα μέ τό εἶδος τοῦ αἰφνιδιασμοῦ πού πετυχαίνουμε, διακρίνουμε τόν αἰφνιδασμό διοίκησης καί τόν αἰφνιδιασμό τμήματος ἤ ταχτικό αἰφνιδιασμό. Ἔτσι ἄν μιά ἀνώτερη διοίκηση, μπορέσει νά ξεγελάσει τόν ἐχθρό πού νά μήν ἀντιληφθεῖ ἔγκαιρα τί πάει νά τοῦ σκαρώσει, τί ἀκριβῶς ἐπιδιώκει καί νά μήν προλάβει νά κάνει τόν ἀντιελιγμό του, γιά ν' ἀντιμετωπίσει τήν κατάσταση πού πάει νά δημιουργηθεῖ, ἤ ἀκόμα ἄν ἡ ἀνώτερη διοίκηση κατορθώσει καί ρίξει τίς γενικές της ἐφεδρεῖες σέ ἕνα κατάλληλο στρατηγικό πεδίο, βαρύνοντας ἔτσι ἀποφασιστικά τήν πλάστιγγα πρός τό μέρος της, κερδίζοντας δηλαδή τή μάχη, τότε λέμε ὅτι ἡ ἀνώτερη αὐτή διοίκηση πέτυχε νά αἰφνιδιάσει τήν ἐχθρική διοίκηση.

Αἰφνιδιασμός τοῦ τμήματος ἤ ταχτικός αἰφνιδιασμός εἶναι ἐκεῖνος, μέ τό ὁποῖο ὁ ἐχθρός δέν προλαβαίνει νά

χρησιμοποιήσει έγκαιρα όλες τίς δυνάμεις καί μέσα πού διαθέτει πάνω στό δοσμένο ταχτικό πεδίο τής μάχης.

Ὁ ταχτικός αἰφνιδιασμός πετυχαίνεται μέ αἰφνιδιαστική ἀποκάλυψη στήν κατάλληλη στιγμή τμημάτων ἤ μέσων πού ὁ ἐχθρός δέν τά ἔχει ὑπόψη του, μέ τή δημιουργία ἔτσι ἑνός νέου ἄγνωστου γι' αὐτόν κινδύνου.

Ὁ ξαφνικός αὐτός ἄγνωστος κίνδυνος γεννᾶ τόν αἰφνιδιασμό γιατί ὁ αἰφνιδιαζόμενος δέν εἶναι, ἤ νομίζει ὅτι δέν εἶναι, σέ θέση νά τόν ἀποκρούσει ἀποτελεσματικά. Κάτω ἀκριβῶς ἀπ' τήν ἐπίδραση τοῦ ἄγνωστου αὐτοῦ κινδύνου, τό τμῆμα, πού αἰφνιδιάζεται συνήθως διαλύεται, χάνει τούς ὀργανικούς του δεσμούς καί δέν εἶναι σέ θέση ν' ἀντιδράσει.

Πραχτικά μέτρα πού πρέπει νά πάρει ἕνα τμῆμα ὥστε νά πετύχει τόν αἰφνιδιασμό εἶναι ἡ μυστικότητα στίς προπαρασκευές. Νά ἔχει ἔγκαιρα σωστές πληροφορίες γιά τή θέση, δύναμη, μέσα κλπ. τοῦ ἐχθροῦ. Νά ἐνεργήσει γρήγορα καί νά ἐμφανίσει ξαφνικά, ἀπότομα, μαζικά πυρά. Ἡ χρησιμοποίηση χειροβομβίδων, ἀτομικῶν αὐτομάτων, ὁλμίσκων καί ἄλλων ὅπλων μικροῦ βεληνεκοῦς, βοηθᾶνε στήν ἐπιτυχία τοῦ αἰφνιδιασμοῦ. Νά χρησιμοποιεῖ ὅσο εἶναι δυνατό τό δόλο, τήν πονηριά, τό ξεγέλασμα τοῦ ἐχθροῦ. Ὅταν ὁ ἐχθρός ἐπιτίθεται νά καμουφλάρονται καλά οἱ θέσεις καί τά ἐμπόδια. Τά πυρά ν' ἀρχίζουν ἀπό κοντινές ἀποστάσεις καί αἰφνιδιαστικά. Νά ἔχει προπαρασκευασμένες ἀντεπιθέσεις καί νά τίς ἐκδηλώνει ξαφνικά στήν κατάλληλη στιγμή, ὅταν σπάει ἡ ὁρμητικότητα τοῦ ἐχθροῦ. Νά τήν κατευθύνει στό ἀποφασιστικό σημεῖο.

Βασικό γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ αἰφνιδιασμοῦ εἶναι ἡ ταχύτητα καί ἡ ὁρμητικότητα στίς ἐνέργειες. Βασικώτερο ἡ πλέρια καί συστηματική ἐκμετάλλευση τῶν ἀποτελεσμάτων πού εἶχε ὁ αἰφνιδιασμός, μέχρι τήν ὁλοκληρωτική συντριβή τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ αἰφνιδιασμός εἶναι ἕνα πολύ σοβαρό ὅπλο στά χέρια ἐκείνου πού γνωρίζει νά τόν χρησιμοποιεῖ σωστά καί νά ἐκμεταλλεύεται τά ἀποτελέσματά του.

***

Γιά νά μπορέσει μιά διοίκηση ἤ ἕνα τμῆμα ν' ἀποφύγει τόν αἰφνιδιασμό, πρέπει νά ἔχει καλά ὀργανωμένη τήν ἀσφάλεια.

Ἀσφάλεια γιά ἕνα τμῆμα ἤ μιά μονάδα στρατιωτική εἶναι νά ἔχει ἡ διοίκηση τῆς μονάδας αὐτῆς ἐξασφαλίσει τόν ἐλάχιστο χρόνο καί χῶρο πού τῆς χρειάζεται, γιά νά πάρει μέ τό τμῆμα της τήν κατάλληλη διάταξη, νά τό ἀναπτύξει γιά τή μάχη κι' ἀκόμα νά τό προφυλάξει ἀπό κάθε αἰφνιδιαστική ἐχθρική προσβολή εἴτε ἀπ' τήν ξηρά, εἴτε ἀπ' τόν ἀέρα.

Μέσα πάνω στά ὁποῖα στηρίζεται γενικά ἡ Ἀσφάλεια εἶναι τά ἑξῆς:

1. Πληροφορίες γιά τό ποῦ βρίσκεται ὁ ἐχθρός, τί κάνει ἤ τί σκέπτεται νά κάνει, πόσος εἶναι, τί μέσα ἔχει, ποιά ἡ διάταξή του καί γενικά κάθε τι πού θά βοηθήσει τή διοίκηση νά γνωρίζει σέ κάθε στιγμή, ὅσο τό δυνατό περισσότερα γιά τόν ἐχθρό, τό ἔδαφος πού πιθανόν νά ἐξελιχθοῦν οἱ μάχες κλπ. Τίς πληροφορίες αὐτές μπορεῖ νά τίς ἔχει ἀπό πολλές πηγές. Εἶναι συμφέρον της νά μπορεῖ νά πληροφορεῖται γιά τό κάθε τι, σέ ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερο βάθος. Ὅσο τό βάθος, πρός τήν πλευρά τοῦ ἐχθροῦ, ἀπ' τό ὁποῖο προέρχονται οἱ πληροφορίες εἶναι μεγαλύτερο, τόσο ἡ ἀσφάλεια εἶναι μεγαλύτερη καί πιό πλήρης, γιατί ἔτσι ἐξασφαλίζεται περισσότερος χρόνος.

Ἀκόμα ἡ ἀσφάλεια εἶναι καλύτερη ὅταν κατορθωθεῖ νά μή μπορεῖ ὁ ἐχθρός νά ἔχει πληροφορίες γιά μᾶς. Ἀπ' ἐδῶ βγαίνει ἡ μεγάλη σημασία τῆς ἐπαγρύπνησης. Μόνο

μέ αὐτή μπορεῖ νά ἀνατρέπονται οἱ συνεχεῖς προσπάθειες πού θά κάνει ὁ ἐχθρός γιά νά συγκεντρώσει πληροφορίες.

Διαρκής φροντίδα κάθε διοίκησης, ἀπ' τό μικρότερο μονωμένο τμῆμα μέχρι τήν πιό ἀνώτερη ἱεραρχία, πρέπει νάναι ἡ καλή ὀργάνωση τῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν καί τῆς ἐπαγρύπνησης.

2. Κατάλληλη διάταξη τῶν τμημάτων. Δηλαδή ἡ τέτοια κατά βάθος καί πλάτος τοποθέτησή τους, ὥστε νά μποροῦν εὔκολα ν' ἀντιμετωπίσουν κάθε ἀπρόοπτο. Νά μποροῦν γρήγορα νά κινηθοῦν πρός μιά κατεύθυνση πού προσβάλλεται ἀπ' τόν ἐχθρό.

3. Ἀποσπάσματα ἀσφάλειας. Αὐτά εἶναι μικρά ἤ μεγαλύτερα τμήματα, τά ὁποῖα κάθε τμῆμα ἤ μονάδα, εἴτε κινεῖται, εἴτε στέκεται, στέλνει πρός τίς πιθανές κατευθύνσεις τῆς ἐχθρικῆς κίνησης. Αὐτά παρέχουν ἀσφάλεια ἤ μέ τό νά ειδοποιοῦν ἔγκαιρα τό τμῆμα ὅτι πλησιάζει ἐχθρός ἤ καί μέ ἀντίστασή τους (μέ πυρά) ἐκεῖ πού βρίσκονται, ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ πού κάνει τήν προσβολή.

Τέτοια ἀποσπάσματα ἀσφάλειας εἶναι οἱ ἐμπροσθοφυλακές—οἱ ὀπισθοφυλακές—οἱ προφυλακές—τά φυλάκια—περίπολοι—ἐνέδρες—ἀκουστικά φυλάκια τή νύχτα—παρατηρητήρια καί ἄλλα.

4. Ἀντιεροπορική ἄμυνα. Εἶναι ὅλα τά μέτρα πού πέρνονται, γιά τήν προστασία τοῦ τμήματος ἀπό τίς προσβολές ἀπ' τόν ἀέρα. Αὐτά εἶναι παθητικά: Ἀραίωση τῶν τμημάτων—καλυμμένα δρομολόγια—καμουφλάζ—ὀρύγματα κ.λ.π. Ἐνεργητικά: Ἀντιαεροπορικό πυροβολικό—τμήματα ἀντιαεροπορικῶν πολυβόλων κλπ.

Ἡ σύνταξη ἀπό κάθε διοίκηση, σέ κάθε περίπτωση, ἑνός σχεδίου συναργερμοῦ βοηθᾶ πάρα πολύ ὥστε νά ἐξασφαλίζεται ἕνα τμῆμα ἀπό τούς αἰφνιδιασμούς πού μπορεῖ νά συμβοῦν παρά τή λήψη ὅλων τῶν ἀναγκαίων μέτρων ἀσφάλειας.

* * *

Ἡ σημασία πού ἔχει τόσο ὁ αἰφνιδιασμός ὅσο καί ἡ ἀσφάλεια φαίνεται καθαρά στή δράση τῶν τμημάτων τοῦ Δ.Σ.Ε.

Εἶναι πάρα πολλά τά παραδείγματα, πού τμήματα τοῦ Δ.Σ.Ε. εἶχαν θαυμάσιες ἐπιτυχίες γιατί σωστά χρησιμοποίησαν τόν αἰφνιδιασμό καί τά μέτρα ἀσφάλειας, ὅπως καί ἀντίθετα τμήματα ἔπαθαν σοβαρές ζημιές γιατί δέν τά πρόσεξαν ὅσο ἔπρεπε.

Ἔτσι στόν Κίσσαβο ὁλόκληρος λόχος, παρά τό γεγονός, ὅτι εἶχε ἔγκαιρα πληροφορίες γιά τή συγκέντρωση ἐχθρικῶν δυνάμεων σέ κοντινή ἀπόσταση, δέν πῆρε ἔγκαιρα μέτρα ἀσφάλειας. Ἀποτέλεσμα, τίς πρωϊνές ὧρες, νά μπλοκαριστεῖ στό λημέρι του καί σχεδόν νά διαλυθεῖ μέ σοβαρές ἀπώλειες.

Στή Σπινάσα, ἕνα χωριό τῆς Ρούμελης, σ' ἕναν λόφο ἀπομονωμένο σχεδόν καί ἀπότομο, ἦταν γερά ὀχυρωμένος ἕνας ἐχθρικός λόχος ἐνισχυμένος. Τμήματα τοῦ ἀρχηγείου Ἀγράφων ἀφοῦ ἔκαμαν τελείως μυστικά τίς προετοιμασίες τους, ἔστειλαν τά μεσάνυχτα μικρό τμηματάκι καί ἔκαμε μιά ἀπ' τίς συνηθισμένες παρενοχλητικές κρούσεις μέ πυρά. Ὁ ἐχθρός ξενοιάστηκε ὅτι γιά τόν τομέα του αὐτή θά ἦταν ἡ ἐκδήλωση τῶν «συμμοριτῶν». Τά ξημερώματα ὕστερα ἀπό ὀλιγόλεπτη μαζική προπαρασκευή ὅλμων ἐξόρμησαν τά τμήματα καί ἀποφασιστικά μέσα σέ 20 λεπτά εἶχαν κυριεύσει τίς θέσεις τοῦ ἐχθρικοῦ λόχου πρίν ἀκόμα καταλάβει τί εἶχε συμβεῖ. Πιάστηκαν πάνω ἀπό 110 αἰχμάλωτοι καί κυριεύθηκε ὅλο τό ὑλικό τοῦ λόχου.

* * *

Ἀναφέρθηκαν μόνο δυό χαρακτηριστικά παραδείγματα. Θά μποροῦσε ν' ἀναφερθοῦν σωροί τέτοια. Ὁ καθένας ἀπ' τήν προσωπική του πείρα

Ο ΛΑΪΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΟΥ 1821

Τοῦ συν. Α. Η.

Στίς 25 τοῦ Μάρτη συμπληρώνονται 127 χρόνια ἀπό τή μερα πού ὁ λαός τῆς Ἑλλάδας μέ τό ὅπλο στό χέρι ἄρχισε τήν πρώτη μεγάλη ἐθνικο-απελευθερωτική καί δημοκρατική του ἐπανάσταση ἐνάντια στούς τούρκους καταχτητές καί τούς τουρκο-κοτσαμπάσηδες.

Στόν ἐθνικό καί δημοκρατικό τους ἀγώνα οἱ λαϊκές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς φλογίζονταν ἀπό τά ἰδανικά πού ὁ Ρήγος κήρυχνε στούς σκλάβους λαούς τῆς Βαλκανικῆς. Ἐθνική ἀπελευθέρωση, ἡ γῆ στούς ἀγρότες, δημοκρατία μέ κυρίαρχο τό λαό, αὐτά ἦταν τά συνθήματα τοῦ μεγάλου ξεσηκωμοῦ τοῦ 21.

Μέσα ἀπό τόν ἔνοπλο ἀγώνα διαμορφώθηκε ἕνας λαϊκός ἐπαναστατικός στρατός σάν συνέχεια τῆς κλεφτουριᾶς. Σ' ὅλη τήν προεπαναστατική περίοδο πολύς κόσμος παίρνει τό δρόμο τοῦ βουνοῦ γιά νά ζήσει «μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά καί φυλακή».

Ὁ Ζαχαριᾶς ἕνας ἀπό τούς πιό ὀνομαστούς κλέφτες τοῦ Μωρηᾶ εἶναι ὁ «δάσκαλος» τοῦ Κολοκοτρώνη, Νικηταρᾶ καί ἄλλων, πού παίζουν ἀποφασιστικό ρόλο σάν στρατιωτικοί ἡγέτες στήν ἐπανάσταση.

Οἱ ἡρωϊκές παραδόσεις τῆς κλεφτουργιᾶς, τά λαϊκά της τραγούδια, ἡ πίστη τῶν κλεφτῶν στή συνεργασία τῶν σκλαβωμένων λαῶν τῆς Βαλκανικῆς γίνονται τραγούδια καί πίστη τοῦ ἐπαναστατημένου λαοῦ.

Μ' αὐτά τά ἰδανικά τοῦ ἀγώνα καί τίς ἡρωϊκές παραδόσεις τῆς κλεφτουργιᾶς γεννήθηκε ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21.

* * *

Ὁ στρατός τοῦ 21 ἦτανε λαϊκός-ἐπαναστατικός στρατός, βασικά ἀγροτικός στρατός. Οἱ πιό μεγάλοι στρατιωτικοί ἡγέτες τοῦ 21 ἦταν παιδιά τῆς ἀγροτιᾶς καί οἱ 26.000 στρατιῶτες ἦταν ἀγρότες. Ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Νικηταρᾶς, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Διάκος κι' ὁ Μπότσαρης ἦσαν φτωχόπαιδα ἀπό τήν ἀγροτιά. Ἄν βγάλει κανείς τόν Ὑψηλάντη, τό Μαυροκορδάτο καί λίγους ἄλλους, ἡ πλειοψηφία τῶν στρατιωτικῶν ἡγετῶν τοῦ 21 ἦταν ἀπό τήν ἀγροτική φτωχολογιά.

Τά στελέχη τοῦ λαϊκοῦ στρατοῦ εἴχανε στενούς δεσμούς μέ τό λαό καί ἔπαιξαν ἀποφασιστικό ρόλο στήν ἑνότητα λαοῦ καί στρατοῦ.

Ὅταν ὁ Κολοκοτρώνης ἤθελε νά δώσει τή μάχη τῆς Τρίπολης καί ἀνέμιζε τίς ἐπαναστατικές σημαῖες, κινήθηκε ὁλόκληρη ἡ ἀγροτιά. Μέ ρόπαλα, δρεπάνια, μαχαίρια, σίδερα κάθε λογῆς, τρέχουν οἱ λαϊκές μάζες νά πυκνώσουν τίς γραμμές τοῦ λαϊκοῦ-ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ.

Ὅταν τό 1826 κινδύνεψε ἡ Στερεά Ἑλλάδα ἀπό τόν Κιουταχῆ, μέσα σέ λίγο καιρό ὁ Καραϊσκάκης μάζεψε γύρω του 3500 μαχητές.

Τήν τροφή τοῦ λαϊκοῦ στρατοῦ, τόν ἐφοδιασμό του, τή στέγη του, ὅλα αὐτά τοῦ τά προσφέρει ὁ λαός. Τόν ὁπλισμό του τόν παίρνει ἀπό τίς πλά-

---

ἡ ἀπό τό περιβάλλον του μπορεῖ νά βρεῖ καί νά μελετήσει περιπτώσεις καλῆς ἡ κακῆς χρήσης τῶν παραγόντων τοῦ αἰφνιδιασμοῦ καί τῆς ἀσφάλειας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τήν ἐφαρμογή τους καί τίς συνέπειές τους, ἀπ' τά μεγάλα τμήματα μέχρι τίς πιό μικρές ὁμαδοῦλες.

τες τῶν τούρκων καταχτητῶν μέ τά λάφυρα πού κυριεύει ἀπό τίς μάχες πού δίνει μ' αὐτούς.

* * *

Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21. θρεμένος μέ τά ἐθνικο-δημοκρατικά ἰδανικά, δεμένος μέ τό λαό, ἐφαρμόζει στίς μάχες τήν ταχτική τοῦ ἀντάρτικου-παρτιζάνικου πολέμου, συνδυάζοντάς την σέ ὁρισμένες περιπτώσεις (Βαλτέτσι, Μεσολόγγι) μέ τήν ταχτική τοῦ ταχτικοῦ πολέμου. Ἡ ταχτική τοῦ λαϊκοῦ στρατοῦ τοῦ 21 ἐφαρμόστηκε καλύτερα ἀπό τόν πιό ἄξιο στρατιωτικό ἡγέτη τῆς ἐπανάστασης, τό Γέρο τοῦ Μωρηᾶ, τόν Κολοκοτρώνη.

Ὁ ἀξέχαστος λαϊκός ἡγέτης Γιάννης Ζέβγος γράφει στήν ἱστορία του: «Ὁ Κολοκοτρώνης στηρίζεται στήν ἀγροτιά, πιστεύει στίς δυνάμεις της καί ἀπό τήν ἐπαναστική της πάλη περιμένει τή λευτεριά τῆς Ἑλλάδας. Ξαίρει νά χρησιμοποιεῖ ὑπέροχα τίς ὑπάρχουσες στρατηγικές δυνατότητες. Ἄμα δέ μπορεῖ νά χτυπηθεῖ κατά μέτωπο μέ τόν ἐχθρό τόν χτυπάει στά πλάγια, πιάνει τά περάσματα στά βουνά, τοῦ κόβει τίς συγκοινωνίες καί τόν τσακίζει κομματιαστά ὅπως θέλει αὐτός ἤ τόν γονατίζει ἀπό τήν πεῖνα».

Ἔτσι ἔγινε μέ τό στρατηγικό χτύπημα πού κατάφερε στό Βαλτέτσι-Τρίπολη, πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά στεριώσει, ἐξασφαλίσει καί ἐπεκτείνει τήν ἐπανάσταση στό Μωρηᾶ.

Ὁ Κολοκοτρώνης σ' ἄλλες περιπτώσεις ἐφαρμόζει τήν ταχτική τοῦ κλεφτοπολέμου καί δέ διστάζει νά βάλει σ' ἐνέργεια τήν ἐπαναστατική τρομοκρατία. Καί ὅταν εἶναι ὁ πιό ἀδύνατος ξαίρει νά ἐπιτίθεται σέ μονωμένα σημεῖα καί νά κρατεῖ ψηλά τό ἠθικό τῶν ὀπαδῶν του.

Ἡ μάχη στά Δερβενάκια (βλέπε χάρτη) εἶναι μιά ὑπέροχη ἐφαρμογή τῆς ταχτικῆς τοῦ ἀντάρτικου πολέμου μέ ὅλα τά στοιχεῖα τοῦ αἰφνιδιασμοῦ, τῆς ἀντάρτικης πονηριᾶς καί τῆς παλλαϊκῆς συμμετοχῆς.

Ὁ Δράμαλης κατέβαινε νικητής μέ τίς 94 000 στρατό του καί 500 ἱππεῖς ἀπό τή Στερεά στήν Πελοπόννησο, μέ σκοπό νά φθάσει καί νά καταλάβει τήν Τρίπολη. Φθάνει ὡς τό Ἄργος. Ὁ Κολοκοτρώνης, ξεκινώντας ἀπό τή Τρίπολη, βάζει σ' ἐφαρμογή τό σχέδιό του. Ταχυδρόμοι μέ γράμματα φεύγουν γιά ὅλες τίς ἐπαρχίες τῆς Ἀρκαδίας, Λακωνίας, Μεσσηνίας. Οἱ μικροκαπεταναῖοι ἔρχονται μέ τά μπουλούκια τῶν παλληκαριῶν τους ἀπό τά χωριά καί ὁ γέρος ξεκινάει πρός τό Ἄργος. Οἱ γυναῖκες βγαίνουν μέ τούς ἄντρες τους στό δρόμο καί λέν στόν Κολοκοτρώνη: «ἄν οἱ ἄντρες μας δέν κρατᾶν καλά τό ντουφέκι νά τούς πάρεις τ' ἄρματα καί νά τά δώσεις σέ μᾶς νά πολεμήσουμε». Ὁ Κολοκοτρώνης, ἀφήνοντας τό στρατό του, πιάνει τούς Μύλους. Τά μπουλούκια τῆς ἀγροτιᾶς μαζεύονται συνεχῶς. Ἔρχονται ὁ Ὑψηλάντης ὁ Παπαφλέσσας, ὁ Νικηταρᾶς. Διευκολύνουν τούς κλεισμένους τῆς ἀκρόπολης τοῦ Ἄγρους νά βγοῦν καί νά σμίξουν μαζί τους. Ἀπό τήν πρώτη στιγμή οἱ ἕλληνες βάζουν φωτιά στόν κάμπο τοῦ Ἄργους. Καίονται τ' ἀποκάλαμα καί δέν μένει τίποτε γιά τ' ἄλογα καί τό στρατό τοῦ Δράμαλη. Εἶναι Ἰούλης καί κάνει πολύ ζέστη. Ὁ Δράμαλης σχεδιάζει νά ὑποχωρήσει στήν Κόρινθο καί γυρεύει νά ξεγελάσει τούς ἕλληνες, πώς θά προχωρήσει δῆθεν γιά τήν Τρίπολη. Ὁ Κολοκοτρώνης τά μυρίζεται καί προτείνει νά πιάσουν ὅλα τά περάσματα πού πᾶνε γιά τήν Κόρινθο. Οἱ ἄλλοι δέν τόν ἀκοῦνε. Φεύγει μέ τούς δικούς του καί πιάνει τά Δερβενάκια καί στίς 25 Ἰούλη τό πρῶτο τμῆμα τῶν τούρκων ἔπαθε συμφορά στά Δερβενάκια καί ἔχασαν 3000 νεκρούς. Τό κύριο σῶμα τοῦ Δράμαλη ξεκίνησε στίς 27 καί πέρασε νοτιώτερα ἀπό τό Ἁγιονόρι.

Ὁ Γέρος ἔστειλε ἐκεῖ τόν Ὑψη-

λάντη, τόν Παπαφλέσα, τό Νικηταρᾶ καί ὁ Δράμαλης πέρασε μέ πολλές ζημιές. Ὁ Κολοκοτρώνης ἔξωσε τό Δράμαλη στήν Κόρινθο καί τά ὑπολείμματα τοῦ στρατοῦ του μέ 4000 δοκίμασαν νά πάνε στήν Πάτρα. Ἀλλά καί κεῖ δέν τούς περίμενε καλύτερη τύχη.

Ἔτσι ἡ ἀγροτιά τῆς Πελοποννήσου ἀντιμετώπησε καί κατάστρεψε τά στρατεύματα τοῦ Δράμαλη μέ ἀρχηγό της τόν Κολοκοτρώνη πού ἤξερε νά τήν κινητοποιήσει.

Ἄν στήν μάχη τῶν Δερβενακίων βλέπουμε ὁρισμένα στοιχεῖα ἀπό τήν ταχτική τοῦ Γέρου, στήν ἀντιμετώπιση τοῦ Ἰμπραήμ τό 1826 στό Μωρηά ἔχουμε τό ἄλλο μέρος τῆς ταχτικῆς τοῦ Γέρου πού τήν συμπληρώνει.

Ὁ Ἰμπραήμ κατεβαίνει στό Μωρηᾶ νικητής. Καίει καί ρημάζει τά πάντα. Προσπαθεῖ μέ τήν τρομοκρατία νά λυγίσει τό φρόνημα τῶν ἀγωνιζομένων καί νά κάνει πολλούς νά προσκυνήσουν. Ὁ Γέρος προσπαθεῖ νά τόν χτυπήσει στήν Τρίπολη ὅπως καί στό Βαλτέτσι κάνοντας γύρω της στρατόπεδα, μά ἀποτυχαίνει. Ὁ Ἰμπραΐμης τόν νίκησε πολλές φορές. Βάζει τότε σ' ἐφαρμογή τήν ταχτική τοῦ κλεφτοπόλεμου. Ὁ ἴδιος ὁ Γέρος, ὁ γυιός του Γενναῖος, ὁ Νικηταρᾶς, ὁ Πλαπούτας, ἄλλοι καπεταναῖοι, σκόρπια μπουλούκια οἱ ἀγρότες, τόν χτυπᾶνε ἀδιάκοπα ἀπό παντοῦ. Ἀρπάζουν ἐφοδιοπομπές. Πετσοκόβουν μεμονωμένα τμήματα τή νύχτα, γλυστρᾶνε στά στρατόπεδά τους καί σκοτώνουν τούς τούρκους.

Καί ὅταν ἀρχίζουν μερικοί νά κουράζονται ἀπό τίς κακουχίες καί νά προσκυνᾶνε, ὅπως ὁ καπετάνιος Νενέκος στήν Πάτρα, ὁ λαϊκός στρατιωτικός ἡγέτης νοιώθει τό μεγάλο κίνδυνο καί προστάζει μέ κεῖνο τό περίφημο — κληρονομιά στό λαό μας: «Φωτιά καί τσεκοῦρι στούς προσκυνημένους. Βάλτε φωτιά καί τσεκοῦρι, στῆστε φούρκα καί παλούκια» γράφει στούς καπεταναίους του. Ἐδῶ ὁ Γέρος δέν ἔχει δισταγμούς καί ἀμφιταλαντεύσεις, ὅπως εἶχε ὅταν ἀντιμετώπιζε τήν ἀστοτσιφλικάδικη πολιτική ἡγεσία.

Καί ὅταν ὁ Ἰμπραήμ βλέπει πώς ἀποτυχαίνει ἡ πολιτική τοῦ προσκυνήματος ἀρχίζει καί καταστρέφει ὅ,τι βρίσκεται ὄρθιο καί πάλι βροντερή ἀκούγεται ἡ φωνή τοῦ Γέρου πρός τόν τύραννο:

«Ὄχι τά κλαριά νά μας κόψεις, ὄχι τά δέντρα, ὄχι τά σπίτια πού μᾶς ἔκαψες, μόνο πέτρα πάνω στήν πέτρα νά μή μείνει ἐμεῖς δέν προσκυνοῦμε. Τί τά δέντρα ἄν τά κόψεις καί τά κάψεις δέ θά σηκώσεις τή γῆ. Κι' ἡ ἴδια ἡ γῆς πού τά ἔθρεψε αὐτή μένει δική μας καί τά ματακάνει. Μόνο ἕνας ἕλληνας νά μείνει, πάλι θά πολεμᾶμε. Καί μήν ἐλπίζεις πώς τή γῆ τούτη θά τήν κάνεις δική σου».

Ἔτσι πολέμησαν οἱ ἕλληνες στή στεριά.

Ὁ λαός δέν πολέμησε μόνο στή στεριά. Πολεμοῦσε καί στή θάλασσα ἐνάντια στήν τούρκικη Ἀρμάδα. Στόν θαλασσινό ἀγώνα ἡ λαϊκή ἐπαναστατική πρωτοβουλία ἔβαλε σ' ἐφαρμογή τό μπουρλότο, πού ἕνας ναύτης εἶχε μάθει τήν τέχνη του ἀπό τά λιμάνια τῆς Γαλλίας.

Γιά μπουρλότο χρησιμοποιοῦσαν μικρά καράβια. Τά ὑπονόμευαν μέ αὐλάκια γεμάτα μπαροῦτι καί ἄλλα εὔλεχτα ὑλικά. Μιά μικρή ὁμάδα ἀπό ναῦτες τά ὁδηγοῦσε καί τά κολλοῦσε γιά σιγουριά στό ἐχθρικό καράβι ἀπό τή μεριά πού φυσοῦσε ὁ ἀέρας. Ἔβαζαν φωτιά, πηδοῦσαν στή βάρκα καί ἔφευγαν. Ξακουστός ἤτανε ὁ μπουρλοτιέρης Κανάρης πού ἔβαλε μπουρλότο στή φρεγάτα τοῦ Καρά-Ἀλῆ, στή Χίο πετυχημένα καί ἔκαψε ὅλους τούς τούρκους καί τόν ἴδιο τόν Καρά-Ἀλῆ καί μιά ἄλλη φορά πού ἔβαλε μπουρλότο στόν τούρκικο στόλο στήν Αἴγυπτο, χωρίς ὅμως ἀποτέλεσμα γιατί ἔτυχε ν' ἀλλάξει ὁ ἀέρας ἀπότομα κατεύθυνση.

***

Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 πού τά ἱστορικά τοιχεῖα τόν ἀνεβάζουν σέ 26000 ἄντρες—χωρίς φυσικά ὅσους δούλευαν γιά τόν ἐφοδιασμό του κλπ.- δέν μπόρεσε νά ὀργανωθεῖ σέ ταχτικό στρατό μέ ἑνιαία στρατιωτική ἡγεσία, ἑνιαία ὀργάνωση καί πειθαρχία.

Μέσα στόν ἀγώνα ἔχουμε πολλές ἐκδηλώσεις ἀπειθαρχίας, ἔλλειψης ἑνότητας στή δράση κλπ. Ἡ ἑνότητα λαοῦ καί στρατοῦ δέ στηριζόταν τόσο στήν ὀργάνωση, ὅσο στή βαθειά πίστη τῶν μαζῶν στόν ἀγώνα καί στήν ἐπιρροή πού εἶχαν οἱ λαϊκοί στρατιωτικοί ἡγέτες πάνω στήν ἀγροτιά.

Τά μπουλούκια τῶν παλληκαριῶν δέν μπόρεσαν νά μετατραποῦν σέ ταχτικό στρατό γιατί ἡ ἀστοτσιφλικάδικη πολιτική ἡγεσία δέν πίστεψε ποτέ στίς δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης γιά νά τίς ὀργανώσει, ἀλλά περίμενε ἀπ' ὄξω τή λευτεριά. Γιατί οἱ ἀστοτσιφλικάδες φρόντισαν νά δολοφονήσουν καί νά ξεκαθαρίσουν κάθε ἀγωνιστή πού ἐπεδίωκε ἕνα τέτοιο σκοπό π. χ. σάν τόν Οἰκονόμου. Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 ἔμεινε ὡς τό τέλος ἀντάρτικος στρατός. Τό ἴδιο καί στή θάλασσα. Τό μπουρλότο ἤτανε ὁ βασικός τρόπος πού οἱ ἐπαναστάτες ἀντιμετώπιζαν τόν ἐχθρικό στόλο. Ἑνιαῖος ὀργανωμένος καί πειθαρχημένος στόλος δέν μπόρεσε νά δημιουργηθεῖ ἀπό τίς φαγωμάρες τῶν καραβοκυραίων γιά τά ἰδιαίτερα τους συμφέροντα.

Μ' ὅλα αὐτά ὅμως ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 δέν κόλωνε μπροστά στίς δυσκολίες. Δημιούργησε τόν λαϊκό ἀγωνιστή τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού δέν τόν τρομάζουν ἡ πεῖνα, οἱ στερήσεις, οἱ κακουχίες. Τόν ἀγωνιστή πού ἔδινε τή ζωή του γιά τά πιό ἱερά ἰδανικά. Μέσα ἀπό τή φωτιά τῆς δοκιμασίας δημιουργήθηκαν καινούργια λαϊκά στρατιωτικά στελέχη, σάν τό Μακρυγιάννη κι' ἄλλους, πού διακρίθηκαν στόν πόλεμο ἐνάντια στούς τούρκους καί τούς προσκυνημένους καί πού συνέχισαν τόν ἀγώνα καί ὕστερα ἀπό τήν ἀπελευθέρωση.

Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 ἔδωσε μαζί μέ τό λαό ὑπέροχα δείγματα αὐτοθυσίας καί καθολικῆς παλλαϊκῆς ἀντίστασης, ὅπως εἶναι ἡ πολιορκία καί ἡ ἔξοδος τοῦ Μεσολογγιοῦ τό 1827, πού μῆνες ὁλόκληρους νηστικοί ἄντρες, γυναῖκες καί παιδιά τρώγοντας ποντίκια, γάτους, φίδια, ἀντιστέκότανε καί δέ λύγιζαν.

Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 ἄφησε τίς πιό ἡρωϊκές λαϊκές πολεμικές παραδόσεις γιά τό ἔθνος μας. Ἄρχισε τόν ἐθνικοδημοκρατικό ἀγώνα πρίν 127 χρόνια ἐνάντια στούς τούρκους καί τουρκο-κοτσαμπάσηδες.

Τόν ἔνοπλο αὐτόν ἀγώνα τόν συνέχισε ὕστερα ἀπό 120 χρόνια ὁ ΕΛΑΣ ἐνάντια στούς γερμανούς καί τούς γερμανοράλληδες. Τόν ἴδιο ἀγώνα τόν συνεχίζει γιά νά τόν τελειώσει νικηφόρα ὁ Δημοκρατικός στρατός τῆς Ἑλλάδας ἐνάντια στούς ἀμερικάνους καί τούς ἀμερικανο-σοφούληδες.

Σήμερα ὁ Δ.Σ.Ε. δέν εἶναι πιά τό ἄταχτο μπουλούκι τῶν παλληκαριῶν τοῦ 21. Εἶναι στρατός μέ ἀνώτερη συνείδηση τῶν σκοπῶν καί ἰδανικῶν του, στρατός ὀργανωμένος καί πειθαρχημένος, πού κάθε μέρα πού περνάει γίνεται ταχτικός στρατός. Στρατός μέ γερούς δεσμούς μέ τό λαό, πού ἔχει συνεπή καί δοκιμασμένη στρατιωτική καί πολιτική ἡγεσία, μέ ἀρχηγό τό λαογέννητο στρατηγό Μάρκο. Γι' αὐτό θά νικήσει ὁπωσδήποτε κι' ἄς χρειασθοῦν ὅσες θυσίες θέλει ἀκόμα.

ΤΟ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟ ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟ ΣΤΟ Δ.Σ.Ε.

Τοῦ ταγματάρχη πυροβολικοῦ ΣΤΕΦΟΠΟΥΛΟΥ ΚΙΤΣΟΥ

Τὸ πυροβολικὸ εἶναι τὸ κύριο ὅπλο τῶν ἰσχυρῶν πυρῶν καὶ τῆς καταστροφῆς. Δρᾶ με τὸ βλῆμα του. Μόνο του δὲ μπορεῖ νὰ καταχτήσει τὸ ἔδαφος καὶ νὰ ἀντιμετωπίσει τον ἐχθρό. Ἡ κατάχτηση τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ αἰχμαλωσία τοῦ ἐχθροῦ εἶναι ἔργο τοῦ πεζικοῦ ποὺ εἶναι το κύριο ὅπλο τῆς μάχης. Ὁ ρόλος τοῦ πυροβολικοῦ εἶναι νὰ βοηθᾶ τὸ πεζικὸ στὴν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς του. Ἡ βοήθεια αὐτὴ μπορεῖ νὰ ἀναπτύσσεται στον ἀνώτατο βαθμό.

Τὸ πυροβολικὸ βασικὰ εἶναι ὅπλο τῆς διοίκησης. Καὶ ὅταν ἀκόμα βάλλει, ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νὰ βρίσκεται στὰ χέρια τῆς διοίκησης, γιατὶ μπορεῖ νὰ μεταφέρει τὴ βολή του στὸ σημεῖο ποὺ θέλει κάθε στιγμὴ νὰ ἐπέμβει γιὰ νὰ ἀλλάξει μιὰ κατάσταση.

ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ

Α. Τεχνικές. 1) Μεγάλο βεληνεκές, ἀπὸ 4—20 χιλιόμετρα. 2) Ἀκρίβεια βολῆς. 3) Ἰσχυρὰ πυρὰ ἀνάλογα μὲ τὸ βάρος τοῦ βλήματος.

Β. Ταχτικές. 1) Εὐκινησία τροχιῶν. 2) Ταχυβολία. 3) Καμπύλη τροχιά.

ΒΛΗΜΑΤΑ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ

1) Ἐκρηκτικὰ κρουσιφλεγῆ. Σκᾶνε ἅμα χτυπήσουν σὲ ἕνα ὁποιοδήποτε σκληρὸ ἀντικείμενο (ἀκόμα καὶ στὸ νερό). Τὰ κομμάτια τους σχηματίζουν μιὰ δέσμη πρὸς τὰ μπρὸς ποὺ χώνεται σχεδὸν ὁλόκληρη στὸ ἔδαφος, μιὰ πρὸς τὰ πίσω ποὺ ἔχει τὰ μεγαλύτερα κομμάτια καὶ δυὸ πρὸς τὰ πλάγια ποὺ ἔχουν τὰ περισσότερα. Τὰ κομμάτια αὐτὰ στὸ πυροβόλο τῶν 75 ἔχουν ἀποτελέσματα ὡς τὰ 25—30 μέτρα, ἐχτὸς ἀπὸ μερικὰ ποὺ μποροῦν νὰ εἶναι θανατηφόρα καὶ μέχρι τὰ 150—200 μέτρα.

2) Ἐκρηκτικὰ ἐγκαιροφλεγῆ.

3) Εἰδικὰ βλήματα. Ἀνάλογα μὲ τὸ περιεχόμενό τους τὰ εἰδικὰ βλήματα πυροβολικοῦ χωρίζονται σὲ τοξικά, σὲ καπνογόνα, σὲ ἐμπρηστικά, φωτιστικὰ καὶ ἄλλα.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ

Κύρια ἀποστολὴ τοῦ πυροβολικοῦ εἶναι ἡ ὑποστήριξη τοῦ πεζικοῦ. Τόσο καλύτερα ὑποστηρίζονται οἱ μονάδες πεζικοῦ (τάγματα, ταξιαρχίες) ὅσο πιο κοντὰ τους βρίσκεται τὸ πυροβολικό. Στοὺς ταχτικοὺς στρατοὺς ἕνα μέρος τοῦ πυροβολικοῦ τῆς μεγάλης μονάδας ὑπάγεται ταχτικὰ στὸ τάγμα ἢ τὴν ταξιαρχία. Αὐτὸ τὸ πυροβολικὸ τὸ λέμε ἄμεσης ὑποστήριξης. Τὸ ὑπόλοιπο ποὺ εἶναι καὶ τὸ περισσότερο τὸ κρατᾶ ἡ διοίκηση τῆς μεγάλης μονάδας ὑπὸ τὶς ἄμεσες διαταγές της καὶ λέγεται πυροβολικὸ συνόλου, γιατὶ μπορεῖ νὰ δράσει σὲ ὄφελος τοῦ συνόλου τῶν δυνάμεων αὐτῆς τῆς μονάδας.

Στὸ Δημοκρατικὸ στρατὸ θὰ πρέπει τὸ πυροβολικὸ νὰ μένει κατ' ἀρχὴν στὰ χέρια τῆς διοίκησης τῶν μεγάλων μονάδων. Ἔτσι ἐξασφαλίζεται ἡ καλύτερη χρησιμοποίησή του.

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ πυροβολικοῦ ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ ἐπιδιωκόμενου ἀποτελέσματος μπορεῖ νὰ εἶναι: 1) καταστροφή. Στὴν περίπτωση αὐτὴ χρειάζεται μεγάλος ἀριθμὸς βλημάτων. (Γιὰ ἕνα πολυβολεῖο ἐκστρατείας χρειάζονται περίπου 200 βλήματα, γιὰ ἕνα ρῆγμα μικρὸ σὲ συρματόπλεγμα 600 βλήματα. 2) Ἐξουδετέρωση. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ ποὺ δίνεται συνήθως στὸ ἐλαφρὸ πυροβολικό. Ἡ βολὴ αὐτὴ ἀποβλέπει στὸ ν' ἀναγκάσει τὸν ἐχθρὸ νὰ καλυφθεῖ καὶ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιήσει καλὰ τὰ μέσα του. Τότε το φίλιο πεζικὸ μπορεῖ νὰ ἐπωφεληθεῖ καὶ νὰ πλησιάσει σχεδὸν ἀνενόχλητο σὲ μικρὴ ἀπόσταση τὸν ἐχθρό. 3) Παρενόχληση. Δίνεται συνήθως τὴ νύχτα καὶ ἐπιδιώκουμε μ' αὐτὴν νὰ ἐμποδίσουμε τὴν κυκλοφορία τοῦ ἐχθροῦ.

ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΜΟΣ

Τὰ πυρομαχικὰ προωθοῦνται σὲ κατάλληλα σημεῖα κοντὰ στοὺς χώρους ποὺ πρόκειται νὰ δράσει τὸ πυροβολικὸ ἀπὸ εἰδικὲς μονάδες, ὅπως εἶναι οἱ ὅρχοι—πυρομαχικῶν, οἱ συζυγαρχίες πυρομαχικῶν, λόχοι πυρομαχικῶν κλπ. Αὐτὲς οἱ μονάδες ἀνήκουν στὶς μεγάλες μονάδες πεζικοῦ καὶ ὑπάγονται στὶς διοικήσεις πυροβολικοῦ αὐτῶν τῶν μονάδων. Γιὰ τὴ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ σημεῖα αὐτὰ στὶς θέσεις τῶν πυροβολαρχιῶν ἢ οὐλαμῶν, χρησιμοποιοῦνται τὰ μεταγωγικὰ μάχης τῶν μοι-

ρών πυροβολικού και τό 5ο στοιχείο τής πυροβολαρχίας. Στό Δημοκρατικό στρατό πού δέ μπορεί νά διαθέτει τόν προβλεπόμενο άριθμο μεταφορικών μέσων, ό άνεφοδιασμός σέ πυρομαχικά παρουσιάζει σοβαρές δυσκολίες. Γι' αύτό ή κατανάλωση γίνεται μέ μεγάλη οικονομία καί χρειάζεται προσεχτική έπιλογή τών στόχων. Οί αιτήσεις τού πεζικού πρέπει νά περιορίζονται στόν έλάχιστο άπαραίτητο άριθμό. Οί παραπάνω δυσκολίες άνεφοδιασμού μπορούν καί πρέπει νά ξεπερνιούνται στό πυροβολικό τού Δημοκρατικού στρατού μέ τήν ένταση προσπαθειών καί τήν καλύτερη συστηματοποίηση τής δουλειάς τών μαχητών καί άξιωματικών τών μονάδων μας πυροβολικού.

ΤΟ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

(Γνωστοί τρόποι χρησιμοποίησης τού πυροβολικού μέχρι τίς παραμονές τού 2ου παγκόσμιου πολέμου, πού ίσχύουν καί σήμερα).

Α) έπιθετικός άγώνας.

1) Προσπέλαση. Τό πυροβολικό στήν περίπτωση αύτή χωρίζεται σέ δυό κλιμάκια, πού κινούνται διαδοχικά, ώστε παντα τό ένα νά είναι ταγμένο καί έτοιμο νά βάζει όπου τού ζητήσει τό πεζικό.

2) Έπίθεση. Το πυροβολικό προπαρασκευάζει, ύποστηρίζει καί προστατεύει τήν έπίθεση τού πεζικού. Ή προπαρασκευή πυροβολικού γίνεται πρίν άρχίσει το πεζικό τήν έπίθεσή του καί άποβλέπει στήν έξουδετέρωση τών έχθρικών άντιστάσεων πού είχαν άναγνωριστεί. Μέ τήν προπαρασκευή πυροβολικού λιγοστεύει ή χάνεται όλότελα το στοιχείο τού αίφνιδιασμού.

Στό Δημοκρατικό στρατό πού ή δράση του στηρίζεται άκόμα σοβαρά στο στοιχείο τού αίφνιδιασμού ή δέ θά γίνεται καθόλου βολή προπαρασκευής ή θά διαρκεί λίγο. Ή ύποστήριξη άποβλέπει στή συντριβή ή έξουδετέρωση κάθε είδους έμποδίου ή όργανου έχθρικού πού έμποδίζει τήν προχώρηση τού πεζικού. Ή βολή αύτή μπορεί νά γίνει ή μέ κινητό φραγμό ή μέ διαδοχικούς βομβαρδισμούς. Μέ τον κινητό φραγμό πετυχαίνουμε μιά κινητή ζώνη πυρός πού πίσω της άκολουθεί το πεζικό. Ό συντονισμός τής κίνησης τού φραγμού καί τού πεζικού παρουσιάζει μεγάλες δυσκολίες καί μέ τή βολή αύτή ξοδεύονται πολλά πυρομαχικά. Στό Δημοκρατικό στρατό γιά την ώρα πολύ σπάνια μπορεί νά γίνει τέτοια βολή.

Οί διαδοχικοί βομβαρδισμοί είναι βολές πού γίνονται κατά συγκεκριμμένων στόχων, οί όποίοι άνακόπτουν τήν κίνηση τού πεζικού. Ή σειρά κανονίζεται σέ συνεργασία μέ τό πεζικό.

Ή προστασία τής έπίθεσης πετυχαίνεται μέ τήν έπέκταση τών βολών άμεσης ύποστήριξης σέ βάθος στο έσωτερικό τής έχθρικής τοποθεσίας. Βάζονται χώροι συγκέντρωσης, άναδιοργάνωσης καί προετοιμασίας τού έχθρού γιά άντεπίθεση. Άμα ό έχθρος άντεπιτεθεί τό πυροβολικο ρίχνει όλο τό βάρος του στήν κατεύθυνση πού έκδηλώθηκε ή έπίθεση τού έχθρού.

Έχουμε άκόμα καί τή λεγόμενη άμεση βολή τού πυροβολικού. Αύτή γίνεται όταν στόχοι μεγάλης σημασίας δέ μπορούν νά έξουδετερωθούν άπό τό πεζικό. Τό πυροβολικό στήν περίπτωση αύτή προωθείται τολμηρά στήν πρώτη γραμμή τού πεζικού καί μέ τήν εύθεία σκόπευση χτυπά το στόχο. Ό τρόπος αύτής τής βολής τού πυροβολικού χρησιμοποιείται σπάνια γιατί, λόγω τής μεγάλης τρωτότητάς του, διατρέχει σοβαρούς κινδύνους καί είναι πολύ δύσκολη ή άπαγκίστρωσή του στή διάρκεια τής μέρας. Τό πεζικό πέρνει όλα τά μέτρα γιά τήν άσφάλεια τού πυροβολικού καί θεωρεί ζήτημα τιμής τή διάσπαση τού πυροβολικού σέ περίπτωση κινδύνου. Τέτοια βολή μπορεί νά γίνει καί σέ κατοικημένους τόπους, σέ όρισμένα κτίρια πού άποτελούν βασικούς στόχους καί μπορούν νά βληθούν μέ κατεύθείαν σκόπευση. Άν ύπάρχουν ειδικά βλήματα άντιαρματικά, τό πυροβόλο τών 75 χιλ. μπορεί νά κανει έξαιρετικά άποτελεσματική βολη κατά έχθρικών κτιστών πολυβολείων καί άλλων τέτοιων στόχων πού βρίσκονται πάνω άπ' την έπιφάνεια τού έδάφους.

Γενικά άρχή μας θά πρέπει νάναι, ότι στόν έπιθετικο άγώνα τό πυροβολικό προωθείται πρός τήν πρώτη γραμμή, χωρίς μεγάλη κλιμάκωση κατά βάθος.

Στό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ή δράση τού πυροβολικού πήρε τέτοια άναπτυξη πού ή συμβολή του στόν άγώνα ξεπέρασε τά παληά γνωστά όρια τού ρόλου του σαν όπλου βοηθητικού τού πεζικού. Ξεχωριστά τό σοβιετικό πυροβολικό, μέ τή λαμπρή καί ένδοξη δράση του στήν άνάπτυξη τών έπιθετικών έπιχειρήσεων τού Κόκκινου στρατού πρόσφερε τέτοιες σοβαρές ύπηρεσίες γιά τήν έπίτευξη τής νίκης, ώστε νά πάρει έπάξια τόν τιμητικό τίτλο «ό θεός τού πολέμου».

Πού στηρίζεται βασικά ή τέτοια έξοχη δράση τού σοβιετικού πυροβολικού; Άσφαλώς στόν καινούργιο τρόπο χρησιμοποίησής του, πού συνίσταται στή χρησιμοποίηση μάζας πυροβολικού στούς τομείς τής κύριας έπιθετικής προσπάθειας, στή διαρκώς προώθηση τού πυροβολικού στήν πρώτη γραμμή τού πεζικού. Έτσι πού

νά πολεμᾶ μαζί μέ τό πεζικό καί νά ἐπιτίθεται μαζί μέ τό πεζικό. Στον τέτοιο βέβαια τρόπο δράσης τοῦ πυροβολικοῦ βοηθοῦσαν ὁρισμένες τεχνικές ἰδιότητες τοῦ σοβιετικοῦ πυροβολικοῦ ὅπως ἡ μεγάλη εὐκινησια καί ἡ τέτοια ὀργάνωση τῆς σκευῆς, πού νά περιορίζει στό ἐλαχιστο τον ἀπαιτούμενο χρόνο γιά την ταξη τῶν πυροβολων πρός πυροβόληση (λίγα λεπτά μετά τη στάση ἀρχίζει ἡ βολή). Ἀκόμα ἡ συγκρότησή του σέ μεγαλες μονάδες πυροβολικοῦ (συντάγματα, ταξιαρχίες, μεραρχίες, σώματα στρατοῦ), πού ὑπάγονταν ἀπ' εὐθείας στήν ἀνώτατη διοίκηση καί μποροῦσε νά συγκεντρώνει μάζες πυροβολικοῦ στά σημεία πού ἤθελε νά δώσει ἀποτελεσματικά χτυπήματα. Ἀκόμα ὅμως ἡ τέτοια χρησιμοποίηση τοῦ πυροβολικοῦ στηρίζονταν στο ἔξοχο ἐπιθετικό πνεῦμα τῶν πυροβολητῶν καί ἀξιωματικῶν τοῦ σοβιετικοῦ πυροβολικοῦ, πού ἀνάπτυξαν την πιό εὐγενική ἅμιλλα μέ τούς κόκκινους φαντάρους στην ἐπιθετική ὁρμή, στον ἡρωϊσμο καί την αὐτοθυσία καί ἤξεραν να χτυπᾶν τόν ἐχθρό ἀπό κοντα καί ὄχι μόνο κατά μέτωπο ἀλλά καί ἀπό τά πλευρά καί πολλές φορές ἀπό τά νῶτα.

Β. Ἀ μ υ ν τ ι κ ό ς ἀ γ ώ ν α ς.

1) Βολή κατά κινούμενου ἐχθρικοῦ πεζικοῦ. Την ἀρχίζουμε ἀπό τίς μεγαλύτερες ἀποστάσεις καί γιά νά ἔχουμε τόν ἐχθρό περισσότερο χρόνο ὑπό τα πυρά μας καί για νά τόν ἀναγκάζουμε ἀπό πολύ μακρυά νά πέρνει ἀραιούς σχηματισμούς, πού ὅπως ξέρουμε τον δυσκολεύουν στη διοίκηση τῶν τμημάτων του.

2) Βολή ἀντιπροπαρασκευῆς. Αὐτή ἡ βολη ἀποβλέπει στό χτύπημα τῶν ὀργάνων πυρός τοῦ ἐχθροῦ, πού κάνουν βολή προπαρασκευῆς πρίν ἀρχίσει ἡ ἐπίθεση τοῦ ἐχθρικοῦ πεζικοῦ. Ἐπίσης χτύπημα χώρων συγκέντρωσης καί σταθμῶν διοίκησης τοῦ ἐχθροῦ.

3) Βολή κύριου φραγμοῦ. Μπροστά ἀπό κάθε ἀμυντική τοποθεσία ὑπάρχει ἡ ζώνη τοῦ κύριου φραγμοῦ πυρός, πού ἐκδηλώνεται ὅταν φθάσει σ' αὐτήν τό ἐπιτιθέμενο πεζικό. Ἡ βάση τοῦ φραγμοῦ αὐτοῦ εἶναι τά πολυβόλα καί οἱ ὅλμοι. Ὁ φραγμός αὐτός συμπληρώνεται μέ τά ἰσχυρά πυρά τοῦ πυροβολικοῦ.

4) Βολή ἀνάσχεσης. Πρόκειται γιά βολές πού εἶναι ἀπό πρίν προετοιμασμένες στίς πιθανές κατευθύνσεις ἐπίθεσης καί διείσδυσης τοῦ ἐχθροῦ σέ τμῆμα κοντά στίς γραμμές τοῦ πεζικοῦ μας. Οἱ βολές αὐτές γίνονται μέ αἴτηση τοῦ πεζικοῦ καί μέ τήν ἀνάσχεση σταματᾶ κάθε ἄλλη ἐκτέλεση βολής πυροβολικοῦ.

Βολές πού γίνονται καί στήν ἐπίθεση καί στήν ἄμυνα.

1) Βολή ἀντιπυροβολικοῦ, ἀπ βλέπει στήν ἐξουδετέρωση (συνήθως προσωρινη) τοῦ ἐχθρικοῦ πυρ βολικοῦ.

2) Βολη απογόρευσης. Βολη κυρίως σέ ὑποχρεωτικές διαβασεις για απογορευση κινησης τοῦ ἐχθροῦ.

3) Βολή παρενόχλησης. Βολή πού γίνεται μέρα καί νύχτα σέ πιθανούς χώρους συγκέντρωσης ἤ δρομολόγια κίνησης. Ἐπιδιώκεται μ αυτη μᾶλλον ἠθικό ἀποτέλεσμα.

Ἀ σ φ ά λ ε ι α τ ο ῦ π υ ρ ο β ο λ ι κ ο ῦ. Το πυροβολικό πρέπει νά πέρνει σχολαστικά μέτρα κάλυψης καί ἀσφαλειας. Ἰδιαίτερα στό Δημ. στρατό ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τούς κύριους στοχους τῆς ἐχθρικῆς ἀεροπορίας. Ἀκόμα ἐπειδή για λόγους καλύτερου συνδέσμου μέ το πεζικό καί καλύτερης παρατήρησης πρέπει να προωθοῦνται πρός τίς πρῶτες γραμμές, δέν ἀποκλείεται νά ἀντιμετωπίσει ἄμεσα ἐπιθετικες ἐνέργειες ἀπό τμήματα τοῦ ἐχθροῦ πού θά κάνουν τολμηρες καί βαθειές διεισδύσεις προς τίς θέσεις του. Χρειαζεται συνεπῶς να προετοιμάζεται παντα (σχέδιο ὀργάνωσης ἐδάφους) ἡ ἐγγύς ἄμυνα τῆς θέσης τῶν πυροβολων, καλή ἐπίσης ἀντιαεροπυρική ἄμυνα καί νά ἐξασφαλίζεται ἀπό τη μονάδα πεζικοῦ ἡ ὑποστήριξή του. Ὁπωσδήποτε οἱ πυροβολητές τοῦ Δημ. στρατοῦ σέ καμμιά περίπτωση δέν μποροῦν νά ἐγκαταλείψουν τα πυροβόλα στά χέρια τοῦ ἐχθροῦ. Προτιμοῦν νά πέσουν ἡρωϊκά μέχρι τον τελευταῖο πάνω στά κανόνια τους.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ ΠΕΖΙΚΟΥ

Τό ζήτημα τοῦ συνδέσμου τοῦ πυροβολικοῦ καί πεζικοῦ εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό δύσκολα καί σοβαρά προβλήματα, πού ἔχουν νά λύσουν στή μάχη οἱ διοικητές τμημάτων πυροβολικοῦ. Ἀπό τόν καλό σύνδεσμο ἐξαρτᾶται ἡ συνεργασία τοῦ διοικητή τοῦ τμήματος πυροβολικοῦ μέ τή διοίκηση τῆς μονάδας πεζικοῦ πού ὑποστηρίζει. Ἀπο τήν καλή συνεργασία ἐξαρτᾶται βασικά ἡ ἐπιτυχία τῶν βολῶν τοῦ πυροβολικοῦ.

Ὁ καλύτερος τρόπος ἐξασφάλισης αὐτῆς τῆς συνεργασίας, εἶναι νά ἔχει ὁ διοικητής πυροβολικοῦ τό Σ. Διοίκησης του κοντά στό Σ. Δ. τῆς μονάδας πεζικοῦ πού ὑποστηρίζει. Τότε ἡ συνεργασία γίνεται μέ προσωπική ἐπαφή τῶν δυό διοικητῶν. Ὁ πεζός κατατοπίζει τόν πυροβολητή πάνω στήν τακτική κατάσταση, πάνω στίς θέσεις τῶν φίλιων καί ἐχθρικῶν

τμημάτων, ὑποδείχνει τὰ κέντρα ἀντίστασης τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὰ ὄργανα πυρός του. Ἀκόμα τόν κατατοπίζει πάνω στίς προθέσεις του καὶ τίς πιθανές ἐνέργειες του στό μέλλον. Ὁ πυροβολητής πάλι κατατοπίζει τον πεζό πάνω στίς δυνατότητες τοῦ πυροβολικοῦ. Στην περίπτωση αὐτής τῆς προσωπικής συνεργασίας τῶν δυό διοικητῶν, οἱ αἰτήσεις τῶν μονάδων πεζικῶν λόχων ἤ ταγμάτων) θὰ δίνονται στό πυροβολικό ἄμεσα ἀπό το διοικητή πεζικοῦ.

Σὲ πολλὲς ὅμως περιπτώσεις, ποὺ τὸ παρατηρητήριο τοῦ πυροβολικοῦ δὲ θὰ προσφέρεται γιά τό Σ. Διοίκησης τῆς μονάδας πεζικοῦ (δυό σταθμοί χωρίζουν. Ἄν ὑπάρχουν τότε τηλέφωνα ἤ ἀσύρματος, ἡ ἐπαφή γίνεται πάλι εὔκολα καὶ ἡ συνεργασία ἐξασφαλίζεται. Γιά νά εἶναι πιό ἀποδοτική, μπορεῖ νά πάει κοντά στό Σ.Δ. τοῦ πεζικοῦ ἕνας ἀξιωματικός πυροβολικοῦ μὲ μερικούς βοηθούς, γιά νά κατατοπίζει τό διοικητή πεζικοῦ πάνω στίς δυνατότητες τοῦ πυροβολικοῦ καὶ νά μεταφράζει τίς αἰτήσεις τοῦ πεζικοῦ στή γλώσσα τοῦ πυροβολικοῦ. Αὐτό λέγεται ἀπόσπασμα συνδέσμου πεζικοῦ καὶ πυροβολικοῦ.

Στό Δημ. στρατό ποὺ τὰ μέσα σύνδεσης εἶναι πολὺ λιγοστά, πολλές φορές θα εἶναι πολὺ δύσκολη αὐτή ἡ συνεργασία, ὅταν θἆναι χωριστά το παρατηρητήριο τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ὁ Σ.Δ. τοῦ πεζικοῦ. Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐπαφή καὶ συνεργασία τῶν δυό διοικητῶν μπροστά ἀπό κάθε ἐπιχείρηση. Σ' αὐτή τὴν προσωπική ἐπαφή θα καθοριστοῦν προκαταβολικα οἱ στόχοι τοῦ πυροβολικοῦ, ἡ σειρά ποὺ θὰ βληθοῦν, ὁ χρόνος διάρκειάς κάθε βολής, ὁ ἀριθμός τῶν βλημάτων κλπ. Θὰ καθοριστοῦν ὅλοι οἱ δυνατοί τρόποι συνεννόησης (γιά σταμάτημα τῆς βολῆς, ἐπανάληψη, ἐπιμήκυνση τῆς βολῆς, ἀπόδειξη στόχων κλπ.) μὲ τὰ μέσα ποὺ ὑπάρχουν κάθε φορά στή διάθεσή μας, π.χ. φωτοβολίδες τροχιοδειχτικές, ἁπλές φωτιές καὶ ἄλλα.

Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις ποὺ τόσο δυσκολεύεται ἡ συνεργασία τοῦ πυροβολικοῦ καὶ πεζικοῦ ὁ διοικητής πυροβολικοῦ ὀφείλει ἐντείνοντας τὴν παρατήρησή του νά ζεῖ ὁ ἴδιος τόν παλμό τῆς μάχης καὶ μόνος του, μὲ δική του πρωτοβουλία, νά ἐπεμβαίνει. Σημάδια ποὺ θὰ τοῦ δείχνουν ποῦ οἱ πεζοί συναντοῦν ἐμπόδια εἶναι τὰ πυρά τῶν ὅπλων καὶ οἱ τροχιοδειχτικές τόσο τῶν δικῶν μας τμημάτων ὅσο καὶ τοῦ ἐχθροῦ.

Μέσα στίς συνθῆκες δράσης τοῦ Δημ. στρατοῦ, οἱ πυροβολητές μας πρέπει ἀναπτύσσοντας ἀκούραστα τή μελέτη τους καὶ τὴν ἐφευρετικότητά τους, νά τελειοποιοῦν διαρκῶς τίς γνωστὲς μέθοδες καὶ νά βρίσκουν καινούργιες γιά την ἐξασφάλιση τῆς καλύτερης συνεργασίας τῶν δυό ὅπλων.

Μερικά βασικά συμπεράσματα ἀπό τή μέχρι τώρα δραση τοῦ πυροβολικοῦ μας, ἰδιαίτερα στή διαρκεια τῶν ἐπιχειρήσεων Κόνιτσας. Το πυροβολικό τοῦ Ἀρχηγείου Δυτ. Μακεδονίας στίς ἐπιχειρήσεις τῆς Κόνιτσας εἶχε νά ἀντιμετωπίσει δυό βασικά προβλήματα. 1) Νά βρεῖ τίς κατάλληλες θέσεις γιά τὴν καλύτερη εκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς του. 2) Νά ἐξασφαλίσει τόν ἀνεφοδιασμό του σε πυρομαχικά.

Γιά τό πρῶτο πρόβλημα ἔπρεπε νά ληφθοῦν ὑπ' ὄψει: α) Το περιεχόμενο τῆς ἀποστολῆς τοῦ πυροβολικοῦ στίς ἐπιχειρήσεις αὐτές, β) Τα ἐπίγεια παρατηρητήρια καὶ γ) ἡ κάλυψη ἀπό τὴν ἐχθρική ἀεροπορία.

Στην πορεία τῆς ἐξέλιξης τῶν ἐπιχειρήσεων ἀποδείχτηκε ὅτι στὴν πράξη ὑπερεκτιμήθηκε ὁ κίνδυνος ἀπ' τὴν ἀεροπορία. Ἔτσι οἱ πρῶτες θέσεις ποὺ ἐκλέχθηκαν καὶ γιά τούς τρεῖς οὐλαμούς, κοντά στή γέφυρα Δερβενιοῦ, ἐξασφάλιζαν καλή κάλυψη ἀπό τὴν ἀεροπορία, δὲ βοηθοῦσαν ὅμως ὅσο ἔπρεπε στὴν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς τοῦ πυροβολικοῦ. Σοβαροί στόχοι, ὅπως ὁ αὐχένας Παναγιάς καὶ ἡ Τραπεζίτσα, το Μπουραζάνι καὶ ὁ δρόμος ἀπό γέφυρα Βοϊδομάτι μέχρι Κόνιτσα, δὲ βάλονταν καθόλου. Ἄλλοι ἐπίσης στόχοι σημασίας, ὅπως ὁ Προφήτης Ἠλίας Κόνιτσας καὶ ἡ πόλη βάλονταν μὲ τὸ ὅριο τοῦ βεληνεκοῦς τῶν πυροβόλων.

Στην περίπτωση αὐτή ποὺ ὁ ἐπιχειρησιακός χῶρος εἶχε μεγάλη ἔχταση καὶ ὑπῆρχαν πολλοί στόχοι σὲ διάφορες κατευθύνσεις καὶ ποὺ ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νά χτυπηθοῦν, ἐπιβάλονταν τό κομμάτιασμα προσωρινά τοῦ πυροβολικοῦ σὲ ἀνεξάρτητους οὐλαμούς, ποὺ ὁ καθένας νά προωθηθεῖ πιό κοντό στό πεζικό καὶ νά ἀναλάβει ξεχωριστό τομέα. Οἱ θέσεις ἔπρεπε νἆναι τέτοιες ποὺ νά ἐξασφαλίζεται ἡ δυνατότητα τῆς βολῆς σὲ ὅλους τούς στόχους καὶ νά εἶναι δυνατή καὶ ἡ συγκέντρωση τῆς βολῆς καὶ τῶν τριῶν οὐλαμῶν στούς πιό βασικούς ἀπ' αὐτούς. Στὴν πορεία τῶν ἐπιχειρήσεων βρέθηκαν καὶ πιάστηκαν τέτοιες κατάλληλες θέσεις, προωθημένες κοντά στό πεζικό, ποὺ ἐξυπηρετοῦσαν καλύτερα καὶ τή βολή καὶ τόν σύνδεσμο πυροβολικοῦ πεζικοῦ καὶ πυροβόλων μὲ τό παρατηρητήριο πυροβολικοῦ. Ἄν καὶ δὲν παρουσίαζαν ἐκ πρώτης ὄψεως ἀρκετή κάλυψη, μὲ τή λήψη τῶν

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

I. Στήν ἐπαρχία Κόνιτσας ἀνακαλύφτηκε κατασκοπευτικό δίχτυ τοῦ ἐχθροῦ πού ἁπλωνότανε σ' ὁλόκληρη τήν περιοχή τῆς Κόνιτσας. Ἐκμεταλλευόμενοι οἱ μοναρχοφασίστες τή δίχρονη ἔλλειψη δουλειᾶς τῶν δημοκρατικῶν ὀργανώσεων καί κομμάτων μπόρεσαν, μέ τήν καθοδήγηση τῶν μοναρχοφασιστικῶν κομμάτων καί ἰδιαίτερα τοῦ Ζέρβα καί τοῦ δοσίλογου μητροπολίτη Ἰωαννίνων Σπυρίδωνα, νά παρασύρουν ἕνα μέρος τοῦ κόσμου καί νά δημιουργήσουν ἀντιδραστική ὀργάνωση σέ κάθε χωριό. Μετά τό ἄπλωμα τοῦ Δ.Σ. στό χῶρο τῆς Κόνιτσας ἔφυγαν τά ἡγετικά στελέχη τῶν ὀργανώσεων τῶν χωριῶν, μά ἔμειναν πολλοί ὀπαδοί τους, πού ἀποτέλεσαν τή βάση τοῦ διχτύου πληροφοριῶν τοῦ ἐχθροῦ.

II. Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ

Ἡ κατασκοπευτική καί ὑπονομευτική δράση τοῦ ἐχθροῦ εἶναι πολύπλευρη καί οἱ μέθοδές της ἀρκετά πρωτότυπες.

1) Συντηροῦν τό ἠθικό τῆς ἀντίδρασης καί χτυποῦν τό ἠθικό τῶν δημοκρατικῶν. Ἀναμεταδίδουν τά «εὐχάριστα νέα» καί ἀπειλοῦν τούς δημοκρατικούς. Δικός μας ἄνθρωπος διστάζει νά μᾶς μιλήσει γιατί φοβᾶται. «Θά μέ σκοτώσουν ἄν τό πῶ», λέει. Ὁ Κ. κόβει ὕστερα ἀπό ἐντολή τοῦ πράχτορα τό τηλεφωνικό σύρμα γιατί φοβᾶται περισσότερο τήν ἐπιδρομή τῶν Μπουραντάδων παρά τήν τιμωρία πού θά τοῦ κάνουνε οἱ ἀντάρτες πού μένουν στό χωριό του.

2) Διοχετεύουν τά ἐχθρικά ἔντυπα ὅπως μποροῦν, ὑποθάλπουν ἀνυποτάχτους, προτρέπουν σέ λιποταξία τούς μαχητές πού ἐπιστράτευσε ὁ Δ.Σ.

8) Ὀργανώνουν δῆθεν «δημοκρατικές συνελεύσεις» ἐνάντια στήν ἐπιστράτευση πού κάλεσε ὁ Δ.Σ. Στό χωριό Φούρκα βάζουν σέ κυκλοφορία

ἀναγκαίων μέτρων τεχνιτῆς ἀπόκρυψης
ἔγιναν ἀθέατες σέ βαθμό πού ἡ ἀεροπο-
ρία δέν μπόρεσοε παρά τίς ἐπίμονες ἔρευ-
νες, νά τίς ἀνακαλύψει.

Τό ζήτημα τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ σέ πυ-
ρομαχικά ἀντιμετωπίστηκε πολύ πρόχειρα.
Τά βλήματα ἔρχονται στίς θέσεις τῶν οὐ-
λαμῶν ἀπό πολύ μεγάλες ἀποστάσεις καί
ἐπανειλημμένα τά κανόνια ἔμειναν χωρίς πυ-
ρομαχικά. Αἰτία ἡ μή ὕπαρξη ἑνός ἰδιαίτε-
ρου σχηματισμοῦ στό Ἀρχηγεῖο περιοχῆς
πού νἄχει τά μέσα καί τήν εὐθύνη γιά τή
μεταφορά καί σωστή διανομή τῶν πυρομα-
χικῶν. Τουλάχιστον ἔπρεπε νά εἶχε προ-
βλεφθεῖ ἡ μεταφορά ἀπό πρίν, σέ προω-
θημένους κοντινούς χώρους, πυρομαχικῶν
σέ ἀρκετή ποσότητα, ἀπ' ὅπου θά μπο-
ροῦσαν νά τα μεταφέρουν οἱ οὐλαμοί
μέ τά δικά τους ἐλάχιστα μεταφορικά μέ-
σα. Στήν πραγματικότητα ἐχτός ἀπό τίς
δυσκολίες τῆς μεταφορᾶς ἔγινε καί κακή
διανομή.

Μια ἄλλη ἀδύνατη πλευρά πού πα-
ρουσιάστηκε σ' αὐτές τίς ἐπιχειρήσεις ἦ-
ταν ἡ συνεργασία πυροβολικοῦ—πεζικοῦ.
Δέ χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν καθόλου
τά μέσα πού ὑπῆρχαν στή διάθεσή μας,
τηλέφωνα, φωτοβολίδες καί ἄλλα συνθη-
ματικά σημεῖα. Αὐτό ἔγινε γιατί πρίν ἀρ-
χίσει ἡ ἐπίθεση, δέν προηγήθηκε μιά προ-
σωπική ἐπαφή καί συνεργασία τῶν διοι-
κητῶν τῶν μονάδων πεζικοῦ μέ τούς οὐ-
λαμαγούς ἤ πυροβολάρχες, ὅπου θά κα-
θορίζονταν οἱ συγκεκριμένες ἀποστολές
τοῦ πυροβολικοῦ, τρόπος σύνδεσης καί
συνεννόησης καί οἱ δυνατότητες τοῦ πυ-
ροβολικοῦ. Ἔτσι στή διάρκεια τῆς μά-
χης πολλοί διοικητές λόχων καί ταγμάτων
ἔκαναν ὑπερβολικές αἰτήσεις γιά βολή πυ-
ροβολικοῦ, ὑποτιμῶντας ἀπ' τήν ἄλλη
μεριά τίς δυνατότητες τοῦ πεζικοῦ.

ὑπόμνημα καί ζητοῦν ν' ἀπαλλαγοῦν τά ζῶα τους ἀπό τή δουλειά τοῦ Δ.Σ.

4) Ὀργανώνουν σαμποτάζ, κόβουν τηλεφωνικά σύρματα. Ὅταν ἀρχίζει ἡ χειμερινή ἐκστρατεία τῶν μοναρχοφασιστῶν προσπαθοῦν νά δημιουργήσουν ἔνοπλες ὁμάδες γιά νά χτυπήσουν τά μετόπισθέν μας.

III. ΤΟ ΔΙΧΤΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ

1) Ἐκτός ἀπ' τή διάταξη, ὁπλισμό καί ἀριθμό τῶν μονάδων μας ὁ ἐχθρός ζητᾶ καί τά παρακάτω.

Τί τρῶμε, τί μέτρα ἀσφάλειας παίρνουμε, ποιό εἶναι τό ἠθικό μας, τί λέμε γιά τόν κυβερνητικό στρατό, ἄν συμπεριφερόμαστε καλά στούς χωρικούς, ποιά ἀποτελέσματα ἔχει ἡ ἐπιστράτευση τοῦ Δ.Σ. Ποιά εἶναι τά στελέχη. Ἐδῶ ἐπιμένει ἰδιαίτερα νά μάθει τό πραγματικό τους ὄνομα, τό ψευδώνυμο, ἐπάγγελμα, δράση κλπ. Ἀκόμα ζητᾶ νά μάθει σέ ποιῶν σπίτια μένουν οἱ ἀντάρτες, ποιοί εἶναι στά ὄργανα τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας. Ποιές οἰκογένειες πέρασαν πρόσφυγες στήν Ἀλβανία, Γιουγκοσλαβία κλπ.

Ἕνας πράχτορας τους βάζει μιά ἀπ' τίς πολλές ἐρωμένες του νά πιάσει σχέσεις μέ τόν τηλεφωνητή μας. Κάθε φορά πού ὁ τηλεφωνητής κλείνεται στό δωμάτιο μαζί μ' αὐτήν, ὁ πράχτορας ἁρπάζει τό τηλέφωνο καί ἀκούει τίς συνδιαλέξεις τοῦ Δ.Σ

Ὁ ἐχθρός ἀκόμα γιά νά συγκεντρώσει καλύτερες πληροφορίες μπάζει τούς πράχτορές του στά ὄργανα τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας καί στίς ὀργανώσεις τῆς Δημ. Νεολαίας. Ἀκόμα ἐκμεταλλεύεται τήν ἐπιστράτευση γιά νά στέλνει πληροφοριοδότες στίς γραμμές τοῦ Δ. Σ. ἤ στέλνει ξανά πίσω τούς λιποτάχτες τοῦ Δ. Σ. στά μετόπισθεν μας.

3). Ὁ πιό συνηθισμένος τρόπος σύνδεσης ἀνάμεσα στούς πράχτορες γίνεται μέ τούς οἱ πολίτες πού χρησιμοποιοῦνται στίς διάφορες ἀποστολές τοῦ Δ. Σ. Ἀκόμα συνδέονται ὅταν πάνε στά χωράφια τους, στά καλύβια κλπ. Συχνά ἀποσποῦν ἄδειες μετακίνησης ὑποκρινόμενοι τόν ἄρρωστο.

IY. ΠΩΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΤΟΝ ΕΧΘΡΟ

Τό ἐνδιαφέρον γιά πληροφορίες καί ὀργάνωση διχτύου ξεκινοῦσε ἀπό τούς παρακάτω:

1) Μοναρχοφασιστικός στρατός. Δημιουργεῖ δίχτυ πληροφοριῶν γιά νά καλύψει τίς ἄμεσες ἀνάγκες σέ πληροφορίες μέ κεντρικούς πράχτορες καί πληροφοριοδότες.

2) Χωροφυλακή. Συγκεντρώνει πληροφορίες καί δημιουργεῖ δίχτυ γιά νά βοηθήσει τό μοναρχοφασιστικό στρατό. Ἐδῶ οἱ πληροφορίες παίρνουν τό δρόμο: ἀστυνομικό τμῆμα, ὑποδιοίκηση, διοίκηση χωροφυλακῆς καί ἀνώτερη στρατιωτική μονάδα. Ἡ χωροφυλακή χρησιμοποιεῖ σέ μεγάλη ἔκταση γυναῖκες.

3) Ἐθνικό κόμμα Ἑλλάδος (Ε.Κ.Ε.) Ζέρβα. Τά τοπικά στελέχη καί τά μέλη του ξέχωρα τοῦ ὅτι παρέχουν τίς πληροφορίες τους στήν πιό κοντινή στρατιωτική μονάδα μέ τήν ἐπαφή πού ἔχουν οἱ πρόεδροι τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ Ε.Κ.Ε. διοχετεύουν τίς πληροφορίες στήν παραπάνω ἱεραρχία.

4) Κλῆρος. Ξέχωρα ἀπ' τίς πληροφορίες πού δίνουν οἱ παπάδες στήν πιό κοντινή στρατιωτική μονάδα καί τή χωροφυλακή, ἡ ἐπαφή ἀνάμεσα στούς «ἐθνικόφρονες» παπάδες μέ ἐπικεφαλῆς τόν ἀρχιερατικό ἐπίτροπο καί πρόεδρο τοῦ παραρτήματος τοῦ Ε.Κ.Ε. Βούρμπιανης Παπαμάρκο, ἔδινε τή δυνατότητα, τό πλούσιο μπερεκέτι τῶν πληροφοριῶν νά προωθεῖται ἴσαμε τόν Ἅγιο Δρυϊνουπόλεως Πυρσόγιαννης καί Κόνιτσας δεσπότη Δημήτριο καί τό δοσίλογο μητροπολίτη Ἰωαννίνων Σπυρίδωνα.

Ὁ ἐχθρός σ' ὅλα σχεδόν τά χωριά εἶχε δημιουργημένο δίχτυ μ' ἕνα κεν.ρικό πράχτορα καί δίπλα του πληροφοριοδότες. Σέ ὁρισμένα χωριά διπλό καί ἴσως τριπλό δίχτυ.

2) Στή συγκέντρωση τῶν πληροφοριῶν χρησιμοποιοῦν μέθοδες ἀρκετά πρωτότυπες. Παρακολουθοῦν τίς κινήσεις μας μέ κυάλια. Μεταδίδουν τίς πληροφορίες μέ φακό. Πράχτορας, παρασυρμένος τάχα ἀπό τό κοπάδι, πηγαίνει στά πρῶτα μας φυλάκια καί ἐξακριβώνει τίς θέσεις μας. Ἕνας ἀγελαδάρης ζητᾶ δῆθεν μιά χαμένη ἀγελάδα καί φθάνει σέ καταυλισμό μας. Ἄλλοι εἶναι κυνηγοί μελισσιῶν. Καμουφλαρισμένοι μέ τό ἐπάγγελμα αὐτό ἀνεβοκατεβαίνουν τίς βουνοκορφές καί συγκεντρώνουν πληροφορίες.

Τό κεντρικό νῆμα κροτημένο ἀπό τήν Κόνιτσα προεκτεινότανε στήν Πυρσόγιαννη καί ἀπ' ἐκεῖ ἀπ' εὐθείας, εἴτε μέ ἐνδιάμεσους σταθμούς κρατοῦσε τήν ἐπαφή μέ τά ἄλλα χωριά.

Τεχνικά μέσα διαβίβασης (ἀσύρματο, ἀσυρματοτηλέφωνο) ὁ ἐχθρός πρέπει νά εἶχε στά βασικά χωριά. Πέρα ἀπ' αὐτό, ὅμως, ὁ ἐχθρός διέθετε πρίν μιά εὔκολη συνδεσμολογία, πού ξεκινώντας ἀπό τά πιό ἀκραῖα πρός τήν Κόνιτσα χωριά συνέκλινε πρός τήν Πυρσόγιαννη καί ἀπ' ἐκεῖ περνώντας ἀπό τά γειτονικά πρός τήν Κόνιτσα χωριά, Πεκλάρι κλπ. ἔφτανε στήν Κόνιτσα.

Υ ΠΟΙΟ ΤΟ ΠΟΙΟΝ ΤΩΝ ΠΡΑΧΤΟΡΩΝ ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ

Οἱ πράχτορες τοῦ ἐχθροῦ στήν περιοχή Κόνιτσας εἶναι πλασμένοι «κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωση» τῶν ἀφεντικῶν τους, Ζέρβα ἤ Γούτα καί τοῦ Σπυρίδωνα: Ἐθνοπροδότες, συνεργάτες τῶν καταχτητῶν στή γερμανοϊταλική κατοχή, καταχραστές, ἔκφυλοι, αἱμομίχτες, πόρνο. χωρίς ἀρχές καί ἰδανικά. Ἡ πιό χαραχτηριστική φυσιογνωμία ἀπό δαύτους ὁ παπα-Καθάριος τοῦ Κάντσικου εἶναι τύπος ἔκφυλου ρασοφόρου μέ τρεῖς τέσσαρες ἐρωμένες, ἄν καί παντρεμένος ὁ ἴδιος.

Ὁ Κ. εἶναι πρώην διερμηνέας τῶν ἄγγλων στήν Οὔνρα καί πράχτορας τῆς ἀγγλικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς, στρατολογημένος ἀπό τόν ἄγγλο κατάσκοπο Γκρίνγουντ.

Ὁ Θ. ἤτανε πρόεδρος ἐπί ἰταλικῆς κατοχῆς. Ὁ Η. καταχραστής τῶν εἰδῶν τῆς Οὔνρα κτλ.. Ἐκτός ἀπ' αὐτούς ὁ ἐχθρός χρησιμοποιεῖ γυναῖκες καί παπάδες, πού τούς καθοδηγεῖ ὁ δοσίλογος μητροπολίτης Ἰωαννίνων Σπυρίδων.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ὅλη ἡ ὑπονομευτική δράση τοῦ ἐχθροῦ στό χῶρο τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας δέν ἤτανε οὔτε τυχαῖα, οὔτε ἀσήμαντη. Ὅ,τι πέτυχε ὁ ἐχθρός, τό πέτυχε γιά δυό βασικούς λόγους.

1) Χάρη στήν ἀφέλεια τῶν μαχητῶν καί στελεχῶν τοῦ Δ.Σ. καί προπαντός στήν ἔλλειψη καί τῆς πιό στοιχειώδικης ἐπαγρύπνησης, στή χαλάρωση τῶν μέτρων ἀσφάλειας ἀπό τά τμήματα πού δροῦσαν στό χῶρο αὐτό καί

2) Χάρη στήν ὁλοκληρωτική δίχρονη πολιτική ἐγκατάλειψη τῆς περιοχῆς αὐτῆς καί τοῦ λαοῦ της ἀπό τίς πρωτοπόρες δημοκρατικές δυνάμεις, κόμματα καί ὀργανώσεις.

Πράχτορες πάντα θά βρίσκει ὁ ἐχθρός ὅσο θά ὑπάρχει τό χαφιεδικό καθεστώς του καί ὕστερα ἀκόμα ἀπ' αὐτό. Μά οἱ πράχτορες τοῦ ἐχθροῦ δέ θἆναι σέ θέση νά κάνουν εὔκολα καί ἀποδοτικά τή δουλειά τους, ἄν δέν βροῦν κατάλληλο ἔδαφος, ἄν δέ βρεθεῖ κλειδαρότρυπα ἀνοιχτή γιά νά κρυφοκυττάζουν, ἄν δέ βρεθεῖ φλύαρο στόμα γιά ν' ἀκούσουν.

Αὐτό ἄς τό ἔχουμε πάντοτε ὑπόψη μας. Ὅσο περισσότερο ἐπαγρυπνοῦμε, τόσο δυσκολώτερο θά κάνουμε τό κατασκοπευτικό ἔργο τοῦ ἐχθροῦ καί τή μάχη πού δίνει ὁ μοναρχοφασισμός γιά τό χτύπημά μας ἀπό τά μέσα θά τήν κερδίσουμε εὐκολώτερα.

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

ΑΠΟ 17 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ — 15 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

17)2.—Σαμποτέρ άνατίναξαν ένα τραίνο μέσα σέ τούνελ άνάμεσα Σταυρούπολη-Λάβαρα. Σκοτώθηκαν 29 καί τραυματίστηκαν πολλοί.

18)2.—Στήν περιοχή Κοζάνης άνατινάχτηκαν 3 στρατιωτικά αύτοκίνητα. Σκοτώθηκαν 24 καί τραυματίστηκαν πολλοί μοναρχοφασίστες.

Στήν περιοχή Καστοριάς άνατινάχτηκαν 4 στρατιωτικά αύτοκίνητα. Σκοτώθηκαν καί τραυματίστηκαν πάνω άπό 50 μοναρχοφασίστες.

19)2.—Όλόκληρο τό φυλάκιο τής Καρολαγιάς άπό 11 άντρες τής έθνοφρουράς, 1 λοχία καί μέ όλον τον όπλισμό του προσχώρησε στό Δ.Σ.

21)2.—Μαύδες ένοπλοι άπό τό χωριό Σ νοκερασιά Χασίων παραδόθηκαν στο ΔΣ.

22)2.—Στο Πελικάνο Σελήνου, Κρήτης έγινε σφοδρή μάχη άνάμεσα σέ τμήματα τοῦ Δ.Σ. καί μοναρχοφασιστικές δυνάμεις.

Τμήματα τοῦ Δ.Σ. Πελοποννήσου έπετέθηκαν κατά μοναρχοφασιστικών δυνάμεων στήν πόλη Καλάμες.

Σαμποτέρ τοῦ Δ.Σ. Πελοποννήσου άνατίναξαν 260 μέτρα σιδηροδρομική γραμμή στη Ρέτσι-Μεγαλοῦπολης

—Τμήμα τοῦ Δ.Σ. Σάμου έκανε έπίθεση ένάντια σέ μοναρχοφασιστικο φυλάκιο στο Καρλόβασι.

23)2.—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. Πελοποννήσου μπῆκαν στό Γύθειο καί άπελευθέρωσαν 23 πατριώτες άπ' τίς φυλακές. Σκοτώθηκαν 3 χωροφύλακες καί πολλοί τραυματίστηκαν.

—Τμήματα Θεσσαλίας χτύπησαν άντιστάσεις τοῦ έχθροῦ στό Βασιλικά καί Μοσχοχώρι Περιοχῆς Λάρισσας. Καταστράφηκαν 5 τάγκς.

—'Ανατινάχτηκε άμαξοστοιχία μεταξύ Σώστης Κομοτινής.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν έχθρικό λόχο μεταξύ Κονισκοῦ καί Βοΐκας 'Αντιχασίων. Σκοτώθηκαν 15 καί αίχμαλωτίστηκαν 45 μοναρχοφασίστες. Λάφυρα 60 όπλα, 4 όπλοπολυβόλα μπρεν, 2 όλμοι άμερικάνικοι μέ 50 βλήματα, 3 τόμσον, 1 άσύρματο Νο 22, τρόφιμα ίματισμός.

24)2.—400 μαχητές τοῦ Δ.Σ. Πελοποννήσου έξοπλισμένοι μέ βαρύ όπλισμό μπῆκαν στό Αἴγιο. Ἡ μάχη κράτησε άπ' τίς 10 τό βράδυ ώς τίς 2. Σκοτώθηκαν 1 άξιωματικός καί 2 μοναρχοφασίστες στρατιώτες. Τραυματίστηκαν 1 άξιωματικός, 3 όπλίτες, 1 πυροσβέστης καί 1 πολίτης. Οἱ άντάρτες πῆραν μαζί τους 4 πυροσβέστες.

—150 μαχητές τοῦ Δ.Σ. Σάμου έπετέθηκαν μέ βαρειά όπλα κατά τῶν μοναρχοφασιστικῶν δυνάμεων στό Μητυληνιό καί πῆραν 30 φορτία τρόφιμα. Σκοτώθηκαν 5 καί τραυματίστηκαν 8 μαῦδες.

—Σαμποτέρ τοῦ Δ.Σ. Σάμου κατέστρεψαν τήν τηλεφωνική γραμμή Βαθύ-Καρλόβασι καί μάζεψαν 4.500 μ. σύρμα.

—'Ομάδα έλεύθερων σκοπευτών Ρούμελης έξόντωσε τόν άνθυπολοχαγό μιάς μοναρχοφασιστικής διμοιρίας στό Χρυσό 'Ιτέας καί τραυμάτισε 1 στρατιώτη.

25)2.—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. Κρήτης μπῆκαν στήν 'Οστώνη.

—Τμήματα τοῦ 'Αρχηγείου Θεσσαλίας μπῆκαν στόν 'Αλμυρό καί στήν Εὐξεινούπολη, στήν πεδιάδα, λίγα χιλιόμετρα έξω άπ' τό Βόλο. Οἱ μοναρχοφασίστες είχαν πολλές άπώλειες σέ νεκρούς καί τραυματίες. Πιάστηκαν αίχμάλωτοι 9 τρομοκράτες. Στά τμήματα τοῦ Δ.Σ. κατατάχτηκαν 158 πατριῶτες καί 86 πατριώτισσες άπ' τόν 'Αλμυρό. Λάφυρα: 5 μπρέν, 3 όλμοι, 12 ήμιαυτόματα, πολλά τουφέκια, 24.000 σφαῖρες κ.ά. είδη.

—'Αποκρούστηκαν έπιθέσεις τοῦ έχθροῦ στό Μαυροβούνι. Οἱ μοναρχοφασίστες άναγκάστηκαν νά γυρίσουν στίς βάσεις τους άφήνοντας στόν τόπο τής μάχης 18 νεκρούς καί πολλά λάφυρα. Πιάστηκαν 11 αίχμάλωτοι μοναρχοφασίστες.

26)2.—Σαμποτέρ άνατίναξαν τοῦνελ μήκους 382 μέτρων μεταξύ Κιρκά—Ποταμός, 'Αλεξανδρούπολης.

—Μοναρχοφασιστικές δυνάμεις πού κινήθηκαν πρός Β. 'Όλυμπο δέχτηκαν σφοδρή έπίθεση άπό τμήματα τοῦ Δ.Σ. καί τράπηκαν σέ φυγή. Μόνο στό πεδίο τής μάχης οἱ μοναρχοφασίστες άφησαν 25 νεκρούς καί 10 τραυματίες τους. Πιάστηκαν 6 αίχμάλωτοι.

—Τμήματα τοῦ Βερμίου χτύπησαν μοναρχοφασιστικές δυνάμεις πού κινήθηκαν άπό Βέρροια πρός Κουσταχώρι—Κουμανίτσι καί τίς άνάγκασαν νά συμπτυχθοῦν. Στό πεδίο τής μάχης έμειναν 10 νεκροί κι άνάμεσά τους ό λοχαγός Καρακώστας Κων)νος τοῦ 519 μοναρχοφασιστικοῦ τάγματος.

"Αλλα τμήματα χτύπησαν μοναρχοφασιστική διλοχία έθνοφρουράς στά ύψώματα Φυτιάς, Β.Δ. Βέρροιας. 'Ο έχθρός τράπ

πηκε σέ φυγή.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν διλοχία πού κινήθηκε ἀπό Νάουσσα πρός 'Αρκου. δ χῶρι νότια τῆς Νάουσσας. Σκοτώθηκαν 13 καί τραυματίστηκαν 14 μοναρχοφασίστες. Καταστράφηκαν 2 τάγκς καί 1 αὐτοκίνητο.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν τή μοναρχοφασιστική φρουρά Κρανιᾶς Δεσκάτης καί μπῆκαν στο χωριό. 'Ο ἐχθρος εἶχε 30 νεκρούς. 'Ανάμεσά τους κι' ὁ ταγματάρχης Γ. Παπαχρήστου. Καταρρίφθηκε ἕνα ἀεροπλάνο, καταστράφηκαν 4 αὐτοκίνητα.

—Σαμποτέρ ἀνατίναξαν στήν περιοχή 'Αν. Μακεδονίας—Θράκης 6 γέφυρες.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν λόχο ἐθνοφρουρᾶς στό χωριό Βορδώνια Λακωνίας. 'Ο ἐχθρός συντρίφτηκε. Σκοτώθηκαν 6 15 τραυματίστηκαν καί 34 αἰχμαλωτίστηκαν. Λάφυρα: 1 μπρέν, 4 στέν, 34 ντουφέκια, 1ατομικος ὅλμος μέ 30 βλήματα, 40 χειροβομβίδες, 8 000 σφαῖρες, 100 κουβέρτες, 16 ἀντίσκηνα κ.λ.π.

—27)2 200 μαχητές τοῦ Δ.Σ. Πελοποννήσου μπῆκαν στά Καλύβια—Κορινθίας.

—Τμήματα Δυτ. Μακεδονίας χτύπησαν μοναρχοφασιστικές δυνάμεις πού κινήθηκαν προς Νιτρούζι καί τίς προξένησαν ἀπώλειες 40 νεκρούς καί 27 τραυματίες καί ἀνάμεσά τους 2 ἀνθ)γούς. Λάφυρα: 20 ντουφέκια, 2 μπρέν, 4 ἡμιαυτόματα.

—Λόχος Δ.Ν.Ε. μέ τμήματα τοῦ Δ.Σ. κοντά στό 5ο χιλ. στο δημόσιο 'Ελασσώνας—Σαραντάπορο ἀνέτρεψαν ἐνέδρα λόχου τοῦ 664 μοναρχοφασιστικοῦ τάγματος. Πιάστηκαν 3 στρατιῶτες αἰχμάλωτοι καί πάρθηκαν λάφυρα 3 ἀμερικάνικοι ὁλμίσκοι μέ 60 βλήματα 5 τόμιγκαν, 7 ὅπλα 5000 σφαῖρες, 6 μεταγωγικά, 30 κουβέρτες 30 ἀντίσκηνα κ.λ.π.

29)2.—'Ελεύθεροι σκοπευτές τοῦ Δ.Σ. μπῆκαν στήν πόλη Σέρρες καί χτύπησαν ἐχθρική περίπολο.

1)3.—Τμήματα Ρούμελης ἐνήργησαν ἐπίθεση ἐνάντια σέ μοναρχοφασιστικό τάγμα στή Μακρυά Ράχη, Ναυπακτίας καί τοῦ προξένησαν ἀπώλειες 17 νεκρούς καί περισσότερους τραυματίες. Κυριεύθηκαν πολλά λάφυρα.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. ἔδωσαν ὁλοήμερη μάχη στά ὑψώματα Μπάχοβο-Σωσάνδρα-Πιπεριά 'Αρδέας καί στό δρόμο Ξυφώνειας ἐνάντια σέ ἐχθρικό τάγμα καί 400 μάϋδες πού κινήθηκαν ἀπό 3 κατευθύνσεις μή ὑποστήριξη τάγκς καί πυροβολικοῦ. 'Ο ἐχθρός ἀναγκάστηκε τίς βοαδυνές ὦρες νά συμπτυχθεῖ στίς βάσεις του ἔχοντας ἀπώλειες 7 νεκρούς καί πολλούς τραυματίες. 'Ανατινάχθηκαν ἀπό νάρκες 2 τάγκς καί 2 ἄλλα ἔπαθαν σοβαρές ζημιές 'Επίσης ἔπαθαν βλάβες 2 κάργιερς καί 2 αὐτοκίνητα.

2)3.—Πυροβολικό τοῦ Δ.Σ χτύπησε τό σιδ. σταθμο Μουριῶν.

3)3.—Πυροβολικό τοῦ Δ.Σ. χτύπησε τόν καταυλισμό τῶν μοναρχοφασιστῶν στά Σούρμενα.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. ἔκαναν ἰσχυρή κρούση στον 'Αλμυρο καί Εὐξεινούπολη. Οἱ ἐνέδρες καί τά προχωρημένα φυλάκια τοῦ ἐχθροῦ ἀνατράπηκαν. Σκοτώθηκαν 5 καί τραυματίστηκαν πολλοί μοναρχοφασίστες. Αἰχμαλωτίστηκαν 2 ἐθνοφρουροῖτες καί πάρθηκαν λάφυρα.

—'Εξακριβώθηκε ὅτι στίς μάχες στό Βέρμιο οἱ μοναρχοφασίστες εἶχαν ἀπώλειες 24 νεκρούς καί 41 τραυματίες.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν ἐνεδρευτικά μοναρχοφασιστική διλοχία τοῦ 716 τάγματος της 72 ταξιαρχίας στη θεση Κοκορέτκα στο χωριο Βαγγου Μεγαλούπολης. Οἱ μοναρχοφασιστες εἶχαν ἀπώλειες 45 νεκρούς ἐξακριβωμένους. 'Ανάμεσά τους ἕνας ταγματάρχης, δυο λοχαγοί, 2 ἀνθυπολοχαγοί καί πολλοί ὑπαξιωματικοί. Πιάστηκαν αἰχμάλωτοι 125. Λάφυρα 10 μπρέν, 12 αὐτόματα, 129 τουφέκια, 3 ὅλμοι, 8 000 σφαῖρες, 1 ἀσύρματος, 150 χλαῖνες, ἱματισμός, ὑπόδηση κλπ.

4)2.—Μέ ἐπίθεση καταλήφθηκε ἡ κωμόπολη Ξυλαγανή Κομοτινῆς. 'Ο ἐχθρος εἶχε πολλές ἀπώλειες. Αἰχμαλωτίστηκαν 6 μάϋδες. Τά τμήματα τοῦ Δ.Σ. ἀκολούθησαν 31 πατριῶτες καί 12 πατριώτισσες.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. περιοχῆς 'Αταλάντης-Ρούμελης ἀπέκρουσαν καί καταδίωξαν μέχρι Μεγάλο Πλάτανο μοναρχοφασιστικο λόχο Λόκ, πού εἶχε ἀπώλειες 17 νεκρούς. Τά ἴδια τμήματα χτύπησαν τούς Λειβανάτες. Οἱ μοναρχοφασίστες εἶχαν 15 νεκρούς. 40 νέοι προσχώρησαν στό Δ.Σ.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. ἀπέκρουσαν ἀποτελεσματικά στό Βέρμιο ἐπίθεση 3 ταγμάτων πού κινήθηκαν ἀπό Νάουσσα-Πτολεμαΐδα-'Εδεσσα-Σκύδρα πρός Βέρμιο. Στό 'Ανω Γραμματικό ὁ ἐχθρός εἶχε 18 νεκρούς καί 11 τραυματίες.

6)3.—'Από τίς 25)2 ὁ ἐχθρός μέ τίς 75 καί 76 ταξιαρχίες πεζικοῦ ἐνισχυμένες ἀπό το τάγμα Μαυροσκούφηδων Γαλάνη, μέ μιά μοῖρα κομάντος καί σοβαρή ὑποστήριξη πυροβολικοῦ καί ἀεροπορίας ἄρχισε ἐκστρατεία κατά τῶν δυνάμεών μας περιοχής Β.Δ. 'Ηπείρου. Τά τμήματα τοῦ Δ.Σ. ὕστερα ἀπό σειρά ἀμυντικῶν μαχῶν πέρασαν ἀπό τό βράδυ τῆς 4 πρός 5 τοῦ Μάρτη σέ ἀντεπίθεση. 'Ανέτρεψαν ὁλοκληρωτικά τήν ἐπίθεση καί διαταξη τῆς 76 ταξιαρχίας καί διέλυσαν τό τάγμα Γα-

λάνη καί 611 τάγμα πεζικοῦ. Στίς ἐπιχειρήσεις αὐτές ὁ ἐχθρός εἶχε 261 νεκρούς, 250 τραυματίες καί 180 αἰχμαλώτους. Αὐτόματα 5. Λάφυρα: 267 τουφέκια, 23 μπρέν 16 τόμσον, 4 στάγερ, 7 ὅλμοι, τῶν 60 χιλιοστῶν, 700 βλήματα ὅλμου, 3 πίατ μέ 100 βλήματα, 150 000 σφαῖρες μπρέν καί τόμσον, 500 χειροβομβίδες, 10 ἀσύρματοι, 1 ἀσυρματοτηλέφωνο, 100 μεταγωγικά ζῶα, καί πολλά ἄλλα εἴδη.

7)3.— Τμήματα τοῦ Δ.Σ. μπῆκαν στή Σούρπη-Ἁγία Τριάδα-Μιτζέλα, Ἁλμυροῦ. 170 πατριῶτες προσχώρησαν στό Δ.Σ. 4 ἐθνοφρουρίτες παραδόθηκαν στό Δ.Σ. Στή μάχη πού προηγήθηκε ὁ ἐχθρός εἶχε ἀπώλειες 10 νεκρούς καί πολλούς τραυματίες.

—Ἱππικό τῆς Δ.Ν. χτύπησε τό Βιρδελί Δομοκοῦ. Πιάστηκαν δυό προδότες. Προσχώρησαν στο Δ.Σ. 15 πατριῶτες.

—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. χτύπησε τον ἐχθρό στά χωριά Ἴασμο, Προφήτη Ἠλία καί Ἀμαξάδες Ξάνθης. Ὁ ἐχθρός ἐνισχύθηκε μέ δυνάμεις ἀπό Κομοτινή καί Ξάνθη, καθώς καί μέ ἀεροπορία καί πυροβολικό καί τάνκς. Οἱ μοναρχοφασίστες εἶχαν ἀπώλειες. Νεκροί 1 ἀνθυπολοχαγός καί 14 στρατιῶτες. Καταστράφηκαν 3 αὐτοκίνητα καί 4 μοτοσυκλέτες.

8)3. Πυροβολικό τοῦ Δ.Σ. ἔβαλε εὔστοχα ἐνάντια στούς στρατιῶτες τῆς Μικροβρύσης καί τόν καταυλισμό κοντά στά Σούρμενα.

9)3.—Τμήματα τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν τό 14 τάγμα ἐθνοφρουρᾶς ἀπό 195 ἄντρες στά Τρόπαια τῆς Γορτυνίας. Μέσα σέ δυό ὧρες ὁ ἐχθρός ἐξουδετερώθηκε. 35 σκοτώθηκαν καί οἱ ὑπόλοιποι αἰχμαλωτίστηκαν. Ἀνάμεσα στούς νεκρούς εἶναι ὁ ταγματάρχης καί ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί τοῦ τάγματος. ἐκτός ἀπό ἕνα λοχαγό πού παραδόθηκε καί προσχώρησε στό Δ.Σ. Αἰχμαλωτίστηκαν 157. Λάφυρα: 12 μπρέν, 17 αὐτόματα, 160 τουφέκια, 3 ὅλμοι μέ 150 βλήματα 6000 σφαῖρες, 1 ἀσύρματος, 2 τηλέφωνα, 600 κουβέρτες, 100 ἀντίσκηνα, ὅλα τά τρόφιμα τοῦ τάγματος.

10)3.—Τό πυροβολικό τοῦ Δ.Σ. χτύπησε τούς στρατῶνες στή Μικρόβρυση καί τό σιδηροδρομικό σταθμό στίς Μουριές.

—13)3. Σκοτώθηκε ἀπό νάρκη ὁ διοικητής τῆς 17ης Μεραρχίας τοῦ μοναρχοφασιστικοῦ στρατοῦ ὑποστράτηγος Ἀσημακόπουλος.

Μαχητές τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν τόν σταθμό ἀσύρματου καί τον ἀστυνομικό σταθμό Χαριλάου στή Θεσ)νίκη.

—Τμήματα τοῦ Ἀρχ. Ρούμελης ἐνήργησαν ἐπιθετική κρούση σέ συνοικισμο τῆς Λεβαδιᾶς. 14 νέοι τοῦ συνοικισμοῦ κατατάχτηκαν στό Δ.Σ.

—Σαμποτέρ τοῦ Ἀρχ. Κεντρ. Μακεδονίας ἀνατίναξαν σιδηροδρ. γέφυρα καί γραμμή μεταξύ Ἀγγίστας—Δήμητρας: Η συγκοινωνία διακόπηκε.

—Σαμποτέρ Ἀρχ. Δυτ. Μακεδονίας ἀνατίναξαν στό δρόμο Βογατσικοῦ—Καστοριᾶς στρατιωτικό αὐτοκίνητο. Σκοτώθηκαν καί τραυματίστηκαν 16.

—Τμήματα τοῦ Ἀρχ. Κεντ. Μακεδονίας στά Κερδύλια χτύπησαν λόχο ἐθνοφρουρᾶς. Ὁ ἐχθρός ἐγκατέλειψε 21 νεκρούς καί ἀνάμεσά τους τόν ἀνθ)γό Χατζηνικολάου. Αἰχμαλωτίστηκαν 6 μοναρχοφασίστες. Πάρθηκαν πολλά λάφυρα.

—Σαμποτέρ τοῦ Δ.Σ. ἀνατίναξαν ἁμαξοστοιχία μεταξύ Ἰάσμου—Πολυάνθου, περιοχῆς Κομοτινῆς. Καταστράφηκε ἡ ἀτμομηχανή καί 4 βαγόνια.

—Τμήματα Θεσσαλίας χτύπησαν καί διέλυσαν λόχο ἐθνοφρουρᾶς στήν Κάπουρνα 8 χλμ. Β.Δ. τοῦ Βόλου. Οἱ μοναρχοφασίστες εἶχον πολλές ἀπώλειες. Πιάστηκαν 48 ἐθνοφρουρίτες αἰχμάλωτοι. 1 ἀνθ)γός, 2 λοχίες καί 8 δεκανεῖς. Λάφυρα: 2 μπρέν, 2 ἀτομικοί ὅλμοι, 8 στέν, 41 τουφέκια, 35 000 σφαῖρες, 200 βλήματα ὅλμου καί πολλά ἄλλα στρατιωτικά εἴδη καί τρόφιμα.

—14)3. Τμήματα τοῦ Δ.Σ. χτύπησαν τίς ἐχθρικές δυνάμεις τῆς Ἀξιούπολης. Στό πεδίο τῆς μάχης μετρήθηκαν 12 νεκροί καί 17 τραυματίες μοναρχοφασίστες.

—Τμῆμα τοῦ Δ.Σ. ἔβαλε μέ ὅλμους ἐνάντια σέ στόχους στήν Καστοριά.

—15)3. Ὁμάδα Δ.Σ. χτύπησαν μέ μπαζούκας τό σιδηροδρομικό σταθμό Μουριῶν.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στό Φύλλο τοῦ Φλεβάρη τοῦ «Δημοκρατικοῦ στρατοῦ» (ἀρ. 2) στή σελίδα 59, δεύτερη στήλη, σειρά 20 ἀπό τά κάτω, τό ἀπόσπασμα πού περιλαμβάνεται μέσα σέ εἰσαγωγικά νά διαβαστεῖ ἔτσι: «... ἤ θά δημιουργήσουμε ἕνα πραγματικό ἐργατοαγροτικό, αὐστηρά πειθαρχημένο τακτικό στρατό καί θά ὑπερασπιστοῦμε τή δημοκρατία, ἤ δέ θά τό κάνουμε αὐτό καί τότε ὅλη ἡ ὑπόθεση θά χαντακωθεῖ».

ΑΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΑΠΟ 21 ΦΛΕΒΑΡΗ — 20 ΜΑΡΤΗ

Καὶ ὁ μῆνα: αὐτὸς δὲν ἦταν καλύτερος ἀπὸ τὸν προηγούμενο γιὰ τοὺς μοναρχοφασίστες· Ὁ ἐρχομὸς τοῦ καινούργιου τους ἀρχιστράτηγου Φὸν Φλὶτ καὶ οἱ περιοδεῖες του, δὲν τοὺς ἔσωσαν καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ ἀπὸ τὶς ἐπιθετικὲς ἐνέργειες τοῦ Δ.Σ.Ε.

Συνέχισαν σπασμωδικὰ καὶ νευρικὰ τὶς προετοιμασίες τους γιὰ τὴν καινούργια ἐαρινή τους ἐκστρατεία τοῦ 1948 καὶ τὴν ἄρχισαν, χωρὶς τὶς περσινὲς τυμπανοκρουσίες, ἀπὸ τὴν Ἤπειρο μὲ τὰ γνωστὰ γι' αὐτοὺς ἀποτελέσματα. Ὁ Δ.Σ. μὲ τὴ νίκη του στὴν Ἤπειρο, μὲ τὶς ἐπιθετικές του ἐνέργειες στὴν Πελοπόννησο (Γύθειο, Καλαμάτα, Αἴγιο, Τρόπαια), στὴ Θεσσαλία (Ἐλασσώνα, Ἀλμυρό, Ὄλυμπο), στὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὴν ἔντονη δράση τῶν σαμποτέρ του, δὲν τοὺς ἀφήνει ἥσυχους καὶ ἀνατρέπει τὰ σχέδια τῶν «σοφῶν» ἀμερικανῶν στρατηγῶν τους.

Παρὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ξετσίπωτης πιὰ ἀμερικάνικης ἐπέμβασης, οἱ φαγωμάρες καὶ ἡ ἀπαισιοδοξία τῶν μοναρχοφασιστῶν μεγαλώνουν, ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὶς συνεδριάσεις τῆς δοσίλογης βουλῆς στὰ τέλη τοῦ Φλεβάρη καὶ ποὺ μὲ ἐντολὴ τῶν Ἀμερικανῶν τὴν ἔκλεισαν. Σὲ δηλώσεις του ὁ Στράτος, σ' ἄρθρο του ὁ Τσαλδάρης ὁμολογοῦν τὴν ἀδυναμία τους νὰ τὰ βγάλουν πέρα μὲ τοὺς ἀντάρτες· Οἱ δηλώσεις τοῦ Λίβσεϋ πὼς θὰ συντριβοῦν οἱ ἀντάρτες τὴν ἄνοιξη, ἡ νέα παράταση τοῦ Κιτριλάκη γιὰ τὸ καλοκαίρι, ἡ νέα ἀκόμα παράταση τοῦ Φὸν Φλὶτ γιὰ τὸ τρέχον ἔτος, δὲν μποροῦν νὰ τονώσουν τὸ ἠθικὸ τῶν μοναρχοφασιστῶν γιατὶ διαψεύδονται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα.

Μὴ μπορώντας οἱ μοναρχοφασίστες νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ Δ.Σ. ξέσπασαν τὸ μῆνα αὐτό, ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Φὸν Φλίτ, σ' ἕνα πρωτόφαντο ὄργιο αἵματος, ἐκτελέσεων καὶ τρομοκρατίας. Πάνω ἀπὸ 250 πατριῶτες ἐκτελέστηκαν ἀπὸ τοὺς δολοφόνους καὶ οἱ ἀμερικανοὶ διέταξαν νὰ συνεχίζουν τμηματικὰ τὴν ἐκτέλεση τῶν 1500 ἀγωνιστῶν τῆς ἀντίστασης. Ὀργάνωσαν, οἱ μοναρχοφασίστες, τὴ δολοφονικὴ προβοκάτσια στὸ Μακρονῆσι, ὅπου σκότωσαν 17, τραυμάτισαν 61 καὶ παραπέμπουν στὸ στρατοδικεῖο 2560 δημοκρατικοὺς φαντάρους. Τὰ στρατοδικεῖα τοῦ θανάτου κατὰ ἑκατοντάδες βγάζουν τὶς καταδικαστικὲς ἀποφάσεις σὲ θάνατο. Μόνο τὸ στρατοδικεῖο Θεσσαλονίκης καταδίκασε σὲ θάνατο 44 ἀπὸ τοὺς δῆθεν αἰχμαλώτους ἀντάρτες. Σ' ὅλο τὸ μῆνα συνεχίστηκαν σ' ὅλες τὶς πόλεις μαζικὲς ἔρευνες καὶ συλλήψεις. Πάνω ἀπὸ 5000 εἶναι αὐτοὶ ποὺ πιάστηκαν στὶς πόλεις Ἀθήνα, Πειραιᾶ Θεσσαλονίκη, Λάρισσα, Αἴγιο, Ναύπλιο καὶ ἀλλοῦ.

Ἀνάμεσα στοὺς συλληφθέντες εἶναι καὶ ὁ στρατηγὸς Νεόκοσμος Γρηγοριάδης, ὁ Στέλιος Κρητικάς, ὁ Μανώλης Γλέζος. Ἐκδόθηκε καὶ ἔνταλμα σύλληψης γιὰ τοὺς σοσιαλιστὲς ἡγέτες Σβῶλο καὶ Τσιριμῶκο. Στὴ Θεσσαλονίκη ὀργανώνουν καὶ ἰδιαίτερη στρατιωτικὴ ὑπηρεσία γιὰ τὰ μετόπισθεν Τὸ σύνθημα γιὰ τὴν ἐξόντωση τῶν μετόπισθεν ποὺ ἔρριξε ὁ Φὸν Φλίτ, οἱ μοναρχοφασίστες τὸ ἐφαρμόζουν μὲ πρωτοφανῆ λύσσα καὶ ἀγριότητα.

Ἀκόμα μέσα στὸ μῆνα αὐτὸ ἡ ὁλόπλευρη κρίση τοῦ μοναρχοφασισμοῦ ὁλοκληρώθηκε καὶ στὸν οἰκονομικὸ τομέα πιὸ ἔντονα. Ἡ λίρα ἀνέβηκε στὶς 250.000, τὰ τρόφιμα ἐξαφανίστηκαν καὶ ἀπὸ τὴν ἀγορά, τὰ μεροκάματα καὶ οἱ μισθοὶ ἔχασαν τὴν ἀξία τους. Οἱ ἐργαζόμενοι βλέπουν πιὰ χειροπιαστὰ πὼς ἡ περίφημη «βοήθεια» τοὺς χαντακώνει περισσότερο. Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι μὲ τὴν ἀπεργία τους ἐκδήλωσαν τὴν ἀγανάχτησή τους ἐνάντια στὴν καινούργια ἀκρίβεια.

* * *

Τὸ ἴδιο χρονικὸ διάστημα στὴν Ἐλεύθερη Ἑλλάδα μπῆκε σ' ἐφαρμογὴ ὁ Νόμος τῆς Προσωρινῆς Δημοκρατικῆς κυβέρνησης γιὰ τὴν ἀμνηστεία. Πολλὲς ἑκατοντάδες εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἀμνηστεύθηκαν. Συνεχίστηκε τὸ νομοθετικὸ ἔργο τῆς κυβέρνησης μὲ τὴν ἔκδοση τῶν νόμων γιὰ τὴν ἐργασία, στρατιωτικὲς διατάξεις, καὶ ἐπιτάξεις. Μὲ διάταγμα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν κλήθηκαν οἱ ἀεροπόροι, πράγμα ποὺ τρομοκράτησε τοὺς μοναρχοφασίστες.

Ἡ Προσωρινὴ Δημοκρατικὴ κυβέρνηση ἐπέτρεψε τὴν ἀναχώρηση τῶν παιδιῶν γιὰ τὶς γειτονικὲς Λαϊκὲς Δημοκρατίες γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὶς κακουχίες καὶ στερήσεις τοῦ πολέμου καὶ ἀπὸ τὶς βόμβες τῶν ἱπτάμενων δολοφόνων τοῦ μοναρχοφασισμοῦ. Καὶ μὲ τὴ διακήρυξή της πρὸς τὸν ἑλληνικὸ λαὸ καὶ τὸ Δ.Σ. κάλεσε ὅλο τὸ λαὸ καὶ στρατὸ νὰ ἀντιμετωπίσουν ἑνωμένοι καὶ ἀποφασιστικοὶ τὴν «ἐκστρατεία τοῦ 1948» καὶ μὲ πνεῦμα σιγουριᾶς καὶ αἰσιοδοξίας διακηρύχνει πὼς ὁ Δ.Σ.Ε. ὁπωσδήποτε θὰ νικήσει.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΑΠΟ 21 ΦΛΕΒΑΡΗ — 20 ΜΑΡΤΗ

ΙΤΑΛΙΑ.. Ὁ προεκλογικός ἀγώνας διεξάγεται μέ μεγάλη σφοδρότητα. Ἡ ἀντίδραση χρησιμοποιεῖ ὅλα τά μέσα γιά νά ἐμποδίσει τή νίκη τοῦ Λαϊκοῦ δημοκρατικοῦ μετώπου. Στίς ἐπαρχίες γίνονται μαζικές συλλήψεις ἐργατῶν καί συνδικαλιστικῶν στελεχῶν. Στό Παλέρμο ἕνας ἡγέτης τοῦ χριστιανοδημοκρατικοῦ κόμματος σκότωσε στό δρόμο ἕναν κομμουνιστή. Ἀπό τό στρατό διώχνονται οἱ ἀξιωματικοί πού πῆραν μέρος στό κίνημα ἀντίστασης. Ὁ κλῆρος ἀνέλαβε ἐπίσης νά βοηθήσει τόν Ντέ Γκάσπερι. Ὁ Πάπας μέ τά κηρύγματά του καλεῖ τούς καθολικούς νά καταψηφίσουν τό Λαϊκό δημοκρατικό μέτωπο. Οἱ ἀμερικανοί φοβερίζουν αἰσχρά τό λαό ὅτι θά διακόψουν τή «βοήθεια» τους ἄν στίς ἐκλογές κερδίσει τό λαϊκό Δ. Μέτωπο. Ἕνα περιοδικό τῶν ἐμπορικῶν κύκλων τῆς Βάσιγκτων γράφει ὅτι ἡ Ἀμερική θεωρεῖ τήν Ἰταλία ἀμερικανικό ἔδαφος καί ἄν χρειαστεῖ θά ἐπέμβει ἀκόμα καί ἔνοπλα. Καί τέλος ὁ Ντέ Γκάσπερι δηλώνει σέ λόγο του στόν Τάραντα ὅτι δέν πρόκειται νά παραδώσει τήν ἐξουσία, ὅποιο κι' ἄν εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν.

Παρ' ὅλα αὐτά τό λαϊκό Δ. Μέτωπο διαρκῶς δυναμώνει. Οἱ ρεπουμπλικάνοι τῆς βιομηχανικῆς πόλης Τέρλα καί τῆς περιοχῆς της, καθώς καί ἐξέχοντες προσωπικότητες στό Τουρίνο πέρασαν στίς γραμμές του. Στίς ἐκλογές στά συνδικάτα τοῦ Λέτσι τό ψηφοδέλτιο τῶν κομμουνιστῶν-σοσιαλιστῶν πῆρε τά 99% τῶν ψήφων καί στό συνέδριο τῶν σιδηροδρομικῶν τά 86%. Στήν τρομοκρατία τοῦ Ντέ Γκάσπερι ὁ λαός ἀπαντᾶ μέ μαζικές κινητοποιήσεις. Στίς 14 τοῦ Μάρτη ἔγιναν μεγάλες συγκεντρώσεις σ' ὅλες τίς πόλεις τῆς Ἰταλίας. Στό Μπάρι καί σέ πολλές περιοχές τῆς Σικελίας κηρύχτηκαν ἀπεργίες διαμαρτυρίας γιά τίς συλλήψεις τῶν συνδικαλιστῶν. Παράλληλα ὁ ἀγώνας τοῦ λαοῦ γιά τά ζητήματά του διαρκῶς ἀνεβαίνει. Ξέσπασαν πολλές ἀπεργίες πού τελείωσαν νικηφόρα καί στή Μοντένα οἱ ἀγρότες μοιράζουνε μόνοι τους τά μεγάλα χτήματα τῶν τσιφλικάδων.

Ὁ Τολιάτι σέ λόγο του δήλωσε ὅτι ὁ ἰταλικός λαός δέ θά ἐπιτρέψει νά τόν σύρουνε σέ νέο πόλεμο οὔτε καί νά γίνει ἡ Ἰταλία ἀποικία ἀμερικάνικη.

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ. Δώδεκα ὑπουργοί πού ἀνῆκαν στά ἀντιδραστικά κόμματα, λαϊκό, λαϊκό σοσιαλιστικό καί δημοκρατικό σλοβακικό, παραιτήθηκαν ἀπό τήν κυβέρνηση, μέ σκοπό νά προκαλέσουν κυβερνητική κρίση καί νά δημιουργήσουν τήν εὐκαιρία στήν ἀντίδραση ν' ἁρπάξει τήν ἐξουσία.

Ὁ πρωθυπουργός Γκότβαλντ ξεσκέπασε ἀμέσως τά σχέδια τῆς ἀντίδρασης στό λαό καί τόν κάλεσε νά ὑπερασπίσει τά συμφέροντά του καί τή δημοκρατία. Στούς δρόμους τῆς Πράγας συγκροτήθηκαν τεράστιες διαδηλώσεις. Σχηματίστηκαν παντοῦ ἐπιτροπές δράσης πού ἄρχισαν δραστήρια νά ξεκαθαρίζουν τήν πολιτική καί οἰκονομική ζωή τῆς χώρας ἀπό κάθε ἀντιδραστικό στοιχεῖο. Οἱ ἡγέτες τοῦ λαϊκοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, πού ὀργάνωναν πραξικόπημα, πιάστηκαν. Ὁ Γκότβαλντ σχημάτισε νέα κυβέρνηση ἀπό τά κόμματα πού ἔμειναν πιστά στή δημοκρατία.

Ἔτσι μέσα σέ λίγο διάστημα ἡ ἀντίδραση νικήθηκε κι' ἐξουδετερώθηκε. «Ἡ Τσεχοσλοβακία δήλωσε ὁ Γκότβαλντ, παραμένει γιά πάντα στό στρατόπεδο τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας».

ΣΤΙΣ ΛΑΙΚΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ

Στίς λαϊκές δημοκρατίες ἡ ἐργατική τάξη πραγματοποιεῖ τήν πολιτική της ἑνότητα.

Στή Ρουμανία τό κομμουνιστικό κόμμα καί τό σοσιαλδημοκρατικό ἑνώθηκαν καί σχημάτισαν νέο ἐργατικό κόμμα.

Ἐπίσης στήν Οὐγγαρία τό συνέδριο τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος ἀποφάσισε ὁμόφωνα ν' ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις γιά τή συνένωσή του μέ τό Κ.Κ. Οὐγγαρίας.

ΚΙΝΑ: Στήν Κίνα ὁ λαϊκοαπελευθερωτικός στρατός ἐξακολουθεῖ νά σημειώνει σημαντικές ἐπιτυχίες.

Στή Μαντζουρία καταλήφθηκαν σπουδαῖα βιομηχανικά, συγκοινωνιακά καί στρατηγικά σημεῖα, ὅπως τό Ἀνσάν, τό Παγκάλ, τό Λού-Κάου.

Ὁ ἀνταποκριτής τῶν Τάϊμς τοῦ Λονδίνου τηλεγραφεῖ ἀπό τό Πεκίνο ὅτι «ἡ κατάσταση τῶν στρατευμάτων τοῦ Κουόμινταγκ στή Μαντζουρία εἶναι ἀπελπιστική. Τό ζήτημα τώρα δέν εἶναι πῶς νά κρατήσουν τήν περιοχή, μά πῶς νά φύγουνε ἀπό κεῖ».

Καί στούς ἄλλους τομεῖς σημειώθηκαν ἐπίσης ἐπιτυχίες. Ἀπελευθερώθηκε τό Λάο-Γκάν, πρωτεύουσα ἄλλοτε τοῦ Κουόμινταγκ καί γίνονται συγκεντρώσεις γιά νά ἀρχίσουν ἐπιχειρήσεις στόν τομέα τοῦ Γενάν. Οἱ ἀπώλειες τοῦ Κουόμινταγκ σέ νεκρούς, τραυματίες καί ὑλικά εἶναι μεγάλες. Ὁλόκληρη ἡ 58 μεραρχία τοῦ Τσάγκ-Κάϊ-Σέκ προσχώρησε στό λαϊκό στρατό.

ΙΣΠΑΝΙΑ: Στή Βαρκελώνη στάλθηκαν στό στρατοδικεῖο 72 πρόσωπα μέ τήν κατηγορία ὅτι ἀνῆκαν στίς ἔνοπλες δυνάμεις τῆς δημοκρατικῆς Ἰσπανίας. Τά τρομοκρατικά ὅμως μέτρα τοῦ Φράνκο δέ μποροῦν νά σταματήσουν τόν ἀγώνα τοῦ ἰσπανικοῦ λαοῦ πού διαρκῶς ἀνεβαίνει. Στήν Ἀγκολέα καί στό Λεβάντε-Ἀλμέρο οἱ παρτιζάνοι χτύπησαν τούς φαλαγγίτες, καί στόν τομέα Πεταρόγια καί Γκιτολόκ ἀνατίναξαν μιά ἀτμομηχανή. Ἐπίσης στίς πόλεις ἡ πάλη τοῦ λαοῦ διαρκῶς δυναμώνει. Οἱ ὑφαντουργοί τῆς Βαρκελώνης κατέβηκαν σέ ἀπεργία γιά τά ζητήματα τους.

ΓΙΑ ΤΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ

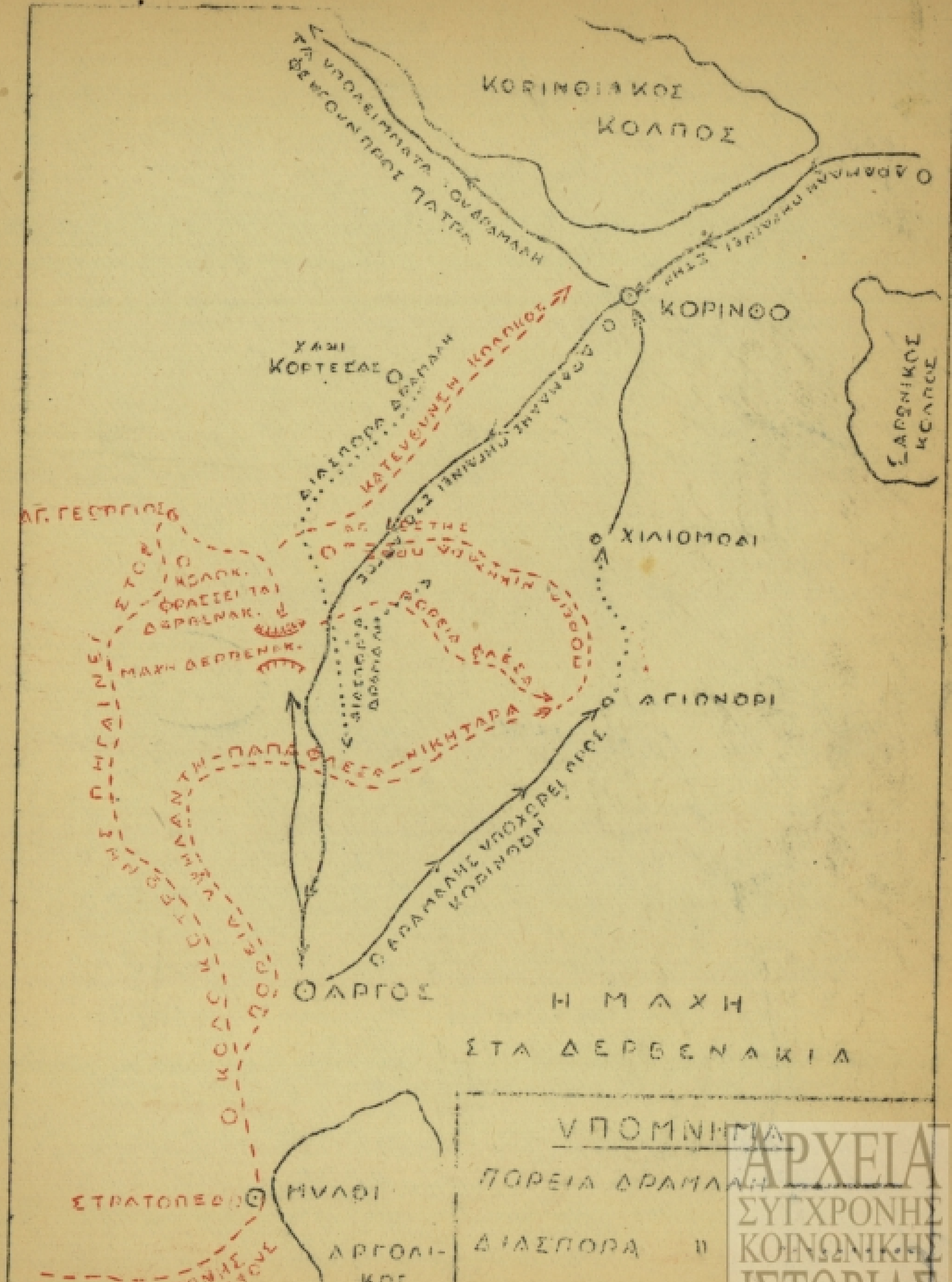
Στήν Πράγα, μετά τό τέλος τῆς Σύσκεψης τῶν ὑπουργῶν τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Τσεχοσλοβακίας, Πολωνίας, καί Γιουγκοσλαβίας γιά τό γερμανικό, ἐκδόθηκε ἀνακοινωθέν πού ἀναφέρει ὅτι ἡ μετατροπή τῆς Δ. Γερμανίας σέ ξεχωριστή πολιτική μονάδα, ὑποσκάπτει τά θεμέλια τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀσφάλειας πού ἐξαρτιέται ἀπό τήν ἄσκηση κοινοῦ ἐλέγχου στή Γερμανία καί ἀπό τίς 4 μεγάλες δυνάμεις.

ΔΥΤΙΚΟ ΜΠΛΟΚ—ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ. Στίς 17 τοῦ Μάρτη, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, τό Βέλγιο, ἡ Ὀλλανδία, τό Λουξεμβοῦργο, ὑπόγραψαν σύμφωνο γιά τή δημιουργία δυτικοευρωπαϊκοῦ μπλόκ. Ἡ νέα «Ἱερή Συμμαχία» στρέφεται κυρίως κατά τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καί τῶν λαϊκῶν δημοκρατιῶν, καί ὅπως γράφει τό Νταίηλυ Γουώρκερ, ἕνας ἀπό τούς σκοπούς του εἶναι ἡ κατάπνιξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τό χτύπημα τῶν προοδευτικῶν κομμάτων στίς εὐρωπαϊκές χῶρες.

Στό Λονδίνο συνῆλθε μέ ἀπόλυτη μυστικότητα, ἡ διάσκεψη τῶν διασπαστῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης στίς χῶρες πού μετέχουν στό σχέδιο Μάρσαλ. Ὁ Λουΐ Σαγιάν μιλώντας σέ συγκέντρωση στό Μιλάνο καταδίκασε τή διάσκεψη αὐτή, πού γίνεται μ' ἐντολή τῶν ἀμερικάνων ἰμπεριαλιστῶν κι' ἐπιδιώκει τή διάσπαση τῆς ἑνότητας τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Τέλος στό Παρίσι συνῆλθε ἡ διάσκεψη τῶν 16 χωρῶν πού μετέχουν στό σχέδιο Μάρσαλ, γιά τή γρήγορη ὑποδούλωση τῆς Εὐρώπης στούς ἀμερικανούς ἰμπεριαλιστές.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΜΑΣ
ΕΧΘΡΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ
ΔΡΟΜΟΙ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100.000
Β
Ν
ΚΟΜΟΤΗΝΗ
ΣΚΙΑΔΑ
ΝΤΟΜΑΚΑΝ
675
618
ΣΧΟΛΗ
ΟΡΓΑΝΗ
Σ.Α.Τ.
ΛΟΧΟΣ
ΤΑΓΜΑ
2
ΤΑΓΜΑΤΑ
ΚΑΤΩ ΔΡΟΣΙΝΗ
ΑΝΩ ΔΡΟΣΙΝΗ
ΑΛΑΝ ΤΕΠΕ
556 Τ.
558 Τ.
554 Τ.
555 Τ.

ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΣ
ΚΟΛΠΟΣ
ΚΟΡΙΝΘΟ
ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ
ΧΑΝΙ
ΚΟΡΤΕΣΑΣ
ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΑΧΗ ΔΕΡΒΕΝΑΚ.
ΧΙΛΙΟΜΟΔΙ
ΑΓΙΟΝΟΡΙ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΛΠΟΣ
ΝΙΚΗΤΑΡΑ
Ο ΔΡΑΜΑΛΗΣ ΥΠΟΧΩΡΕΙ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΟ
ΑΡΓΟΣ
ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ
ΜΥΛΟΙ
ΑΡΓΟΛΙ-
ΚΟΣ
ΚΟΛΠΟΣ
Η ΜΑΧΗ
ΣΤΑ ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΑ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΠΟΡΕΙΑ ΔΡΑΜΑΛΗ
ΔΙΑΣΠΟΡΑ "
ΠΟΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ
ΑΛΒΑΝΙΑ
ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ
ΤΖΕΛΑ
ΠΑΪΚΟ
ΚΙΛΚΙΣ
ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ
ΕΔΕΣΣΑ
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ
ΒΕΡΜΙΟΝ
ΒΕΡΡΟΙΑ
ΚΑΣΤΟΡΙΑ
ΒΙΤΣΙ
ΓΡΑΜΜΟΣ
ΚΟΖΑΝΗ
ΠΙΕΡΙΑ
ΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΣΕΡΒΙΑ
ΜΠΟΥΡΙΝΟΣ
ΣΜΟΛΙΚΑΣ
ΓΡΕΒΕΝΑ
ΟΡΑΙΚΑΣ
ΚΑΜΒΟΥΝΙΑ
ΟΛΥΜΠΟΣ
ΕΛΑΣΣΩΝΑ
ΔΕΣΚΑΤΗ
ΧΑΣΙΑ
ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ
ΛΑΡΙΣΑ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

«Γιά βασική ἀποστολή της ἡ διαφώτιση ἔχει νά κατατοπίζει τό μαχητή, ἁπλᾶ καί κατανοητά, μέ συζητήσεις, μέ ὁμιλίες, μέ τά ἔντυπα μέσα μας γιά τήν κατάσταση, νά τόν προσανατολίζει σωστά, νά λύνει τίς ἀπορίες του, ν' ἀπαντᾶ στά ἐρωτήματα πού τοῦ γεννιένται. Πρέπει ν' ἀποφεύγει τίς γενικολογίες καί τά παχειά καί ἄδειανά λόγια. Τονίζει καί ἀνεβάζει τό προσωπικό παράδειγμα καί τήν ἡρωϊκή πράξη. Ὀργανώνει τήν ψυχαγωγία τοῦ πολεμιστῆ μέ ὁμαδικό διάβασμα καλοῦ βιβλίου, μέ τό τραγοῦδι, τό χορό, τό θέατρο καί τό συναγωνιστικό γλέντι. Παράλληλα ἡ διαφώτιση φροντίζει γιά τήν πολιτική, τή θεωρητική καί πραχτική στρατιωτικο-πολεμική μόρφωση καί ἐκπαίδευση τοῦ στρατοῦ. Ἐδῶ θά βοηθήσει πολύ καί τό μηνιάτικο ὄργανο, πού θά βγάλουμε, ὅταν τό προσέξουμε. Πρέπει νά παρατηρήσουμε ὅτι ὑπάρχει μιά ὁρισμένη ὑποτίμηση γιά τή διαφώτιση, ἐνῶ εἶναι ἕνα ἀπ' τά πιό γερά ὅπλα, ὁ μισός ὁ πόλεμος, θά μποροῦσε κανένας νά πεῖ, τόσο στό ρόλο πού παίζει γιά νά κρατᾶ τό στρατό μας σέ ἀνώτερο μαχητικό ἐπίπεδο μέ ἀκμαῖο τό ἠθικό, ὅσο καί μέ τή δουλειά της πού πρέπει νά κάνει στίς ἀντίπαλες δυνάμεις. Ἔχουμε ὅλη τή δυνατότητα νά ἀναπτύξουμε τή διαφωτιστική δουλειά μας καί νά τήν κάνουμε ἀντάξια τοῦ προορισμοῦ της. Καί αὐτό πρέπει νά τό ἐπιδιώξουμε μέ ἀποφασιστικότητα.

Ν. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

(Ἀπό τό βιβλίο του: ΟΛΟΙ ΣΤ' ΑΡΜΑΤΑ! ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ!)

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ - ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΟΥ ΓΕΝ. ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3

ΜΑΡΤΗΣ 1948

Ο ΛΑΪΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΟΥ 1821

Τοῦ συν. Α. Η.

Στίς 25 τοῦ Μάρτη συμπληρώνονται 127 χρόνια ἀπό τή μερα πού ὁ λαός τῆς Ἑλλάδας μέ τό ὅπλο στό χέρι ἄρχισε τήν πρώτη μεγάλη ἐθνικο-απελευθερωτική καί δημοκρατική του ἐπανάσταση ἐνάντια στούς τούρκους καταχτητές καί τούς τουρκο-κοτσαμπάσηδες.

Στόν ἐθνικό καί δημοκρατικό τους ἀγώνα οἱ λαϊκές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς φλογίζονταν ἀπό τά ἰδανικά πού ὁ Ρήγος κήρυχνε στούς σκλάβους λαούς τῆς Βαλκανικῆς. Ἐθνική ἀπελευθέρωση, ἡ γῆ στούς ἀγρότες, δημοκρατία μέ κυρίαρχο τό λαό, αὐτά ἦταν τά συνθήματα τοῦ μεγάλου ξεσηκωμοῦ τοῦ 21.

Μέσα ἀπό τόν ἔνοπλο ἀγώνα διαμορφώθηκε ἕνας λαϊκός ἐπαναστατικός στρατός σάν συνέχεια τῆς κλεφτουριᾶς. Σ' ὅλη τήν προεπαναστατική περίοδο πολύς κόσμος παίρνει τό δρόμο τοῦ βουνοῦ γιά νά ζήσει «μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά καί φυλακή».

Ὁ Ζαχαριᾶς ἕνας ἀπό τούς πιό ὀνομαστούς κλέφτες τοῦ Μωρηᾶ εἶναι ὁ «δάσκαλος» τοῦ Κολοκοτρώνη, Νικηταρᾶ καί ἄλλων, πού παίζουν ἀποφασιστικό ρόλο σάν στρατιωτικοί ἡγέτες στήν ἐπανάσταση.

Οἱ ἡρωϊκές παραδόσεις τῆς κλεφτουργιᾶς, τά λαϊκά της τραγούδια, ἡ πίστη τῶν κλεφτῶν στή συνεργασία τῶν σκλαβωμένων λαῶν τῆς Βαλκανικῆς γίνονται τραγούδια καί πίστη τοῦ ἐπαναστατημένου λαοῦ.

Μ' αὐτά τά ἰδανικά τοῦ ἀγώνα καί τίς ἡρωϊκές παραδόσεις τῆς κλεφτουργιᾶς γεννήθηκε ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21.

* * *

Ὁ στρατός τοῦ 21 ἤτανε λαϊκός-ἐπαναστατικός στρατός, βασικά ἀγροτικός στρατός. Οἱ πιό μεγάλοι στρατιωτικοί ἡγέτες τοῦ 21 ἦταν παιδιά τῆς ἀγροτιᾶς καί οἱ 26.000 στρατιῶτες ἤταν ἀγρότες. Ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Νικητηρᾶς, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Διάκος κι' ὁ Μπότσαρης ἦσαν φτωχόπαιδα ἀπό τήν ἀγροτιά. Ἄν βγάλει κανείς τόν Ὑψηλάντη, τό Μαυροκορδάτο καί λίγους ἄλλους, ἡ πλειοψηφία τῶν στρατιωτικῶν ἡγετῶν τοῦ 21 ἤταν ἀπό τήν ἀγροτική φτωχολογιά.

Τά στελέχη τοῦ λαϊκοῦ στρατοῦ εἴχανε στενούς δεσμούς μέ τό λαό καί ἔπαιζαν ἀποφασιστικό ρόλο στήν ἑνότητα λαοῦ καί στρατοῦ.

Ὅταν ὁ Κολοκοτρώνης ἤθελε νά δώσει τή μάχη τῆς Τρίπολης καί ἀνέμιζε τίς ἐπαναστατικές σημαῖες, κινήθηκε ὁλόκληρη ἡ ἀγροτιά. Μέ ρόπαλα, δρεπάνια, μαχαίρια, σίδερα κάθε λογῆς, τρέχουν οἱ λαϊκές μάζες νά πυκνώσουν τίς γραμμές τοῦ λαϊκοῦ-ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ.

Ὅταν τό 1826 κινδύνεψε ἡ Στερεά Ἑλλάδα ἀπό τόν Κιουταχῆ μέσα σέ λίγο καιρό ὁ Καραϊσκάκης μάζεψε γύρω του 3500 μαχητές.

Τήν τροφή τοῦ λαϊκοῦ στρατοῦ, τόν ἐφοδιασμό του, τή στέγη του, ὅλα αὐτά τοῦ τά προσφέρει ὁ λαός. Τόν ὁπλισμό του τόν παίρνει ἀπό τίς πλά-

---

ἡ ἀπό τό περιβάλλον του μπορεῖ νά βρεῖ καί νά μελετήσει περιπτώσεις καλῆς ἤ κακῆς χρήσης τῶν παραγόντων τοῦ αἰφνιδιασμοῦ καί τῆς ἀσφάλειας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τήν ἐφαρμογή τους καί τίς συνέπειές τους, ἀπ' τά μεγάλα τμήματα μέχρι τίς πιό μικρές ὁμαδοῦλες.

τες τών τούρκων καταχτητών μέ τά λάφυρα πού κυριεύει άπό τίς μάχες πού δίνει μ' αύτούς.

* * *

Ό λαϊκός στρατός τοῦ 21. θρεμένος μέ τά έθνικο-δημοκρατικά ιδανικά, δεμένος μέ τό λαό, έφαρμόζει στίς μάχες τήν ταχτική τοῦ άντάρτικου-παρτιζάνικου πολέμου, συνδυάζοντάς την σέ ορισμένες περιπτώσεις (Βαλτέτσι, Μεσολόγγι) μέ τήν ταχτική τοῦ ταχτικοῦ πολέμου. Ή ταχτική τοῦ λαϊκοῦ στρατοῦ τοῦ 21 έφαρμόστηκε καλύτερα άπό τόν πιό άξιο στρατιωτικό ήγέτη τῆς έπανάστασης, τό Γέρο τοῦ Μωρηᾶ, τόν Κολοκοτρώνη.

Ό άξέχαστος λαϊκός ήγέτης Γιάννης Ζέβγος γράφει στήν ιστορία του: «Ό Κολοκοτρώνης στηρίζεται στήν άγροτιά, πιστεύει στίς δυνάμεις της καί άπό τήν έπαναστική της πάλη περιμένει τή λευτεριά τῆς Έλλάδας. Ξαίρει νά χρησιμοποιεῖ ύπέροχα τίς ύπάρχουσες στρατηγικές δυνατότητες. Άμα δέ μπορεῖ νά χτυπηθεῖ κατά μέτωπο μέ τόν έχθρό τόν χτυπάει στά πλάγια, πιάνει τά περάσματα στά βουνά, τοῦ κόβει τίς συγκοινωνίες καί τόν τσακίζει κομματιαστά όπως θέλει αύτός ή τόν γονατίζει άπό τήν πεῖνα».

Έτσι έγινε μέ τό στρατηγικό χτύπημα πού κατάφερε στό Βαλτέτσι-Τρίπολη, πού εἶχε σάν άποτέλεσμα νά στεριώσει, έξασφαλίσει καί έπεκτείνει τήν έπανάσταση στό Μωρηᾶ.

Ό Κολοκοτρώνης σ' άλλες περιπτώσεις έφαρμόζει τήν ταχτική τοῦ κλεφτοπολέμου καί δέ διστάζει νά βάλει σ' ένέργεια τήν έπαναστατική τρομοκρατία. Καί όταν εἶναι ό πιό άδύνατος ξαίρει νά έπιτίθεται σέ μονωμένα σημεῖα καί νά κρατεῖ ψηλά τό ήθικό τών όπαδών του.

Ή μάχη στά Δερβενάκια (βλέπε χάρτη) εἶναι μιά ύπέροχη έφαρμογή τῆς ταχτικῆς τοῦ άντάρτικου πολέμου μέ όλα τά στοιχεῖα τοῦ αιφνιδιασμοῦ, τῆς άντάρτικης πονηριᾶς καί τῆς παλλαϊκῆς συμμετοχῆς.

Ό Δράμαλης κατέβαινε νικητής μέ τίς 94 000 στρατό του καί 500 ίππεῖς άπό τή Στερεά στήν Πελοπόννησο, μέ σκοπό νά φθάσει καί νά καταλάβει τήν Τρίπολη. Φθάνει ώς τό Άργος. Ό Κολοκοτρώνης, ξεκινώντας άπό τή Τρίπολη, βάζει σ' έφαρμογή τό σχέδιό του. Ταχυδρόμοι μέ γράμματα φεύγουν γιά όλες τίς έπαρχίες τῆς Άρκαδίας, Λακωνίας, Μεσσηνίας. Οί μικροκαπεταναῖοι έρχονται μέ τά μπουλούκια τών παλληκαριών τους άπό τά χωριά καί ό γέρος ξεκινάει πρός τό Άργος. Οί γυναῖκες βγαίνουν μέ τούς άντρες τους στό δρόμο καί λέν στόν Κολοκοτρώνη: «άν οί άντρες μας δέν κρατᾶν καλά τό ντουφέκι νά τούς πάρεις τ' άρματα καί νά τά δώσεις σέ μᾶς νά πολεμήσουμε». Ό Κολοκοτρώνης, άφήνοντας τό στρατό του, πιάνει τούς Μύλους. Τά μπουλούκια τῆς άγροτιᾶς μαζεύονται συνεχῶς. Έρχονται ό Ύψηλάντης ό Παπαφλέσσας, ό Νικηταρᾶς. Διευκολύνουν τούς κλεισμένους τῆς άκρόπολης τοῦ Άγρους νά βγοῦν καί νά σμίξουν μαζί τους. Άπό τήν πρώτη στιγμή οί έλληνες βάζουν φωτιά στόν κάμπο τοῦ Άργους. Καίονται τ' άποκάλαμα καί δέν μένει τίποτε γιά τ' άλογα καί τό στρατό τοῦ Δράμαλη. Εἶναι Ίούλης καί κάνει πολύ ζέστη. Ό Δράμαλης σχεδιάζει νά ύποχωρήσει στήν Κόρινθο καί γυρεύει νά ξεγελάσει τούς έλληνες, πώς θά προχωρήσει δῆθεν γιά τήν Τρίπολη. Ό Κολοκοτρώνης τά μυρίζεται καί προτείνει νά πιάσουν όλα τά περάσματα πού πᾶνε γιά τήν Κόρινθο. Οί άλλοι δέν τόν άκοῦνε. Φεύγει μέ τούς δικούς του καί πιάνει τά Δερβενάκια καί στίς 25 Ίούλη τό πρῶτο τμῆμα τών τούρκων έπαθε συμφορά στά Δερβενάκια καί έχασαν 3000 νεκρούς. Τό κύριο σῶμα τοῦ Δράμαλη ξεκίνησε στίς 27 καί πέρασε νοτιώτερα άπό τό Άγιονόρι.

Ό Γέρος έστειλε έκεῖ τόν Ύψη-

λάντη, τόν Παπαφλέσα, τό Νικηταρᾶ καί ὁ Δράμαλης πέρασε μέ πολλές ζημιές. Ὁ Κολοκοτρώνης ἔζωσε τό Δράμαλη στήν Κόρινθο καί τά ὑπολείμματοῦ στρατοῦ του μέ 4000 δοκίμασαν νά πᾶνε στήν Πάτρα. Ἀλλά καί κεῖ δέν τούς περίμενε καλύτερη τύχη.

Ἔτσι ἡ ἀγροτιά τῆς Πελοποννήσου ἀντιμετώπησε καί κατάστρεψε τά στρατεύματα τοῦ Δράμαλη μέ ἀρχηγό της τόν Κολοκοτρώνη πού ἤξερε νά τήν κινητοποιήσει.

Ἄν στήν μάχη τῶν Δερβενακίων βλέπουμε ὁρισμένα στοιχεῖα ἀπό τήν ταχτική τοῦ Γέρου, στήν ἀντιμετώπιση τοῦ Ἰμπραήμ τό 1826 στό Μωρηά ἔχουμε τό ἄλλο μέρος τῆς ταχτικῆς τοῦ Γέρου πού τήν συμπληρώνει.

Ὁ Ἰμπραήμ κατεβαίνει στό Μωρηᾶ νικητής. Καίει καί ρημάζει τά πάντα. Προσπαθεῖ μέ τήν τρομοκρατία νά λυγίσει τό φρόνημα τῶν ἀγωνιζομένων καί νά κάνει πολλούς νά προσκυνήσουν. Ὁ Γέρος προσπαθεῖ νά τόν χτυπήσει στήν Τρίπολη ὅπως καί στό Βαλτέτσι κάνοντας γύρω της στρατόπεδα, μά ἀποτυχαίνει. Ὁ Ἰμπραΐμης τόν νίκησε πολλές φορές. Βάζει τότε σ' ἐφαρμογή τήν ταχτική τοῦ κλεφτοπόλεμου. Ὁ ἴδιος ὁ Γέρος, ὁ γυιός του Γενναῖος, ὁ Νικηταρᾶς, ὁ Πλαπούτας, ἄλλοι καπεταναῖοι, σκόρπια μπουλούκια οἱ ἀγρότες, τόν χτυπᾶνε ἀδιάκοπα ἀπό παντοῦ. Ἁρπάζουν ἐφοδιοπομπές. Πετσοκόβουν μεμονωμένα τμήματα τή νύχτα, γλυστρᾶνε στά στρατόπεδά τους καί σκοτώνουν τούς τούρκους.

Καί ὅταν ἀρχίζουν μερικοί νά κουράζονται ἀπό τίς κακουχίες καί νά προσκυνᾶνε, ὅπως ὁ καπετάνιος Νενέκος στήν Πάτρα, ὁ λαϊκός στρατιωτικός ἡγέτης νοιώθει τό μεγάλο κίνδυνο καί προστάζει μέ κεῖνο τό περίφημο — κληρονομιά στό λαό μας: «Φωτιά καί τσεκοῦρι στούς προσκυνημένους. Βάλτε φωτιά καί τσεκοῦρι, στῆστε φούρκα καί παλούκια» γράφει στούς καπεταναίους του. Ἐδῶ ὁ Γέρος δέν ἔχει δισταγμούς καί ἀμφιταλαντεύσεις, ὅπως εἶχε ὅταν ἀντιμετώπιζε τήν ἀστοτσιφλικάδικη πολιτική ἡγεσία.

Καί ὅταν ὁ Ἰμπραήμ βλέπει πώς ἀποτυχαίνει ἡ πολιτική τοῦ προσκυνήματος ἀρχίζει καί καταστρέφει ὅ,τι βρίσκεται ὄρθιο καί πάλι βροντερή ἀκούγεται ἡ φωνή τοῦ Γέρου πρός τόν τύραννο:

«Ὄχι τά κλαριά νά μας κόψεις, ὄχι τά δέντρα, ὄχι τά σπίτια πού μᾶς ἔκαψες, μόνο πέτρα πάνω στήν πέτρα νά μή μείνει ἐμεῖς δέν προσκυνοῦμε. Τί τά δέντρα ἄν τά κόψεις καί τά κάψεις δέ θά σηκώσεις τή γῆ. Κι' ἡ ἴδια ἡ γῆς πού τά ἔθρεψε αὐτή μένει δική μας καί τά ματακάνει. Μόνο ἕνας ἕλληνας νά μείνει, πάλι θά πολεμᾶμε. Καί μήν ἐλπίζεις πώς τή γῆ τούτη θά τήν κάνεις δική σου».

Ἔτσι πολέμησαν οἱ ἕλληνες στή στερηά.

Ὁ λαός δέν πολέμησε μόνο στή στερηά. Πολεμοῦσε καί στή θάλασσα ἐνάντια στήν τούρκικη Ἀρμάδα. Στόν θαλασσινό ἀγώνα ἡ λαϊκή ἐπαναστατική πρωτοβουλία ἔβαλε σ' ἐφαρμογή τό μπουρλότο, πού ἕνας ναύτης εἶχε μάθει τήν τέχνη του ἀπό τά λιμάνια τῆς Γαλλίας.

Γιά μπουρλότο χρησιμοποιοῦσαν μικρά καράβια. Τά ὑπονόμευαν μέ αὐλάκια γεμάτα μπαροῦτι καί ἄλλα εὔλεχτα ὑλικά. Μιά μικρή ὁμάδα ἀπό ναῦτες τά ὁδηγοῦσε καί τά κολλοῦσε γιά σιγουριά στό ἐχθρικό καράβι ἀπό τή μεριά πού φυσοῦσε ὁ ἀέρας. Ἔβαζαν φωτιά, πηδοῦσαν στή βάρκα καί ἔφευγαν. Ξακουστός ἤτανε ὁ μπουρλοτιέρης Κανάρης πού ἔβαλε μπουρλότο στή φρεγάτα τοῦ Καρά-Ἀλῆ, στή Χίο πετυχημένα καί ἔκαψε ὅλους τούς τούρκους καί τόν ἴδιο τόν Καρά-Ἀλῆ καί μιά ἄλλη φορά πού ἔβαλε μπουρλότο στόν τούρκικο στόλο στήν Αἴγυπτο, χωρίς ὅμως ἀποτελέσμα γιατί ἔτυχε ν' ἀλλάξει ὁ ἀέρας ἀπότομα κατεύθυνσή.

***

Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 πού τά ἱστορικά τοιχεῖα τόν ἀνεβάζουν σέ 26000 ἄντρες—χωρίς φυσικά ὅσους δούλευαν γιά τόν ἐφοδιασμό του κλπ.- δέν μπόρεσε νά ὀργανωθεῖ σέ ταχτικό στρατό μέ ἑνιαία στρατιωτική ἡγεσία, ἑνιαία ὀργάνωση καί πειθαρχία.

Μέσα στόν ἀγώνα ἔχουμε πολλές ἐκδηλώσεις ἀπειθαρχίας, ἔλλειψης ἑνότητας στή δράση κλπ. Ἡ ἑνότητα λαοῦ καί στρατοῦ δέ στηριζόταν τόσο στήν ὀργάνωση, ὅσο στή βαθειά πίστη τῶν μαζῶν στόν ἀγώνα καί στήν ἐπιρροή πού εἶχαν οἱ λαϊκοί στρατιωτικοί ἡγέτες πάνω στήν ἀγροτιά.

Τά μπουλούκια τῶν παλληκαριῶν δέν μπόρεσαν νά μετατραποῦν σέ ταχτικό στρατό γιατί ἡ ἀστοτσιφλικάδικη πολιτική ἡγεσία δέν πίστεψε ποτέ στίς δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης γιά νά τίς ὀργανώσει, ἀλλά περίμενε ἀπ' ὄξω τή λευτεριά. Γιατί οἱ ἀστοτσιφλικάδες φρόντισαν νά δολοφονήσουν καί νά ξεκαθαρίσουν κάθε ἀγωνιστή πού ἐπεδίωκε ἕνα τέτοιο σκοπό π. χ. σάν τόν Οἰκονόμου. Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 ἔμεινε ὡς τό τέλος ἀντάρτικος στρατός. Τό ἴδιο καί στή θάλασσα. Τό μπουρλότο ἤτανε ὁ βασικός τρόπος πού οἱ ἐπαναστάτες ἀντιμετώπιζαν τόν ἐχθρικό στόλο. Ἑνιαῖος ὀργανωμένος καί πειθαρχημένος στόλος δέν μπόρεσε νά δημιουργηθεῖ ἀπό τίς φαγωμάρες τῶν χαραβοκυραίων γιά τά ἰδιαίτερα τους συμφέροντα.

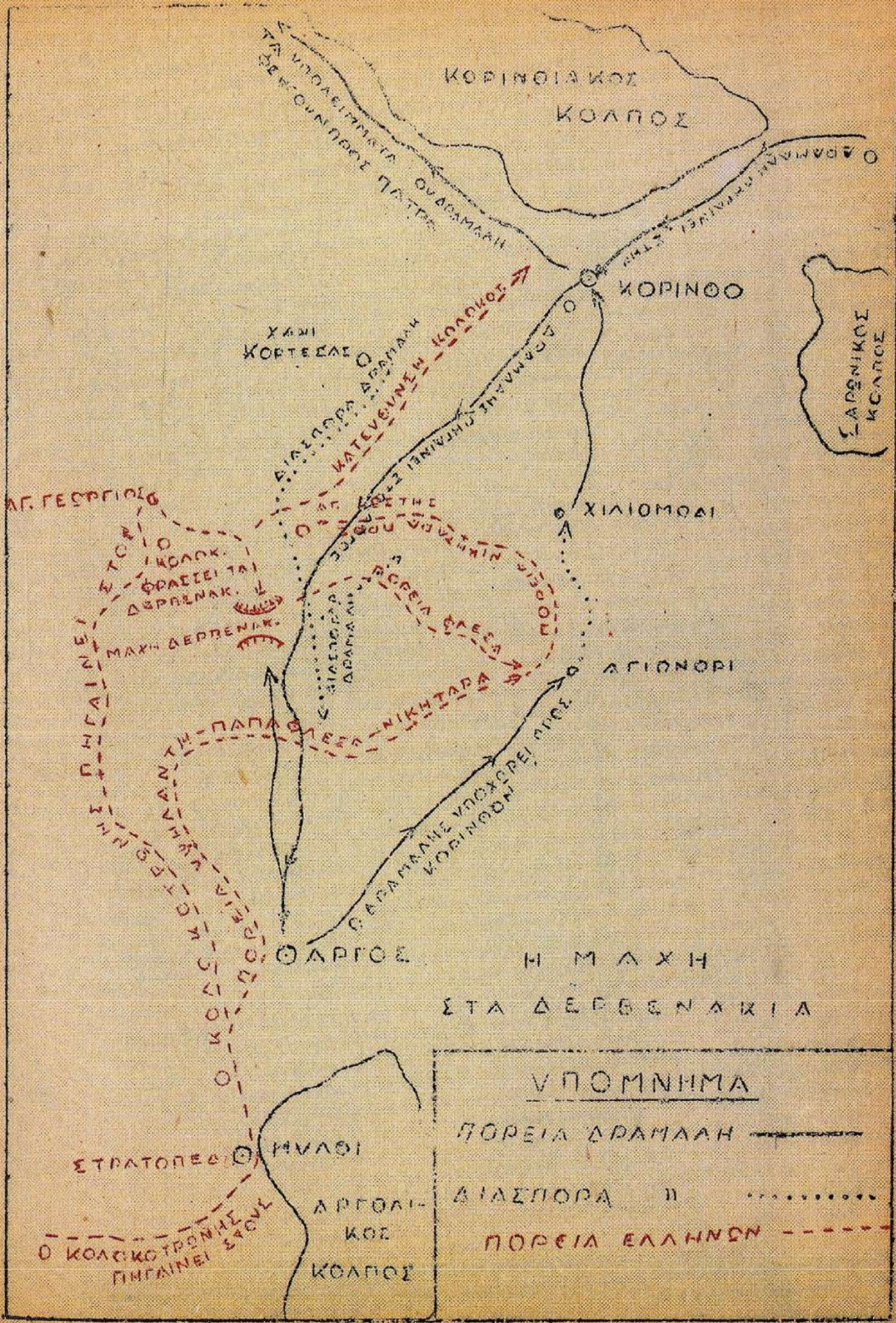
Μ' ὅλα αὐτά ὅμως ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 δέν κόλωνε μπροστά στίς δυσκολίες. Δημιούργησε τόν λαϊκό ἀγωνιστή τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού δέν τόν τρομάζουν ἡ πεῖνα, οἱ στερήσεις, οἱ κακουχίες. Τόν ἀγωνιστή πού ἔδινε τή ζωή του γιά τά πιό ἱερά ἰδανικά. Μέσα ἀπό τή φωτιά τῆς δοκιμασίας δημιουργήθηκαν καινούργια λαϊκά στρατιωτικά στελέχη, σάν τό Μακρυγιάννη κι' ἄλλους, πού διακρίθηκαν στόν πόλεμο ἐνάντια στούς τούρκους καί τούς προσκυνημένους καί πού συνέχισαν τόν ἀγώνα καί ὕστερα ἀπό τήν ἀπελεύθερωση.

Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 ἔδωσε μαζί μέ τό λαό ὑπέροχα δείγματα αὐτοθυσίας καί καθολικῆς παλλαϊκῆς ἀντίστασης, ὅπως εἶναι ἡ πολιορκία καί ἡ ἔξοδος τοῦ Μεσολογγιοῦ τό 1827, πού μῆνες ὁλόκληρους νηστικοί ἄντρες, γυναῖκες καί παιδιά τρώγοντας ποντίκια, γάτους, φίδια, ἀντιστέκότανε καί δέ λύγιζαν.

Ὁ λαϊκός στρατός τοῦ 21 ἄφησε τίς πιό ἡρωϊκές λαϊκές πολεμικές παραδόσεις γιά τό ἔθνος μας. Ἄρχισε τόν ἐθνικοδημοκρατικό ἀγώνα πρίν 127 χρόνια ἐνάντια στούς τούρκους καί τουρκο-κοτσαμπάσηδες.

Τόν ἔνοπλο αὐτόν ἀγώνα τόν συνέχισε ὕστερα ἀπό 120 χρόνια ὁ ΕΛΑΣ ἐνάντια στούς γερμανούς καί τούς γερμανοράλληδες. Τόν ἴδιο ἀγώνα τόν συνεχίζει γιά νά τόν τελειώσει νικηφόρα ὁ Δημοκρατικός στρατός τῆς Ἑλλάδας ἐνάντια στούς ἀμερικάνους καί τούς ἀμερικανο-σοφούληδες.

Σήμερα ὁ Δ.Σ.Ε. δέν εἶναι πιά τό ἄταχτο μπουλούκι τῶν παλληκαριῶν τοῦ 21. Εἶναι στρατός μέ ἀνώτερη συνείδηση τῶν σκοπῶν καί ἰδανικῶν του, στρατός ὀργανωμένος καί πειθαρχημένος, πού κάθε μέρα πού περνάει γίνεται ταχτικός στρατός. Στρατός μέ γερούς δεσμούς μέ τό λαό, πού ἔχει συνεπῆ καί δοκιμασμένη στρατιωτική καί πολιτική ἡγεσία, μέ ἀρχηγό τό λαογέννητο στρατηγό Μάρκο. Γι' αὐτό θά νικήσει ὁπωσδήποτε κι' ἄς χρειασθοῦν ὅσες θυσίες θέλει ἀκόμα.

ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ
ΚΟΡΙΝΘΟ
ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ
ΧΑΝΙ ΚΟΡΤΕΣΑΣ
ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΧΙΛΙΟΜΟΔΙ
ΜΑΧΗ ΔΕΡΒΕΝΑΚ.
ΑΓΙΟΝΟΡΙ
ΔΡΑΜΑΛΗΣ ΥΠΟΧΩΡΕΙ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΟΝ
ΑΡΓΟΣ
Η ΜΑΧΗ
ΣΤΑ ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΑ
ΜΥΛΟΙ
ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ
ΑΡΓΟΛΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΠΟΡΕΙΑ ΔΡΑΜΑΛΗ
ΔΙΑΣΠΟΡΑ "
ΠΟΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ